

ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่

โดย

นายอาดิซัน หนีเร่

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่

โดย

นายอาดิซัน หนีเร่

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE ATTITUDE OF THE NEW GENERATION IN THE THREE
SOUTHERN BORDER PROVINCES TOWARDS
THE UNREST IN THE AREA

BY

MR. ADIZIN NIRAE

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (POLITICS AND GOVERNMENTS)
PROGRAM IN POLITICS AND GOVERNMENTS FOR EXECUTIVE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายอาดิติน หนีเร่

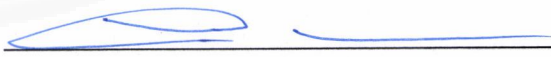
เรื่อง

ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหา
ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ.2561

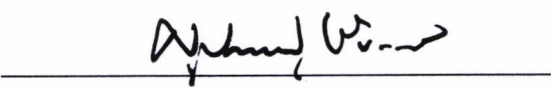
ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัยวาลัย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่
ชื่อผู้เขียน	นายอาดิซัน หนีเร่
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสันต์ เหลืองประภัสร์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มุ่งศึกษาถึงมุมมอง วิสัยทัศน์ ของเยาวชนว่ามีความเห็นอย่างไรต่อปัญหาที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนานและการที่เยาวชนนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งจากกลไกแนวทางการแก้ไขหาทางออกกับปัญหาความขัดแย้งที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น

เป็นที่ยอมรับกันว่าการใช้ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นผลโดยตรงจากการมีทัศนคติ ทัศนคติ ความเชื่อในอุดมการณ์การเมืองของชาติที่ไม่สอดคล้องกระทั่งขัดแย้งกับความเป็นจริงของสังคมมุสลิมชายแดนภาคใต้ ทั้งหมดทำให้เจ้าหน้าที่รัฐบาลพร้อมที่จะใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบทั้งในโครงสร้างและนอกเหนือกฎหมายหลากหลายสารพัด ไม่ต้องสงสัยเลยว่าประเด็นปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กลายเป็นจุดเรียกร้องความสนใจจากนานาชาติ รวมถึงองค์การความสัมพันธ์แห่งเอเชีย สันนิบาตอาหรับ และองค์การสหประชาชาติ การร้องทุกข์ของคนมลายูมุสลิมต่อปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการทำอะไรที่จะยุติลงได้

อย่างไรก็ตามปมเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยคลี่คลายในการไปบรรลุเป้าหมายของความขัดแย้งนั้นรัฐจะต้องเปิดใจกว้างยอมรับในความแตกต่างความหลากหลายทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของคนในชาติ โดยเฉพาะรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ที่อยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความต่างทั้งเรื่องของศาสนา ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ พิจารณารูปแบบนโยบายการปกครองให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญกับการเรียนศาสนาของเด็กมุสลิม โดยเฉพาะการเรียนต่อในระบบปอเนาะ การยินดีให้มุสลิมปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณี ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษามลายู

บุคลากรที่รัฐส่งลงไปประจำในพื้นที่ที่จะต้องผ่านการอบรม การเรียนรู้ การทำความเข้าใจกับผู้คนในท้องถิ่นได้อย่างดี

ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประเด็นที่ถูกให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้ให้ความสำคัญเลย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้นไปยังเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นหน่อกล้าที่คอยปรับความเข้าใจบนวิถีอัตลักษณ์ของความแตกต่าง เป็นสื่อประสานของการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายและนำความสันติสุขคืนสู่ประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเยาวชนกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เห็นว่าประเด็นสำคัญหลักนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่ในการเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ หรือการที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองซึ่งถือกันว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยที่ภาครัฐไม่ควรที่จะเข้ามาใช้อำนาจการบริหารจัดการมากจนเกินไปโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงว่าประชาชนในพื้นที่มีความต้องการอะไรและไม่ต้องการอะไร อีกทั้งภาครัฐควรจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของอัตลักษณ์ยอมรับในความหลากหลายเน้นเรื่องของการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงและทำให้การเมืองการปกครองภายใต้รูปแบบรัฐเดี่ยวดำเนินไปอย่างงดงามและราบรื่นสันติวิธีเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักประชาธิปไตยที่เน้นรูปแบบของสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมที่ได้ชื่อว่าประชาชนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตย

คำสำคัญ: การแบ่งแยกดินแดน, การก่อการร้าย, มุสลิมมลายู

Independent Study Title	THE ATTITUDE OF THE NEW GENERATION IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES TOWARDS THE UNREST IN THE AREA.
Author	Mr. Adizin Nirae
Degree	Master of Political Science (Politics and Governments)
Major Field/Faculty/University	Program in Politics and Governments for Executive Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Wasan Luangprapat, Ph.D.
Academic Years	2017

ABSTRACT

The attitudes of young people in the three southernmost provinces where the unrest occurred in the area. The study focused on a vision of youth that have commented on the issue dragged on so long and the young students as part of a mechanism to seek solutions to the conflicts that nowadays more and deteriorating. It is widely accepted that the violence in the three southernmost provinces. As a direct result of a prejudice attitude, belief in the ideological politics of the inconsistent, even contradictory to the reality of Muslim southern border. All government officials are ready to use violence in all its forms, both in structure and in addition to a variety of legal restraints. There is no doubt that the issue of three southernmost provinces has become the focus of international attention. The Organization of Asia relations. Arab League and the United Nations The grievances of the Muslim attitude towards the issue has to be settled either.

However, the key to unravel the knots in the state to achieve the goals of the conflict must be open-minded acceptance of differences, diversity and cultural identity of the nation. The lifestyle of the people in the three southern provinces,

which are the subject of different religious traditions and beliefs. Consider a policy regime that is more nuanced. A focus on studying the religion of Islam. Specifically, the study in a Pondok. The Muslims are willing to follow the traditions. The focus is on teaching Malay. The government sent personnel stationed in the area to be trained to learn to understand the local people as well.

These issues are issues that have been the focus of little or no importance at all. This study, the researchers focused on the young people, they are the mechanism that shoots forward on the way to an understanding of the different identities. The media coordinator of coexistence on the variety. And bring peace back to the nation's sustainable.

The study indicated that the group of students, young people who live in the three southernmost provinces. The main issue that the government should give priority to local people to participate in the management area. Or that he has a political role, which is considered the owner of sovereignty by the government not to use power management too without taking into account that local people are demanding it. And do not want anything. The government should focus on issues of identity, acceptance of diversity, focusing on the issue of decentralization thoroughly and keep politics under a single state runs gracefully and smoothly peace process is based. the spirit of democracy that focuses on the theme of freedom and equality that is known is the owner, not the state.

Keywords: Discrimination, Rebellion, Malay Muslims

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มด้วยรับความเมตตาจากผู้มีพระคุณหลายท่านด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม ที่ได้ท่านได้คอยชี้แนะให้ไปค้นดูเป็นแนวทางจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัย งานเขียนที่เกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำมาเป็นแนวการเขียน อีกทั้งท่านอาจารย์วสันต์ เหลืองประภัสร์ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยบอกคอยติดตามเรื่องรูปแบบการเขียนการทำวิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ครอบครัวหนีเร่ ครอบครัวสอฮอย และขอขอบคุณคุณครูรุ้งฟ้ารีดา หนีเร่ สำหรับทุกการช่วยเหลือและกำลังใจที่มอบให้เสมอมา

ขอขอบพระคุณ ดร.ศักดิ์ชาย อินทะแพทย์ (MPE. รุ่น 14) ที่คอยติดตามถามไถ่ให้กำลังใจและคอยหาข้อมูลให้ และขอขอบคุณผู้พันปิ่นที่คอยให้กำลังใจและคอยห่วงใยเสมอมา

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านและน้อง ๆ ชมรม P.N.Y.S. และชมรมนักศึกษาภาคใต้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และน้องนักเรียนจากโรงเรียนมิฟตาฮ์อัลอุลุมิดดีนียะห์ โรงเรียนนริควาน์อุลอิสลาม ที่ให้ความช่วยเหลือในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และจัดสัมมนากลุ่มย่อย เพื่อให้ข้อมูลในการนำมาเขียนงานวิจัยนี้

นายอาดิซัน หนีเร่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ	5
บทที่ 2 สำนววรรณกรรมและกรอบในการศึกษา	6
2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดการแก้ไขปัญหา	21
2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	54
2.4 แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	54
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
2.6 กรอบในการศึกษาวิเคราะห์	60
บทที่ 3 ความเป็นมาและภูมิหลัง	63
3.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์	63
3.2 สถานการณ์ความขัดแย้งในปัจจุบัน	64

	(7)
3.3 การแก้ปัญหาของภาครัฐ	65
3.4 บทบาทเยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง	68
บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษา	70
4.1 ประเด็นด้านอัตลักษณ์	70
4.2 ประเด็นด้านบทบาทรัฐไทยต่อพื้นที่	70
4.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ	70
4.4 ประเด็นด้านการกระจายอำนาจ	71
4.5 ประเด็นด้านบทบาทส่วนราชการกับการให้บริการสาธารณะ	71
4.6 ประเด็นด้านการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ปัญหา	72
บทที่ 5 บทสรุป	73
สรุปผลการวิจัย	73
รายการอ้างอิง	75
ภาคผนวก	77
ประวัติผู้เขียน	90

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

หากกล่าวถึงปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องที่หลาย ๆ คนให้ความสนใจไม่ว่าจะเป็นคนในพื้นที่เองหรือคนนอกพื้นที่ เนื่องจากว่าปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็นข่าวให้ได้เห็นกันทุกวันไม่ว่าจะทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือทางสื่อวิทยุ ซึ่งประเด็นปัญหาความขัดแย้งความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีมานานหลายทศวรรษผ่านมาชั่วหลายอายุคนทั้งคนรุ่นเก่าที่มีอายุราว 70 ปี 80 ปี หรือเยาวชนคนรุ่นใหม่ ๆ ที่ยังเป็นนักเรียนนักศึกษากันอยู่ หากไปไต่ถามคนรุ่นก่อน ๆ เขาก็จะเล่าให้ฟังว่าความไม่สงบดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นเกิดมาจากความขัดแย้งกันทางด้านเชื้อชาติศาสนาที่นับถือไม่เหมือนกัน ความไม่เข้าใจกันในหลาย ๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกันหรือความเป็นมาจากประวัติศาสตร์ของการถูกยึดครองในยุคสมัยที่มีการทำศึกสงครามกันครั้งเมื่อในอดีต

แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปแม้ว่าปัญหาต่าง ๆ จะยังคงอยู่ทว่าในปัจจุบันนี้เยาวชนรุ่นลูกรุ่นหลานที่มีถิ่นกำเนิดจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีมากขึ้นด้วยเช่นกันซึ่งแน่นอนว่าปัญหาต่าง ๆ ที่มีมาตั้งแต่อดีตพวกเขาย่อมได้รับรู้มาไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะรับรู้มาจากการบอกเล่าต่อ ๆ กันมา บางคนอาจจะรับรู้โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราเกี่ยวกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เป็นแนวทางวิชาการที่หลากหลายจากผู้แต่งผู้เขียนที่ให้ข้อมูลนั้น ๆ แน่นอนกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่เหล่านั้นเขาย่อมที่จะมีทัศนคติต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าสภาวะแวดล้อมของการได้รับรู้ข้อมูลนั้นต่างกันอย่างไร

ณ วันนี้เยาวชนคนรุ่นใหม่จากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหนึ่งก็ยังคงทำการศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่แต่บางส่วนหนึ่งก็ได้ออกไปศึกษาเล่าเรียนหรือทำงานกันในที่อื่น โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ นักศึกษาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มาเรียนต่อหรือมาทำงานกันเป็นจำนวนมาก สิ่งที่น่าสนใจก็คือว่าปัญหาความขัดแย้งหรือความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบต่อพวกเขาหรือไม่พวกเขามีวิสัยทัศน์ ทัศนคติความคิดเห็นอย่างไรต่อปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นทางด้านทัศนคติกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาได้ทราบถึงข้อมูลดังกล่าวอีกทั้งยังเป็นประโยชน์ให้กับผู้สนใจศึกษาในการเก็บ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้น
- 1.2.2 เพื่อให้ทราบว่านักศึกษารุ่นใหม่เขามองถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างไรบ้าง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาให้ทราบว่าเยาวชนคนรุ่นใหม่ ๆ พวกเขามีส่วนในการช่วยลดหรือว่าทำให้หมดไปกับปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้หรือไม่

1.3 ขอบเขตการศึกษา

เชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากด้านของแนวคิดตำราเอกสารและรวมไปถึงผลงานบทความการวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1.3.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติการรับรู้ทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 1.3.2 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- 1.3.3 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มงานที่พูดถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 1.3.4 ทฤษฎีหรือผลงานที่กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนคนรุ่นใหม่กับการมีส่วนร่วมในการช่วยลดหรือขจัดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

กลุ่มที่จะศึกษา

กลุ่มคนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือกลุ่มชมรมนักศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหงและกลุ่มนักศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มาเรียนด้านศาสนาในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 10 คน

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การใช้ข้อมูลในเชิงรูปแบบ Process Tracing และ Counter Factual การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย

ด้วยวิธีการแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสนอกลยุทธ์และรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื้อหาบทนี้จะนำเสนอรายละเอียดที่สำคัญ ประกอบด้วย แบบแผนและขั้นตอนการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบแผนและขั้นตอนการวิจัย

แบบแผนและขั้นตอนการวิจัยการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยด้วยวิธีการแบบผสมวิธีทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและวิธีการเชิงปริมาณ โดยออกแบบการวิจัยในลักษณะแบบ Exploratory Sequential Design ซึ่งเป็นการออกแบบวิธีการวิจัยที่เป็นลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลักคือ

ขั้นตอนที่ 1 : เริ่มต้นด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ก่อนเนื่องจากการศึกษาปรากฏการณ์ในบริบทพื้นที่ที่มีความเฉพาะ โดยดำเนินวิจัยภายใต้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 : เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล ภายใต้ผลที่ได้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนและยืนยันจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สำหรับขั้นตอนต่าง ๆ ของวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งครั้งนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 : ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะของการวิเคราะห์ในภาพรวมเชิงพื้นที่จากการวิจัยข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 : เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงอุปนัยจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 : การจัดสัมมนากลุ่มย่อยกับกลุ่มนักศึกษาชมรม P.N.Y.S. และชมรมนักศึกษาภาคใต้ ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความคิดเห็นและมุมมองเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 4 : การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย

การตอบแบบสอบถาม การซักถามถึงข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายโดยสรุปเกี่ยวกับแบบแผนและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

อันดับแรกคือ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมในภาพรวมเชิงพื้นที่ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กระบวนการดำเนินงาน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกลักษณะภาพรวมของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลที่ได้รับ คือ ทำให้ทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและทำให้รู้ถึงสภาพของปัญหาลักษณะทั่วไปโดยภาพรวมในแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้น

ลำดับที่ 2 คือการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกับสภาพเหตุการณ์ของปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ประสบการณ์สามารถที่จะให้ข้อมูลได้ดี ผลที่จะได้รับ คือทำให้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลำดับที่ 3 คือการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาทางออกหรือการหาทางแก้ไขกับปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต โดยรูปแบบการจัดรับฟังความคิดเห็นแบบจัดสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อร่วมหารือความคิดเห็นและสร้างข้อสรุปภายใต้ความคิดเห็นของกลุ่ม ผลที่จะได้รับ คือการได้รับรู้ถึงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้ ในส่วนของการวิจัยคุณภาพมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ กลุ่มนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

แบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในภาพรวมเชิงพื้นที่และสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นภายใต้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบสอบถามถึงความคิดเห็นและมุมมองต่าง ๆ โดยมีการกำหนดกรอบประเด็นเป็นแนวคำถามไว้ เพื่อให้การสัมภาษณ์สามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการวิจัยและเป็นข้อมูลและได้คำตอบตรงประเด็นที่ต้องการ รวมไปถึงการใช้รูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาประกอบด้วย

วิธีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์, ประชุมกลุ่มย่อยรวมทั้งใช้วิธีการสุ่ม โดยการให้ตอบในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ลักษณะรูปแบบในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรกจะใช้การสัมภาษณ์ลักษณะเดียวเป็นรายบุคคล รูปแบบที่สองจะใช้รูปแบบลักษณะสัมภาษณ์ในเชิงกลุ่มย่อยประมาณ 10 คน ขึ้นอยู่กับ ความพร้อมและสถานที่ที่จะเอื้ออำนวย ส่วนกลุ่มคนผู้วิจัยจะเจาะจงไปกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยและในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.5.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงทัศนคติข้อความเห็นของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.5.2 ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงสาเหตุประเด็นปัญหาว่าเกิดมาจากอะไรบ้าง

1.5.3 ผลจากการวิจัยจะสามารถช่วยให้รู้ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อเสนอของการหาทางออกที่มาจากมุมมองแนวความคิดของเยาวชนคนรุ่นใหม่

1.5.4 ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงบทบาทของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีต่อสถานการณ์ความไม่สงบว่ามีมากน้อยเพียงใด

บทที่ 2

สำรวจวรรณกรรมและกรอบในการศึกษา

2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าการวิจัยครั้งนี้มาจากหนังสือ บทความ ตำราทางวิชาการ ข้อมูลเอกสาร ข้อเขียนบทความการเข้าอบรม สัมมนาวิชาการและข้อมูลรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยโดยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารตำราข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อมุ่งให้ได้คำตอบเชิงปรากฏการณ์ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทฤษฎีและแนวคิดซึ่งสามารถจะจัดแบ่งออกเป็นข้อ ๆ รายละเอียดได้ดังนี้

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยา

2.1.2 แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีทางการเมืองการปกครอง

2.1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องของความขัดแย้งและความเห็นต่าง

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของพหุวัฒนธรรม ประเพณี ลัทธิในความเชื่อ ความศรัทธา

2.1.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์รูปแบบของการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่

2.1.7 ข้อมูลเบื้องต้นระบบและปัญหาในส่วนของด้านการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1.8 ภาพรวมเบื้องต้นของระบบการศึกษาของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยในแต่ละประเด็นหัวข้อที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นนั้นผู้วิจัยขอชี้แจงเสนอรายละเอียดเพื่อที่จะให้ได้มีความสอดคล้องและสามารถเข้าใจในรายละเอียดของเรื่องที่ได้ศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยา¹

มานุษยวิทยา เป็นศาสตร์สาขาวิชาที่ว่าด้วยเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง ของวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของมนุษย์เรานั้นในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นในด้านของวิถีชีวิต อัตลักษณ์ หรือชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นต้น มนุษย์ในทุกท้องถิ่นที่ทุกสังคมนั้นจะมีวิถีรูปแบบพฤติกรรมทาง

¹ อีมีล เดอร์ไคม์, *แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยา*, บรรณาธิการโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ, แปลโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ (กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2544), 91-99.

สังคมเป็นไปตามลักษณะของชนบธรรมนิยมประเพณีความเชื่อความศรัทธาของสังคมนั้น ๆ ทำให้รูปแบบของวัฒนธรรมถูกถ่ายทอดแสดงออกมาให้เห็นได้โดยแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกมาเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องของกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามนุษย์ในท้องที่ในสังคมต่าง ๆ นั้นหรือในความแตกต่างของศาสนาที่นับถือนั้นจะมีพฤติกรรมทางสังคมกันอย่างไรบ้างผ่านกฎเกณฑ์ข้อบังคับข้อกำหนดหรือเงื่อนไขของข้อผูกมัดต่าง ๆ ที่อยู่เบื้องหลังเหล่านั้นทำให้มนุษย์ชาติทุกหนทุกแห่งไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดไหน พื้นที่ไหนในโลกใบนี้นั้นล้วนมีชีวิตอยู่ได้ภายใต้ความแตกต่างของกฎระเบียบแบบแผนพฤติกรรมที่มีเงื่อนไขกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ กำหนดไว้นอกจากนั้นแล้วมนุษย์ที่อยู่ในแต่ละพื้นที่แต่ละสังคมนั้นก็จะมีเป้าหมายและมักจะทำให้คำจำกัดความหรือความหมายของพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ด้วยและโดยทั่วไปมนุษย์เรานั้นจะสืบสานสร้างวัฒนธรรมและถ่ายทอดส่งต่อไปให้ลูกหลานผู้สืบเชื้อสายสืบต่อวงศ์สกุลแต่ในขณะเดียวกันวิถีของชนบธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมก็ได้หล่อหลอมตัวของมนุษย์เองด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงทำให้มนุษย์ในทุกชุมชนทุกสังคมในทุกพื้นที่จะมีรูปแบบวิถีอัตลักษณ์พฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมมีความคิด มุมมองและความรู้สึกในโลกของชนบธรรมนิยมประเพณีวัฒนธรรมเท่านั้น ฉะนั้นแล้วหลักการที่มีความสำคัญประการหนึ่งของมานุษยวิทยาจึงมีอยู่ว่าหากจะเข้าใจต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันได้นั้นก็จะต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้และลึกซึ้งใน “ความเหมือน” และ “ความแตกต่าง” ทางวัฒนธรรมรวมทั้งต้องเข้าใจพัฒนาการทางวัฒนธรรมหรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านของวัฒนธรรม ประเพณีความแตกต่างในเรื่องของวิถีอัตลักษณ์และศาสนา ลัทธิ ความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย เพราะการคำนึงถึงถึงหลักการดังกล่าวนี้จะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและสร้างความอคติแก่กันหรือว่าการสร้างจินตนาการกรรมโนภาพที่ผิดที่ไม่มีความถูกต้องต่อกันโดยที่ยังไม่มีความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่มีความถูกต้องและชอบธรรม สำหรับการวิจัยในครั้งนี้หลักมานุษยวิทยาเป็นส่วนหนึ่งภายใต้ขอบข่ายบริบทปรากฏการณ์ในเชิงพื้นที่ที่ทำการวิจัยศึกษา ผู้วิจัยจึงขอแนะนำทฤษฎีศึกษาทางหลักการมานุษยวิทยาที่มีความสำคัญ 2 ทฤษฎี สำหรับใช้ประกอบการอธิบายชี้แจงความเป็นแบบแผนพฤติกรรมและวัฒนธรรมเชิงพื้นที่เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการศึกษามากยิ่งขึ้น ดังนี้

หลักทฤษฎีที่ว่าด้วยหลักการหน้าที่นิยม เป็นหลักทฤษฎีที่คิดค้นขึ้นโดย นักมานุษยวิทยา ชื่อ “มาลินอฟสกี” ความคิดหลักๆของทฤษฎีนี้คือวัฒนธรรมสนองความต้องการจำเป็นของปัจเจกบุคคล คือมนุษย์เรานั้นจำเป็นที่จะมีความเกี่ยวข้องกับการดิ้นรนเพื่อที่จะให้ได้มีชีวิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางด้านสังคมความร่วมมือกันทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ความต้องการความจำเป็นเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน ความต้องการการมีแนวร่วมทางสังคมและเป้าหมายของชีวิต ดังนั้นระบบสังคมที่สามารถสนองต่อความต้องการเหล่านี้ก็คือ ในเรื่องของ

ความรู้ เรื่องของการศึกษา เรื่องของกฎหมาย เรื่องของศาสนา วัฒนธรรม การแสดงออก อย่างไรก็ตาม ความคิดของมาลีโนฟสกีที่ว่าส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมมีหน้าที่เพื่อสนองความต้องการจำเป็นของปัจเจกชนในสังคมนั้น กลายเป็นหลักการสำคัญในการใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของคนเรานั้นทั้งหมด ดังนั้นความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมก็จะเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความแตกต่างของคนที่อยู่ในแต่ละสังคมด้วย ฉะนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่าได้ว่าวัฒนธรรมเป็นมากกว่าการตอบสนองความต้องการจำเป็นของบุคคลในแต่ละสังคมที่แตกต่างกันด้วย

2.1.1.1 ทฤษฎีว่าด้วยโครงสร้างการหน้าที่นิยม²

ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดย “แรดคลิฟฟ์ บราวน์” ซึ่งได้ให้ความคิดที่ว่า ระบบสังคมต่าง ๆ ประกอบไปด้วยกับโครงสร้างและกิจกรรมต่าง ๆ โครงสร้างทางสังคมคือแบบแผนที่ตั้งอยู่ได้นาน โดยที่ประชากรในสังคมนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเชิงโครงสร้างที่ได้มาจากการกระทำระหว่างกันทางสังคมและจากบรรทัดฐานของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรูปแบบพฤติกรรมที่มุ่งเน้นของการทำความเข้าใจระหว่างกันและการมีเสถียรภาพทางด้านสังคม หน้าที่ที่สำคัญของตัวรูปแบบโครงสร้างก็คือ การที่ทำให้เกิดความเสถียรภาพทางสังคมและการคงอยู่ของระบบสังคม อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นทฤษฎีที่เน้นตรงการที่คงอยู่หรือเสถียรภาพทางสังคมเพียงแค่ด้านเดียว แต่ยังละเลยในเรื่องของความขัดแย้ง ละเลยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมที่อยู่ภายใต้ส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

ฉะนั้น รายละเอียดและแนวคิดของทฤษฎีที่ได้กล่าวข้างต้นนั้น ก็ได้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักได้ว่าวัฒนธรรมและแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคมนั้นมีความแตกต่างกันมาก การศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดล้วนที่จะต้องมีความเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อมนุษย์หรือว่ามีมนุษย์ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ การทำความเข้าใจกับสังคมหนึ่งๆภายใต้หลักมานุษยวิทยานั้น จึงเป็นหลักการที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ยังลึกและรอบด้านมากขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องของ “ความเหมือน” และ “ความแตกต่าง” ทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ดังเช่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างภายใต้ความหลากหลายทางด้านของขนบธรรมเนียม ประเพณี และทางด้านวัฒนธรรม

² แรดคลิฟฟ์ บราวน์, *ทฤษฎีว่าด้วยโครงสร้างการหน้าที่นิยม*, บรรณาธิการโดย นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, แปลโดย นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2544), 91-99.

2.1.2 แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา³

สังคมวิทยา ถือได้ว่าเป็นศาสตร์สาขาวิชาหนึ่งที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญต่อการสร้างระบบความคิดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่สำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีขอบเขตที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวางและแตกต่างกัน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตที่มีความต่อเนื่องและรอบด้านไม่ว่าจะมาจากการปฏิวัติทางการเมืองอันเกิดจากความพยายามที่จะสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม รวมไปถึงการปฏิวัติทางด้านอุตสาหกรรมและการเกิดขึ้นของระบบทุนนิยม การมีตลาดเสรี การเกิดขบวนการทางแรงงาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ได้นำพาไปสู่ความเป็นลักษณะเมืองโดยการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานบ้านเกิดจากชนบทเข้าสู่เมืองอันศิวิไลซ์ ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ มากมาย ความแตกต่างทางด้านการนับถือศาสนา ความแตกต่างของสังคมที่อยู่อาศัยรวมถึงการที่อยากจะแสดงออกถึงพลังทางสังคมที่ตนเองอยู่ อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอเสนอเอาหลักการของทฤษฎีสังคมวิทยา มาใช้เพื่อที่จะอธิบายให้เห็นว่าทฤษฎีสังคมวิทยานั้นมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะมาสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในเชิงการกระทำ ที่ส่งผลต่อพลวัตทางสังคม ดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการหรือการกระทำ เกี่ยวกับการกระทำทางสังคม เกี่ยวกับการดำเนินการของสังคมในระดับของความคิดและการกระทำของปัจเจกบุคคล โดยหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้คือ กิจกรรมทางสังคมทั้งหลายของมนุษย์เกิดขึ้นมาจากความสำนึกของตัวมนุษย์เกี่ยวกับตัวของพวกเขาเองในฐานะที่เป็นผู้กระทำและความสำนึกเกี่ยวกับคนอื่นและสถานการณ์จากด้านภายนอกทั้งหลายในฐานะผู้ที่ถูกกระทำ แต่วิถีทางของการกระทำของมนุษย์นั้นก็จะถูกจำกัดด้วยกับเงื่อนไขและสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ อันไม่อาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ และก่อนที่จะมีการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่าง ๆ นั้นจะต้องมีการนำเอามาตรฐาน กฎเกณฑ์หรือว่าหลักการต่าง ๆ มาร่วมพิจารณาด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องของการปฏิบัติการ เป็นทฤษฎีที่ได้พยายามอธิบายให้เห็นถึงความแตกต่างกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่เน้นเรื่องของการโต้ตอบอันเป็นกลไกต่อสิ่งที่มากระตุ้นเพื่อที่จะให้ได้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางและจะสามารถที่จะเห็นได้ถึงเกิดการบูรณาการของความสนใจต่าง ๆ ที่มีร่วมกัน

ทฤษฎีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย ภายใต้หลักของกรอบสังคมวิทยา ถือได้ว่าเป็นรูปแบบทางด้านของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับสมาชิกต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งระดับกลุ่มและระดับปัจเจกบุคคลของสังคมเข้ามาไว้ด้วยกัน โดยด้านหนึ่งที่มีลักษณะที่มีความชัดเจนของหลักทฤษฎีนี้คือ จุดสนใจที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวางตั้งแต่ด้านของโครงสร้างในระดับจุลภาคไปจนถึงด้านมหภาค นั่นก็คือตัวผู้ที่กระทำ ซึ่งอาจเป็นไปในลักษณะของตัวบุคคลหรือเป็นกลุ่ม องค์กร และสังคมต่าง ๆ จนถึงการ

³ มณีมัย ทองอยู่, *แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา* (กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง, 2557), 15.

เชื่อมโยงต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในระดับโครงสร้างของสังคมที่มีขนาดใหญ่ และการก่อรูปโครงสร้างของทางด้านสายสัมพันธ์ทางสังคมจะนำไปสู่เครือข่ายชนิดและรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากการจูงใจและยังนำมาสู่ในเรื่องของความร่วมแรงร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายอันหนึ่งอันเดียวกัน

ฉะนั้นจากรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่าปรากฏการณ์ทางสังคมวิทยานั้นมีความซับซ้อนอย่างมากภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางด้านของปัจจัยต่าง ๆ อย่างเป็นพลวัตที่ได้ส่งผลกระทบต่อทุกส่วนของสังคมที่มีความแตกต่างกันได้ด้วย แม้แต่ในด้านของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อันเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงทัศนคติและในส่วนของมุมมองความคิดเห็นเชิงปรากฏการณ์ในครั้งนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นสังคมที่มีความหลากหลายอย่างมากและเป็นสังคมที่ถือได้ว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาเช่นกัน และภายใต้ความหลากหลายเช่นนี้นั้น การที่จะดำเนินการใด ๆ ที่ส่งผลต่อกิจกรรมทางสังคมทั้งหลายของมนุษย์ ก็จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางด้านของความคิดที่มีลักษณะที่มีความชัดเจนและสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบวิธีการหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางที่ได้ตั้งเอาไว้ และควรที่จะต้องให้ความสำคัญต่อรูปแบบของด้านความสัมพันธ์ที่ได้เชื่อมโยงสมาชิกต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มย่อย ๆ และในระดับปัจเจกบุคคลของสังคมเข้ามาไว้ด้วยกันภายใต้รูปแบบของการคำนึงถึงความเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมของพื้นที่

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางด้านของการเมือง การปกครอง⁴

หากจะกล่าวถึงเรื่องการดำรงอยู่ของมนุษย์เรานั้นนับตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ล้วนแล้วแต่ต้องเผชิญและประสบอยู่กับเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบและความสัมพันธ์ในการที่จะอยู่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชน ทำให้สังคมมนุษย์ทุกสังคมจึงต้องประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน ปรากฏการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงด้านของอำนาจของผู้ที่กำหนดระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ของสังคมหรือที่เรียกกันจนติดปากว่า “การเมือง” ไม่ว่าจะมีความเกี่ยวพันกับเรื่องของอำนาจแทบทั้งหมดหรือจะกล่าวกันอย่างง่าย ๆ นั้นก็คือ “อำนาจทางการเมือง” ดังนั้นแล้วระบบการเมือง ซึ่งนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของโครงสร้างต่าง ๆ โครงสร้างดังกล่าวก็จะมีผลต่อระบบของเรื่องวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ ระบบประชากร แน่แน่นอนว่าผลกระทบจากการมีอิทธิพลที่เกิดมาจากระบบการเมืองนั้นย่อมที่จะมีผลทั้งด้านของเชิงบวกและเชิงลบเสมอ

⁴ เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ, *ทฤษฎีการเมืองและสังคม* (กรุงเทพฯ: ดวงแดด, 2524), 22-23.

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ ย่อมที่จะปฏิเสธไม่ได้ว่าอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มาจาก ด้านภายนอกขององค์กรที่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้น ในพื้นที่จากประเด็นของปัญหาความขัดแย้งที่ได้สั่งสมมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยที่มาจากเรื่องของโครงสร้างจากทางด้านของภาครัฐ ระบบของการบริหารจัดการเรื่องการศึกษา รวมไปถึงเรื่องของระบบการเมืองการปกครอง อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ปัญหาเรื่องความ รุนแรงยังคงดำรงอยู่ถึงปัจจุบัน ฉะนั้น การกำหนดกลยุทธ์และรูปแบบการบริหารขอสถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่จะต้องมีความคำนึงถึงเรื่องของพื้นที่ทางด้านของการเมืองและพื้นที่ทางด้านของสังคมจึง นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก ดังตัวอย่างของสังคมที่มีความรุนแรงในการใช้อำนาจและการปะทะกัน ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้แสดงออกมาจากสภาวะแวดล้อมของธรรมชาติของพื้นที่ในหลาย ๆ แห่งที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง จากเรื่องดังกล่าวสามารถใช้การ วิเคราะห์ในรูปแบบแนวคิดที่เรียกว่าพื้นที่ทางการเมือง พื้นที่ที่มีเครือข่ายอำนาจทางสังคม นับเป็น ยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่มีความสำคัญและสามารถที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการดำเนิน กิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ร่วมกันได้

ฉะนั้น ทำให้ตระหนักได้ว่าในสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้นั้น สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญคือในเรื่องของพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางการเมือง โดยองค์กรสามารถดำเนินการผ่านการกำหนดกลยุทธ์และรูปแบบของการบริหารองค์กรที่มีกลยุทธ์ เชิงการเมืองเข้ามาร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารพฤติกรรมเชิงด้านการเมืองขององค์กรเป็นผลดี รวมทั้งบางสถานการณ์ที่จำเป็นต้องสร้างหรือว่าต้องกำหนดพฤติกรรมเชิงการเมืองขึ้นมาใช้ในการ บริหารท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องยิ่งที่จะต้อง มีความตระหนักและเรียนรู้ทำความเข้าใจถึงกลยุทธ์เชิงการเมืองโดยเฉพาะองค์กรที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ของความขัดแย้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และต้องเป็นกลยุทธ์เชิงการเมืองแบบมีคุณธรรม และจริยธรรม อันเป็นกลยุทธ์ที่ผู้บริหารองค์กรใช้เพื่อการได้มาซึ่งอำนาจและการรักษาเอาไว้ซึ่ง อำนาจโดยที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น เป็นกลยุทธ์เพื่อช่วยให้ผู้นำสามารถที่จะปรับตัวได้กับ ภาวการณ์ปฏิบัติงานซึ่งมีได้ขึ้นกับความไม่แน่นอนอย่างที่คาดหมาย จึงเป็นกลยุทธ์เชิงการเมืองที่ช่วย ลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นตามหลักการพฤติกรรมอันหลากหลายที่มาจากแต่ละเหตุปัจจัย โดยผู้วิจัยขอสรุปโดยแบ่งออกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ได้ 3 รูปแบบ คือ

2.1.3.1 กลยุทธ์เพื่อแสวงหาอำนาจโดยตรง ได้แก่ การติดต่อผูกมิตรกับผู้มีอำนาจ การให้ความช่วยเหลือต่องานหรือกิจกรรมของคนเหล่านั้น การหาโอกาสเชิญบุคคลดังกล่าวมาร่วม กิจกรรมในโอกาสสำคัญขององค์กร การควบคุมข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ การดึงเอาผู้เชี่ยวชาญจาก ภายนอกเข้ามาโดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่มีประวัติดีเป็นที่ยอมรับของคนทั่ว ๆ ไปว่าจะสามารถช่วย คลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

2.1.3.2 กลยุทธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ อันเป็นกลยุทธ์เพื่อการสร้างสัมพันธ์ภาพในรูปแบบที่เป็นเชิงบวกกับบุคคลที่ต้องการ ตลอดจนถึงเครือข่ายสมาชิกและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อหวังผลด้านความช่วยเหลือทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต โดยใช้กลยุทธ์ทางด้านการเมือง เช่น การแสดงความจงรักภักดี การนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจ การพูดถึงเรื่องของการความสำเร็จหรือจุดยืนที่ดีขององค์กรที่มีต่อส่วนรวม การขอคำแนะนำเป็นการบ่งบอกถึงความไว้วางใจต่อการตัดสินใจและเป็น การเคารพในเกียรติของผู้อื่น

2.1.3.3 กลยุทธ์เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดเชิงการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการคงอำนาจหรือบารมีไว้ ด้วยการระมัดระวังการผิดพลาดในเรื่องง่าย ๆ แต่ทว่ามิผลในเชิงการเมืองที่สูง ซึ่งได้แก่เว้นการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีผลกระทบต่อหน้าสาธารณชน พยายามหลีกเลี่ยงการปฏิเสธต่อข้อเสนอของฝ่ายบริหารระดับสูง เพราะถือว่าเป็นความผิดพลาดทางการเมืองที่สำคัญ

ฉะนั้น รายละเอียดข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อมมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองอย่างปฏิเสธไม่ได้ และยิ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองด้วย ทั้งในฐานะของความเป็นสถาบันที่ดำเนินงานภายใต้การควบคุมดูแลโดยอำนาจของภาครัฐ และความเป็นสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจของภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอย่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ถือเป็นองค์กรรัฐที่ถูกกำหนดขึ้นโดยอำนาจทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่พัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉะนั้น ความเป็นพื้นที่ดังกล่าวซึ่งมีความซับซ้อนทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ทางการเมืองและความหลากหลายในการใช้อำนาจทางการเมืองผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการในพื้นที่ต้องพยายามสอดประสานความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันผ่านองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้านของระบบการเมืองที่มีความเกี่ยวข้อง

2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องของความขัดแย้ง⁵

ความขัดแย้ง เป็นปรากฏการณ์ที่สังคมส่วนใหญ่เข้าใจและนึกถึงผลกระทบในด้านของเชิงลบมากกว่าด้านของเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์หรือบางเรื่องราวผลของความขัดแย้งนั้นกลับนำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่หรือความรู้ใหม่ที่นับว่าเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวมหรือองค์กร ทั้งนี้ ความขัดแย้งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในปัจจุบันกลับอยู่ในลักษณะของผลกระทบไปในด้านของเชิงลบและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้นทั้งในระดับประเทศภูมิภาค ท้องถิ่น และลงมาถึงในระดับปัจเจกบุคคล อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งต่าง ๆ อาจแก้ไขได้ด้วย

⁵ ทินพันธ์ นาคะตะ, *ทฤษฎี แนวคิด ปัญหาสำคัญและแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง* (กรุงเทพฯ: บรรณกิจการคดี, 2525), 31-33.

การที่มีการกำหนดจัดวางนโยบายที่เหมาะสมและมีวิธีการจัดการและการปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจัง โดยการใช้วิธีการจัดการต่อความขัดแย้งซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลากหลายรูปแบบเพื่อให้การแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นบรรลุผลสำเร็จลงได้

ดังนั้น การที่จะเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น นับเป็นแนวทางสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการจัดการความขัดแย้งที่ถูกต้องและมีความเหมาะสม

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งจากการไปสอบถามข้อมูลจากนักศึกษาซึ่งทำให้ได้ทราบถึงปัญหาที่จะนำไปสู่การเกิดขึ้นของความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1.4.1 ปัญหาที่มาจากด้านของข้อมูล การรับเอาข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานของความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดจากการขาดการรับรู้ถึงข้อมูลหรือการที่ได้รับข้อมูลที่เข้าใจยาก อาจจะเป็นไปได้ว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้นน้อยเกินไป หรือการแปรผลที่ผิดพลาด การวิเคราะห์ผลของข้อมูลออกมาด้วยความเห็นที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่ปัญหาของความแตกต่างในการรับรู้และการตีความข้อมูล บางครั้งก็สามารถที่จะนำมาสู่ต้นเหตุของปัญหาความขัดแย้งได้เช่นกัน

2.1.4.2 ด้านของผลประโยชน์หรือความต้องการ เป็นเรื่องของการแข่งขันเพื่อการให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือความต้องการต่าง ๆ ที่มีมากกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นเหตุผลของการแย่งชิงผลประโยชน์ในสิ่งที่ดูเหมือนมีหรือว่ามีไม่เพียงพออาจจะเป็นเรื่องของตัวเนื้อหา รูปแบบกระบวนการและจิตวิทยา จึงเกิดการที่นำมาซึ่งการแย่งชิงในตัวทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จนนำไปสู่การเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งในที่สุด

2.1.4.3 ปัญหาทางด้านของระบบโครงสร้าง กระบวนการหรือวิธีการที่เกิดจากแบบแผนทางสังคมที่ได้กำหนดความสัมพันธ์ของคนในสังคมทั้งในด้านของโครงสร้างและกระบวนการอำนาจในการตัดสินใจ ความไม่เท่าเทียมกันในเชิงอำนาจหรือระดับชั้นทางสังคม เรื่องของการแย่งชิงอำนาจ การชิงดีชิงเด่น และการกระจายอำนาจปัญหาโครงสร้างที่รวมไปถึงเรื่องของ กฎ กติกา ระเบียบ บทบาท สภาพแวดล้อมทางพื้นที่ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนเรื่องของระยะเวลา ด้วยเช่นเดียวกัน

2.1.4.4 ปัญหาเรื่องของความสัมพันธ์ บุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอ โดยในด้านความสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่ตนเองสามารถเห็นหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนกลุ่มอื่น สภาพความขัดแย้งนั้นอาจทำให้ลักษณะภายในกลุ่มแปรเปลี่ยนไป โดยที่เกิดจากการรับรู้แบบผิด ๆ หรือว่ามีอคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ความไม่พอใจที่มีเกี่ยวกับธรรมชาติของความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นระบบหรือรูปแบบ การขาดความไว้วางใจที่มีต่อกัน ความคิดคาคดหมายที่ผิดแผกแตกต่างกัน การมีอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันตลอดจนการมีทักษะความสามารถที่แตกต่างกัน

2.1.4.5 ความขัดแย้งทางด้านของค่านิยม การที่มีค่านิยมที่แตกต่างกัน เป็นระบบความเชื่อหรือการให้คุณค่า การบังคับบุคคลผู้ที่มีความเชื่อในระบบหรือในคุณค่าที่แตกต่างกันการมีอคติและสมมติฐานว่าทำไมหรืออย่างไร ทำให้บางสิ่งเกิดขึ้นนำไปสู่ผลของการตัดสินใจว่าอะไรดีหรือไม่ดี อะไรถูกหรือผิด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การใช้ชีวิตประจำวัน และการเมือง

จากสาเหตุต่าง ๆ แห่งความขัดแย้งที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้การแก้ไขความขัดแย้งนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบและแก้ไขจากที่รากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง การจัดการเพื่อแก้ไขกับปัญหาความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนมุมมองแนวคิด ทักษะคติและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ขัดแย้งหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม ซึ่งมุ่งเน้นในการขจัดเงื่อนไขของความขัดแย้งและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเกิดขึ้นของความสงบและความสันติสุขที่ยั่งยืนในสังคม ซึ่งการจัดการกับความขัดแย้งนั้นสามารถที่จะเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ได้หลากหลายวิธีด้วยกัน อาทิเช่น

(1) วิธีใช้การเจรจา อันเป็นการที่คู่ขัดแย้งที่มีอำนาจตัดสินใจพูดคุยเจรจาเพื่อหาข้อตกลงหรือยุติปัญหาด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องไปพึ่งพิงกับบุคคลที่สาม

(2) การใช้รูปแบบของการไกล่เกลี่ย เป็นกระบวนการที่บุคคลที่สามเข้ามาช่วยกำกับกระบวนการและสร้างการกระตุ้นให้คู่ขัดแย้งตัดสินใจหาข้อทางออกของข้อตกลงร่วมกัน การใช้การไกล่เกลี่ยเนื่องจากทั้ง 2 ฝ่ายไม่สามารถที่จะเจรจากันเองได้ ก็ต้องอาศัยฝ่ายที่สามเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยหรือที่เรียกว่าการไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลาง

(3) การใช้รูปแบบการสานเสวนา เป็นรูปแบบกระบวนการเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกันทั้งภายในและระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในสังคม เพื่อปรับความสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดจนเพื่อร่วมกันหาทางออกหรือแนวทางในการปรับโครงสร้างต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ข้อตกลงที่ได้จะเกิดการยอมรับร่วมกันจากสังคมอย่างน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดถึงเนื้อหาที่ควรจะเป็น รวมไปถึงสภาพของอนาคตร่วมกันในด้านต่าง ๆ ด้วย

(4) การใช้รูปแบบการประชาเสวนาหาทางออก เป็นรูปแบบกระบวนการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องยากที่มีหลายฝ่ายเกี่ยวข้องและต่างมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การประชาเสวนามีความแตกต่างจากการใช้รูปแบบการสานเสวนาก็คือ การประชาเสวนา หาทางออกจะเน้นที่ผลลัพธ์คือการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เข้าร่วม

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในส่วนของมุมมองหรือทัศนคติของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ในปัจจุบันอยู่ภายใต้ลักษณะสภาพบริบทเชิงพื้นที่ที่อยู่ท่ามกลาง

ความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ และปัญหาต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นกระจายโดยทั่วไปซึ่งอาจมองดูว่าเป็นเรื่องธรรมดาภายใต้สังคมในยุคสมัยใหม่ที่มีความหลากหลายสูงอันถือได้ว่าเป็นสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนสูง

นอกจากนั้นแล้วยังเป็นสังคมพื้นที่ที่มีความหลากหลายไปด้วยค่านิยม ทัศนคติ อุดมการณ์ ภาษา ศาสนา ความต้องการ ผลประโยชน์ และกลุ่มชาติพันธุ์ ที่พยายามจะดำรงและคงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองเอาไว้ ผลของความหลากหลายในด้านมิติต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงภาครัฐก็ต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นกลยุทธ์เชิงการจัดการความขัดแย้งจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก และควรคำนึงถึงเพื่อนำมาปรับใช้พิจารณา เพราะความขัดแย้งบางครั้งอาจนำมาสู่วิถีทางใหม่ในการดำเนินการบางเรื่องได้ โดยเฉพาะหลายชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายภาคใต้ ซึ่งนับว่ามีศักยภาพที่มีความโดดเด่นในลักษณะของการเรียนรู้มาจากประสบการณ์จริงที่ชุมชนประสบอยู่ท่ามกลางปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนพื้นที่หรือสถานการณ์ความขัดแย้งต่าง ๆ ทำให้เกิดรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่แต่ทว่าในหลาย ๆ ท้องที่หลาย ๆ ชุมชนได้ใช้ความแตกต่างนั้นมาสร้างความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยเฉพาะกลยุทธ์การจัดการกับความขัดแย้งที่ผ่านมาพบว่าการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในระดับท้องที่ชุมชนมีลักษณะของการที่เน้นให้เกิดความเข้าใจกันการประนีประนอมและการสร้างความสมานฉันท์ โดยการเลือกใช้กลยุทธ์แบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจากศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

(1) การหลีกเลี่ยง การหลีกเลี่ยงหรือการออกห่างจากตัวปัญหาความขัดแย้ง ถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลไม่ต้องได้รับผลกระทบในทางด้านจิตใจ ซึ่งในบางบุคคลอาจพึงใจกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาและไม่ต้องการให้สภาพความรู้สึกนั้นเกิดขึ้นมาอีก ซึ่งเขาเหล่านั้นอาจใช้วิธีการหลีกเลี่ยงออกห่างหรือปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เห็นว่าจะมีความขัดแย้ง โดยพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงออกห่างเป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่าปัญหาความขัดแย้งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เกิดผลดี ควรจะหลีกเลี่ยงไม่นำตัวเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือกำจัดให้หมดสิ้นไป นอกจากนี้ในบางบุคคลยังเห็นว่าการโต้แย้งหรือการถกเถียงกันเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำ อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งด้วยการหยุดเรื่องขัดแย้งดังกล่าวโดยไม่กล่าวถึง แม้จะเป็นการไม่พูดไม่แตะต้องกับประเด็นที่เคยขัดข้องหมองใจกันมาก่อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสมานฉันท์ได้

(2) การยินยอมให้ผู้อื่น โดยลักษณะนี้จะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยินยอมให้ผู้อื่นในลักษณะใส่ใจและละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของผู้อื่นหรือบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกรงว่าอาจทำให้สัมพันธ์ภาพที่มีอยู่ระหว่างกันของเงื่อนไขแห่งความขัดแย้งนั้นจะเลวร้ายลง

อีก ซึ่งการยินยอมให้ผู้อื่นนั้นแสดงให้เห็นถึงความอดทนอดกลั้น และมีความเป็นผู้ใหญ่ เพราะความขัดแย้งหรือการแย่งชิงกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าเลื่อมใส เป็นลักษณะของความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักการเป็นผู้ให้ ไม่รู้จักการเสียสละ ไม่รู้จักของการเป็นมีอบน อย่างไรก็ตาม หากมองอีกแง่หนึ่ง ผู้ที่ทำตามผู้อื่น อยู่เสมอนั้นก็แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดภาวะความเป็นผู้นำหรือผู้ให้ มีพฤติกรรมที่ชอบเชื่อฟังบุคคลอื่นอยู่ตลอด อันเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ดูเหมือนไม่มีความเป็นตัวเอง

(3) การแข่งขัน โดยมุมมองของบุคคลที่เลือกลักษณะรูปแบบดังกล่าวนี้ จะมองว่าการทำงานเหมือนกับเป็นการเล่นเกมการแข่งขัน ทุกคนจำเป็นจะต้องมุ่งไปสู่ชัยชนะด้วยการใช้วิธีการต่าง ๆ เท่าที่ตนจะสามารถทำได้ เพื่อให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหรือชัยชนะเหนือบุคคลอื่น ผู้ที่ชนะคือผู้ที่เข้มแข็ง ผู้ที่ประสบความสำเร็จคือผู้ที่มีความสามารถ ส่วนผู้ที่แพ้คือผู้ที่ซื่อซลาด ผู้ที่มีความอ่อนแอ ล้มเหลว ไม่สู้ และไร้ซึ่งความสามารถ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต่อความขัดแย้งนั้น ๆ ก็จะต้องรู้ว่าจะเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นก็ต้องมีผู้ที่ชนะและผู้แพ้ ผู้ที่สมหวังและผู้ที่ไม่หวัง ทำให้มีการพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ดำเนินการไม่ว่าจะเป็นยุทธวิธีการจัดการในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การใช้อำนาจ การโต้เถียง การชักจูงและโน้มน้าวหรือแม้กระทั่งใช้การฉ้อโกงและเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ

(4) การประนีประนอม การใช้รูปแบบการประนีประนอมถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบใช้ทางสายกลาง ซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจจะต้องได้และเสียในบางเรื่องบางอย่างในเวลาเดียวกัน โดยจะไม่ได้ครบทุกสิ่งทุกอย่างตามที่ใจตนปรารถนาต้องการ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ นั่นถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อความขัดแย้งสามารถที่จะอยู่ร่วมกันต่อไปได้อย่างสันติ โดยวิธีการในการประนีประนอมอาจใช้เทคนิควิธีการเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้อง โดยอาจดำเนินการผ่านรูปแบบวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งโดยองค์กรท้องถิ่นที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการมัสยิด⁶ ผู้นำชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครชุมชน (อสม.) หรือกลุ่มงานทางด้านการพัฒนาชุมชน ซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานที่กล่าวถึงนี้จะมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ทว่าทุกองค์กรนั้นจะมีระบบการบริหารจัดการที่มีความชัดเจน หรือกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยโดยบุคคลที่ชาวบ้านให้การเคารพนับถือและเชื่อถือในกรณีที่เกิดข้อขัดแย้งกันภายนอกกระบบองค์กร เช่น ข้อพิพาท ข้อกล่าวหา ข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลที่ไม่ได้อยู่ภายในกลุ่มองค์กรข้อแรก การจัดการข้อขัดแย้งก็จะมาที่ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส หรือผู้ที่ชาวบ้านศรัทธา

⁶ ซึ่งประกอบไปด้วยอีม่าม คอเต็บ บิลาัลรวมไปถึงสัปบุรุษมัสยิดที่ได้รับการคัดเลือกดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการมัสยิดด้วย รวมถึงคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด, คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักจุฬาราชมนตรี.

เลื่อมใสในหมู่บ้านจะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีเลิกแล้วกันไป กลับมาคืนดีต่อกัน โดยจะใช้วิธีพูดคุยกัน หรือใช้กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งโดยการใช้กิจกรรมแบบประสานใจ เช่น การจัดการกิจกรรมผ่านกลุ่มองค์กร กลุ่มแม่บ้าน เป็นรูปแบบที่เกิดความขัดแย้งขึ้นแล้วจะมีวิธีการที่จะทำให้คนที่ขัดแย้งกันหรือกลุ่มที่ขัดแย้งกันหันหน้าเข้าหากันได้ กลับมาพูดคุยกันเหมือนเดิม

(5) การใช้รูปแบบความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยองค์กรหรือบุคคลที่ได้เลือก ลักษณะรูปแบบนี้ ก็คือบุคคลที่มีความปรารถนาที่จะทำให้ทั้งความต้องการส่วนตนและความต้องการของผู้อื่นบรรลุผลร่วมกันทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมและพึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้และตระหนักว่าถ้าต่างฝ่ายต่างมุ่งแต่จะเอาชนะกันโอกาสที่จะบรรลุตามความต้องการส่วนตนนั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก แต่ถ้าหากพวกเขาเหล่านั้นทั้งสองฝ่ายหันหน้ามารวมมือกัน โอกาสที่จะบรรลุถึงเป้าหมายของทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นไปได้สูง ดังนั้น การที่ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันโดยการทำงานกันอย่างเต็มที่บนพื้นฐานของความเปิดเผยไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยอาศัยกระบวนการในการแก้ไขปัญหาและการวินิจฉัยสั่งการแบบการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นรูปแบบและแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่พึงประสงค์ในอุดมคติที่ทุกฝ่ายทุกองค์กรต้องการ

จากแนวทางกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าการที่ชุมชนมีความแตกต่างกันในทางวิถีความเชื่อ และหลักการดำรงชีวิต ก็มีใช้เป็นจุดที่จะนำมาซึ่งความขัดแย้งหรือการนำเอาความแตกต่างนั้นมาแบ่งแยกการอยู่ร่วมกัน แต่กลับตรงกันข้ามชุมชนหรือองค์กรได้นำเอาความแตกต่างนั้นมาปรับรวมกับบริบททางสิ่งแวดล้อมของชุมชนในด้านต่าง ๆ จนสามารถแปรเปลี่ยนมาสู่ความสมานฉันท์ของชุมชนโดยอาศัยแนวทางต่าง ๆ ตามความเหมาะสม นอกจากนั้นแล้ว สันติวิธี อาจถือเป็นกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งอีกแนวทางหนึ่งที่องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ซึ่งมีสถานการณ์ความขัดแย้งสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารงานภายใต้สภาวะดังกล่าวได้ด้วย เพราะว่าสันติวิธีนั้นเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผิดกับการที่ใช้ความรุนแรงในการเข้าแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ฉะนั้น รายละเอียดข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นว่าความขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นได้ในทุกสถานการณ์ทุกสังคมที่มีบุคคลปฏิสัมพันธ์กัน แม้แต่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือว่ามีปัญหาความขัดแย้งมาอย่างยาวนานทั้งในเชิงข้อมูล เชิงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ และผลประโยชน์ หลายหน่วยงานหลายภาคส่วนก็มีความพยายามแก้ไขปัญหาผ่านวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเยาวชนนักศึกษากลุ่มคนรุ่นใหม่ก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งด้วยเช่นกัน ดังนั้นการจัดการต่อความขัดแย้งโดยให้กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ช่วยเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเข้าใจและเป็นตัวช่วยลดระดับสถานการณ์ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หรือว่าดำเนินการผ่านภารกิจด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพราะเยาวชนกลุ่มคนรุ่นใหม่ นั้นถือได้

ว่าเป็นพลังและเป็นคลังความรู้ที่จะช่วยผลักดันพัฒนาชุมชนพื้นที่ให้มีความอยู่รอดและมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคตได้เช่นกัน

2.1.5 แนวความคิดที่เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม⁷

พหุวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่า ความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการที่มนุษย์รู้จักวัฒนธรรม เพราะความสามารถทางด้านวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งเกิดมาจากความสามารถในการใช้ภาษา การนำเอาองค์ความรู้ หรือประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา การศึกษา การวิเคราะห์ จึงทำให้มนุษย์ได้มีการประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ ศิลปะ สัญลักษณ์ พิธีกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับรูปแบบการดำรงชีวิตที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยที่ว่ามนุษย์ต้องไปอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือระบบนิเวศน์ที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เรื่องของ พหุวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงสิ่งจำเป็นที่ต้องเกิดขึ้นตามสภาพทางธรรมชาติหรือว่าความจำเป็นของมนุษย์ เพียงเท่านั้น หากแต่ความเป็นพหุวัฒนธรรมยังมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมระหว่างมนุษย์กลุ่มต่าง ๆ ได้อีกด้วย กล่าวได้ว่ามนุษย์เรานั้นไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ของตนเองได้ แต่จะต้องอาศัยความเป็นเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนวัตถุ ความคิด สินค้าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ วัฒนธรรมประเพณีกันอยู่เสมอ การแลกเปลี่ยนเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการขั้นต่อ ๆ มาของมนุษยชาติ นั่นก็คือการเกิดเป็นเมือง อันเป็นศูนย์กลางของอำนาจรัฐ สังคม การเมือง ตลอดจนการค้าขายแลกเปลี่ยน ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาการของมนุษย์ภายใต้ขอบเขตความเป็นพหุวัฒนธรรม และการเกิดเป็นเมือง ก็ทำให้เกิดการแบ่งงานที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นในการสร้างสรรค์ทางด้านความคิด ศิลปะ และวิทยาการแขนงต่าง ๆ ตามแต่ละรูปแบบของตัววัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของพหุวัฒนธรรม ได้นำมาสู่บ่อเกิดของความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรม อันเป็นวิวัฒนาการและการแพร่กระจายวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดการเสริมซึ่งกันและกันมากที่สุดหรือที่เรามักจะเรียกกันว่า “การปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม” ผู้วิจัยขออธิบายรูปแบบแนวทางของการปฏิสัมพันธ์ทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของผู้วิจัยศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1.5.1 การปรับตัว เป็นการปรับตัวทางชีวภาพและการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกัน หรือเป็นการปรับเปลี่ยนตัว

⁷ รอฮานิง เจ๊ะดอเลาะ, “ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555), 43-50

มนุษย์หรือสัตว์ให้มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่เป็นความสัมพันธ์ที่เหมาะสมหรือเป็นการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพของมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งการปรับตัวนั้นมักใช้ในความหมายของการปรับเปลี่ยนส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในหลาย ๆ ส่วนเพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ลงตัว

2.1.5.2 การผสมผสานทางวัฒนธรรม และการสร้างความกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม เป็นปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นระหว่าง 2 กลุ่มคนที่มีสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีการรับเอาวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน แต่ในกรณีที่สังคมวัฒนธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กันมีพลังที่ไม่เท่ากัน คนกลุ่มหนึ่งจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะพบได้ว่ากลุ่มที่วัฒนธรรมมีพลังน้อยจะถูกผสมกลมกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่วัฒนธรรมมีพลังมากกว่า แต่ขณะเดียวกันก็อาจมีการแลกเปลี่ยนกันก็ได้ แต่สุดท้ายถ้าวัฒนธรรม 2 ชุดถูกผสมรวมกันเป็นชุดเดียวกันไม่ว่าจะมีส่วนของชุดใดมากกว่ากัน ก็จะเป็นการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้นอาจเกิดขึ้นโดยตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจของฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่าก็เป็นได้

2.1.5.3 การบูรณาการทางวัฒนธรรม คือการยอมรับในความหลากหลายหรือความเป็นพหุวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมคือการมีวัฒนธรรมที่หลากหลายร่วมกันและไม่ได้มีความพยายามที่จะครอบงำซึ่งกันและกัน ซึ่งสังคมปัจจุบันพบว่าเมื่อเกิดรัฐหรือประเทศก็จะมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มตั้งถิ่นฐานอยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศ โดยถ้าหากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมสมัยใหม่มีลักษณะที่ยอมรับซึ่งกันและกัน ก็ย่อมหมายความว่าเกิดการบูรณาทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งใช้คำว่า พหุวัฒนธรรม โดยจะมีลักษณะของกฎหมายและกฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารหรือการจัดการมีลักษณะที่ไม่เคร่งครัดมากนัก เปิดโอกาสให้มีทางเลือกในการปฏิบัติการใด ๆ โดยไม่มีวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งครอบงำ

2.1.5.4 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม โดยปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมก็อาจสร้างความขัดแย้งได้เป็นอย่างดีเช่นกันถ้าหากว่าสมาชิกในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาและความเชื่อ มักจะไม่มี ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม แต่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันอันเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งหรือทั้งสองชุด ทั้งนี้อาจเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นฐานของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเข้ามาสู่อาณาบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมอื่นอยู่แล้ว ถ้าการอพยพย้ายถิ่นนี้ไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการก็จะเกิดความขัดแย้งได้ และการขยายดินแดนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อเสริมอาณาเขตของตนซึ่งมีผลในการรุกรานกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานมาอยู่ก่อนแล้ว และก็ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดจากการ

แพร่กระจายวัฒนธรรมโดยอาศัยการสื่อสาร การถ่ายทอดผ่านสื่อหรือแม้แต่รูปแบบที่เป็นระบบ การศึกษา แต่ทั้งนี้ กรณีที่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์มีอยู่สูงอันเนื่องมาจากสังคมวัฒนธรรมที่ขัดแย้งกัน การปรับรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันก็จะไม่เกิดขึ้น โดยปัญหาเรื่องความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอาไว้และไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นหรือข้างเคียง หรือถ้าความขัดแย้งเกิดจากกรณีของการช่วงชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ก็จะอยู่ในลักษณะของความเป็นศัตรูหรือคู่ปรับ เกิดสงครามช่วงชิงพื้นที่หรือผู้คน ซึ่งจากข้อมูลในประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นตัวอย่างของความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีสังคมวัฒนธรรมและภาษาพูดที่แตกต่างกันอย่างมากมาย โดยในกรณีที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่รุนแรงก็อาจเกิดเป็นขบวนการต่อต้านขึ้น เช่น ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ขบวนการการก่อความไม่สงบ หรือ ขบวนการการก่อการร้าย

อย่างไรก็ตาม การทำการศึกษาครั้งนี้อยู่ภายใต้บริบทเชิงพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันถือเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม และโดยเฉพาะส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มคนไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งหากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทยมุสลิมกับคนไทยพุทธในภาพรวมนั้น ก็พบได้ว่าโดยลักษณะทั่ว ๆ ไปแล้วไม่ได้มีปัญหาใด ๆ นอกจากกรณีของคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในภาคอื่นนั้นมีจำนวนไม่มากอีกทั้งก็ไม่ได้อยู่รวมกันแน่นหนามากนัก แต่คนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีจำนวนมาก อีกทั้งค่อนข้างจะเป็นผู้ที่เคร่งครัดในเรื่องของศาสนามากกว่าคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ที่อื่น ๆ และมีประวัติศาสตร์ความขัดแย้งที่มีมาอย่างยาวนาน ทำให้ปัญหาจึงยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน โดยอาจสรุปปัญหาความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาได้ดังนี้⁸

(1) สมัยรัชกาลที่ 1 พ.ศ. 2328 ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ถูกผนวกเข้ากับดินแดนไทยโดยเด็ดขาด และก่อนหน้านี้อัตตานีได้ทำการก่อกบฏขึ้น 2 ครั้งในปี พ.ศ. 2106 และ พ.ศ. 2173 - 2176 แต่ไม่สำเร็จ และเมื่อปัตตานีทำการก่อกบฏขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2332 - 2351 ปัตตานีจึงถูกแบ่งออกเป็น 7 หัวเมืองเล็ก ๆ และลดฐานะลงเป็นหัวเมืองตรี

(2) สมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อทรงนำระบบเทศาภิบาลมาใช้และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 และมีกฎหมายที่ออกใช้บังคับสำหรับปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120 ลดความเป็นอิสระของหัวเมืองทั้งเจ็ดลงอย่างมาก ทำให้พระยาปัตตานีและเมืองอื่น ๆ ไม่พอใจในกฎข้อบังคับต่าง ๆ และการที่จะถูกปกครองโดยตรงจากกรุงเทพฯ พระยาปัตตานี ไทรบุรี และระแงะ ก่อการต่อต้านขึ้นอย่างสงบแต่ไม่สำเร็จ พระยาเมืองปัตตานี คือ อับดุลกาเดร์

⁸อมรา พงศาพิชญ์, *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 98.

พระวิชิตภักดี ถูกถอดยศ และในปี พ.ศ. 2449 หัวเมืองทั้งเจ็ดก็ถูกยุบเหลือ 3 หัวเมือง คือ ปัตตานี ยะลา และบางนรา รวมเป็นมณฑลปัตตานี และหลังจากนั้นก็มีความพยายามที่ก่อกบฏขึ้นอีกหลายครั้ง

(3) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย ศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม ในปี พ.ศ. 2488 เพื่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครองและอุปถัมภ์ในกิจการศาสนา ของชาวไทยมุสลิม พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันขึ้นหลายระดับเพื่อทำหน้าที่เชื่อม ประสานระหว่างประชาคมมุสลิมกับรัฐบาล นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย การใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ. 2489 เพื่อให้สิทธิ์ในเรื่อง กฎหมายที่ถูกกลืนไปสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ช่วงดังกล่าวก็เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น มากมาย

(4) ในช่วงหลัง พ.ศ. 2500 – 2523 รัฐบาลเชื่อว่าค้นพบขบวนการแบ่งแยก ดินแดนที่มีตัวแทนอยู่แทบในทุกอำเภอของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การปลุกกระดมชาวไทย มุสลิมให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลด้วยการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกชาติพันธุ์นิยม กลุ่มผู้แบ่งแยกดินแดน ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ต้องการตั้งเป็นสาธารณรัฐปัตตานี กลุ่มที่ 2 ต้องการตั้งเป็นรัฐอิสระมี ระยะเวลาปกครอง และกลุ่มที่ 3 ต้องการแยกตัวเองออกเป็นหน่วยบริหารอิสระ แต่ยังคงรวมอยู่กับ ประเทศไทย มีฐานะเหมือนสหพันธรัฐ

(5) ปัญหาพื้นที่ชายแดนภาคใต้หลัง พ.ศ. 2523 ตามนโยบาย 66/2523 ได้ คลี่คลายไปมาก และอาจเรียกได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยมุสลิมและรัฐบาลไทยอยู่ในระดับที่ น่าพอใจและความขัดแย้งเริ่มลดน้อยลง รัฐบาลยอมรับความเป็นมุสลิมของคนกลุ่มนี้ และผู้ที่อาศัยใน พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มองตนเองว่าเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดการแก้ไขปัญหา

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย

2.2.1 การก่อความไม่สงบ (Insurgency)⁹

เป็นรูปแบบของการต่อสู้ทางการเมือง โดยองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งและติดอาวุธ มีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครอง การแบ่งแยกดินแดนหรือการแยก ตนออกจากการปกครองของรัฐบาลและสถาปนารัฐใหม่ขึ้นภายในกลุ่มชาติพันธุ์หรือศาสนาของตน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการก่อความไม่สงบขึ้นอยู่กับการระดมการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้ง

⁹ กรมยุทธศึกษาทหารบก, *การก่อความไม่สงบ* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2549), 17-19.

คนและสิ่งของ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกกองกำลังติดอาวุธ การระดมเงินทุน การจัดหาอาวุธอุปกรณ์ และสิ่งสนับสนุนทั้งปวง โดยแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มบุคคลซึ่งไม่พอใจต่อสถานะทางการเมืองและสังคมที่เป็นอยู่ การก่อความไม่สงบจะเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลไม่สามารถหรือไม่พยายามที่จะตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มที่มีอิทธิพลในสังคมนั้น ๆ โดยจะมีการดำเนินการทางการเมือง และจิตวิทยาควบคู่ไปกับการใช้ความรุนแรงในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในหลายสถานการณ์พบว่า การสนับสนุนจากภายนอกช่วยทำให้การปฏิบัติการในการก่อความไม่สงบบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น เหตุการณ์ในสงครามเวียดนาม เป็นต้น โดยการสนับสนุนจากภายนอกสามารถอยู่ในรูปของการเมือง การปฏิบัติการจิตวิทยา หรือการสนับสนุนทรัพยากรที่เป็นวัตถุต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งสามารถจำแนกการสนับสนุนจากภายนอกออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

2.2.1.1 การสนับสนุนด้านขวัญกำลังใจ ด้วยการแสดงท่าทียอมรับในการปฏิบัติของกลุ่มก่อความไม่สงบ

2.2.1.2 การสนับสนุนทางการเมือง โดยการสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มก่อความไม่สงบในเวทีระหว่างประเทศ

2.2.1.3 การสนับสนุนด้านทรัพยากร ในรูปของเงิน อาวุธ อาหาร การแนะนำ รวมทั้งการฝึก

2.2.1.4 การสนับสนุนที่พักพิง โดยการให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอาศัยพื้นที่เป็นฐานในการฝึก การปฏิบัติการ และการสนับสนุนต่าง ๆ (Headquarters Departments of The Army and The Air Force 1990)

2.2.2 การก่อการร้าย¹⁰ (Terrorism)

2.2.2.1 ความหมายของการก่อการร้าย

พระราชบัญญัติรักษาความสงบภายในประเทศ พ.ศ. 2519 ได้กำหนดคำจำกัดความของการก่อการร้าย ว่าเป็นการปฏิบัติการคุกคาม หรือ ใช้ความรุนแรงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่องล้าเขตแดน หรือ เกี่ยวกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุน เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทางด้านการเมือง การป้องกันประเทศ เศรษฐกิจ สังคมวิทยา ชื่อเสียง และเกียรติภูมิของชาติ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 17-19.

คณะกรรมการร่างกฎหมายขององค์การสหประชาชาติ¹¹ ได้ให้ความหมายของการก่อการร้ายสากลว่า หมายถึง การกระทำที่มุ่งกระทำต่อบุคคลซึ่งภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ผู้นำของรัฐ หรือสมาชิกในทางการทูต เป็นต้น หรือการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเป็นสล็อตอากาศต่อยานพาหนะโดยสารของพลเรือน หรือ การส่งผู้ก่อการร้ายไปปฏิบัติการนอกประเทศและใช้วิธีการที่รุนแรง หรือ การใช้ชีวิตมนุษย์ผู้บริสุทธิ์เป็นเครื่องมือของการก่อการร้าย

2.2.2.2 ประวัติความเป็นมาของการก่อการร้าย

มีกำเนิดจากเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองในฝรั่งเศส หลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบสาธารณรัฐ เมื่อ พ.ศ. 2332 (ตรงกับรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี) เนื่องจากได้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งพยายามก่อความไม่สงบขึ้นโดยใช้วัตถุระเบิดเป็นอาวุธยังผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมากตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายอยู่เสมอ คณะกรรมการรักษาความปลอดภัย (The Committee of Public Safety) ของรัฐบาลฝรั่งเศส ซึ่งได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2336 ได้จับกุมผู้ต้องสงสัยในข้อหากบฏต่อสาธารณรัฐ และประหารชีวิตจำเลยเหล่านี้ด้วยกิโยตินเป็นจำนวนพัน ๆ คน จนทำให้รัฐบาลกลางสามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างเบ็ดเสร็จในเดือนมิถุนายนปีต่อมาซึ่งทำให้เกิดความแข็งแกร่งต่อคณะกรรมาธิการฯ แต่การประหารชีวิตกลับไม่หยุดจนเกิดความระแวงในกลุ่มคณะกรรมาธิการฯเอง และความนิยมการปฏิวัติได้ตกต่ำลงอย่างรวดเร็วเป็นผลให้ แมกซิมิลเลียน โรเบสปีแยร์ (Maximillien Robespierre) เจ้าตำรับหลุโหดถูกโค่นจากอำนาจและถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยกิโยตินในข้อหากบฏต่อสาธารณรัฐเช่นเดียวกัน ด้วยสาเหตุความโหดร้ายของรัฐบาลในสมัยนั้น ชาวฝรั่งเศสจึงได้เรียกการกวาดล้างอย่างรุนแรงของรัฐบาลว่าเป็น “Terrorism” และเรียกการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศสในยุค พ.ศ. 2336 – 2337 ว่าเป็น “ยุคแห่งความหวาดกลัว” (Reign of Terror) หรือ “ยุคหลุโหด”

ปัญหาการก่อการร้ายในโลกนี้มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ซึ่งมีผลกระทบมาจากสาเหตุที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ภูมิภาคและประชาชนในภูมิภาคเหล่านั้นโดยยุทธวิธีการก่อการร้ายได้เกิดขึ้นมาในสมัยโรมันเรื่องอำนาจ เมื่อขบวนการปาเลสไตน์โบราณของชาวยิว Sicarii และกลุ่มชาวยิวหัวรุนแรงได้นำมาใช้เป็นครั้งแรกระหว่างปี พ.ศ. 609 – 613 เพื่อต่อต้านผู้ปกครองโรมันที่ได้ล้มเลิกระบอบการปกครองตนเองของชาวยิว โดยชาวยิวได้ใช้วิธีการและเทคนิคการก่อการร้ายเมื่อ

¹¹ เป็นองค์การระหว่างประเทศซึ่งมีความมุ่งหมายที่แถลงไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ความร่วมมือในกฎหมายระหว่างประเทศความมั่นคงระหว่างประเทศการพัฒนาเศรษฐกิจกระบวนการทางสังคมสิทธิมนุษยชนและการเสริมสร้างสันติภาพโลก ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1945 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อแทนที่สันนิบาตชาติ.

ทหารโรมันเริ่มใช้กำลังปราบปรามอย่างรุนแรง รวมทั้งทำลายสัญลักษณ์ทางศาสนายิว และจับกุมผู้นำทางศาสนา อันเป็นการเพิ่มอุณหภูมิแห่งความขัดแย้งให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ กลุ่ม Sicarii จึงดำเนินการตอบโต้อย่างกว้างขวางต่อเหยื่อ ได้แก่ ชาวยิวที่หัวไม่รุนแรงหรือทหารโรมันหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ในขณะที่เหยื่ออยู่ในชุมชน หรืออยู่กับผู้สนับสนุน จุดมุ่งหมายของการโจมตีที่เสี่ยงอันตรายสูงเช่นนี้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีใครที่จะรอดพ้นจากการโจมตีแม้กระทั่งทหาร ซึ่งเมื่อทหารไม่สามารถป้องกันตนเองได้แล้ว จะหวังอะไรเลยกับความปลอดภัยของประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐ เทคนิคนี้ทำให้เหยื่อเกิดความไม่มั่นใจ และเกิดความหวาดกลัวอย่างลึกซึ้ง กลุ่ม Sicarii ได้ใช้กลยุทธ์เหล่านี้สร้างอิทธิพลในชุมชนชาวยิวและขยายความเกลียดชังโรมันให้มากขึ้นอย่างไรก็ตามการต่อต้านดังกล่าวสิ้นสุดลงหลังจากที่ทหารโรมันได้ปิดล้อมกลุ่ม Sicarii ที่เมือง Masada กลุ่ม Sicarii ได้ปฏิเสธที่จะยอมแพ้และฆ่าตัวตายพร้อม ๆ กันทั้งผู้หญิงและเด็กนับเป็นจำนวนพัน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทุกภูมิภาคของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงและมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว สถานการณ์ของโลกอยู่ในภาวะการณั้แข่งขันกันเป็นอภิมหาอำนาจโดย 2 มหาอำนาจหลัก คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมีระบบการปกครองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน สหรัฐอเมริกายึดมั่นในแนวเสรีนิยมใช้หลักประชาธิปไตยเป็นหลักยึดส่วนสหภาพโซเวียตใช้ระบบสังคมนิยม ใช้หลักลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นพื้นฐาน จากความเป็นมหาอำนาจที่มีความแตกต่างกันนี้เอง ทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อแย่งชิงความเป็นมหาอำนาจแต่เพียงผู้เดียวขึ้น อย่างไรก็ตามการแพร่ขยายอิทธิพลของทั้ง 2 มหาอำนาจก็อยู่ในลักษณะการให้การสนับสนุนอยู่ข้างหลัง โดยไม่ทำการรบหรือเกิดการขัดแย้งกันโดยตรง มีการใช้ประเทศบริวารทำการแพร่ขยายลัทธิ ซึ่งจากสาเหตุนี้เองเป็นพื้นฐานการก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาเกือบทุกภูมิภาคของโลก ไม่ว่าจะเป็น ยุโรป เอเชีย หรือ แอฟริกา ซึ่งภาวะของโลกในขณะนั้นเรียกกันทั่วไปว่า สภาวะสงครามเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันออกกลางหรือแถบคาบสมุทรอาหรับ ซึ่งสหรัฐถือเป็นพื้นที่สำคัญยิ่งต่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน ได้มีเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น การเกิดขึ้นของรัฐอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์ การค้นพบน้ำมันในคาบสมุทรเปอร์เซีย การปฏิวัติศาสนาในอิหร่าน รวมทั้งการใช้กำลังทหารเข้ายึดอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียต อันนำไปสู่ความไม่มั่นคงไปทั่วภูมิภาคสหรัฐฯที่ในขณะนั้นอยู่ในสถานะของผู้ชนะสงครามและเป็นมหาอำนาจ 1 ใน 2 จึงได้ตัดสินใจเข้าไปดำเนินการเพื่อให้ภูมิภาคเกิดความสงบเรียบร้อย ซึ่งการดำเนินการของสหรัฐฯดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจและกลายเป็นข้ออ้างของกลุ่มหรือขบวนการก่อการร้ายกลุ่มต่าง ๆ ในการก่อความไม่สงบและก่อการร้ายในภูมิภาคดังกล่าว นอกเหนือจากเหตุผลในการแพร่ขยายของศาสนาอิสลามตามลัทธิและแนวทางคำสอนของกลุ่มเคร่งศาสนาที่ต้องการยึดถือเอาแนวคำสอนมาเป็นหลักกฎหมายปกครองประเทศ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งและก่อให้เกิดปัญหาที่ระบบการปกครองที่มีอยู่ดั้งเดิมและมีใช้อยู่แล้ว ทั้งนี้ กลุ่มผู้ก่อการร้ายได้ยกเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้ออ้าง

นำไปเป็นอุดมการณ์ปลุกเร้าและใช้ในการปฏิบัติการจิตวิทยาต่อกลุ่มชนที่นับถือศาสนาอิสลามในทุกประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกันไปตามสถานการณ์ ทั้งปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การขับไล่และผลักดันผู้นับถือศาสนาอื่น การปลุกปล่อยสังคมนิคมอิสลามด้วยการต่อสู้ด้วยอาวุธ การล้มล้างทางการเมือง การปกครอง และการพยายามที่จะแบ่งแยกดินแดนออกไปเป็นรัฐอิสระ โดยเฉพาะเหตุการณ์การบุกยึดอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียตนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากในสถานการณ์ก่อการร้ายของโลกในยุคปัจจุบันจากการรบในอัฟกานิสถานทำให้เกิดแก่นรากของขบวนการก่อการร้ายในยุคปัจจุบันหลายอย่าง นับตั้งแต่การเกิดของขบวนการนักรบมุจาฮิดีน (المجاهدين) ซึ่งถือว่าเป็นนักรบศักดิ์สิทธิ์ เกิดการทำสงครามที่เรียกว่า จิฮาด (الجهاد) ซึ่งเหล่านักรบทางศาสนาถือว่าการรบเพื่อพระเจ้า(الرب) โดยแท้จริง

2.2.2.3 กลุ่มก่อการร้ายสำคัญของโลก

กลุ่มก่อการร้าย อัล เคต้า (القيد) ซึ่งมี โอซามา บินลาเดน (أسامة بن لادن) เป็นหัวหน้า(الرئيس) นับว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายสำคัญ และมีอิทธิพลต่อกลุ่มก่อการร้ายทั่วโลก กลุ่มก่อการร้ายดังกล่าวได้ก่อเหตุร้ายที่สำคัญหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ เมื่อ 11 กันยายน 2544 ซึ่งกลุ่มก่อการร้ายดังกล่าวได้ก่อเหตุใช้เครื่องบินพุ่งชนตึก World Trade Center ในกรุง New York ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากเหตุการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นแก่นรากของขบวนการก่อการร้ายสากลในปัจจุบัน ทั้งนี้ กลุ่มก่อการร้าย อัล เคต้า ยังมีโครงข่ายโยงใยกับกลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาคอื่น ๆ สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น กลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับกลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่ม Jemaah Islamiyah (JI) ในประเทศอินโดนีเซีย และ กลุ่มอาบู ซาย์ฟ (Abu Sayyaf) ในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีอุดมการณ์และผลงานแนวความคิดนักรบจิฮาดในการต่อต้านสหรัฐฯ ซึ่งถือว่าเป็นศัตรูของชาวมุสลิมเช่นเดียวกัน รวมทั้งยังมีแหล่งธุรกิจในเครือข่ายของนายโอซามา บินลาเดน ในหลายประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย (สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง, 2549)

2.2.2.4 กลุ่มก่อการร้ายและเหตุการณ์แบ่งแยกดินแดนที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹²

(1) กลุ่ม ญะมาอะฮ์ อิสลามียาห์ (Jemaah Islamiyah – JI) กลุ่ม JI เป็นหนึ่งในกลุ่มก่อการร้ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพความมั่นคงของภูมิภาคมากที่สุด โดยนาย Abdullar Sungkar และนาย Abu Bakar Bashir ได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นในปี

¹² กรมยุทธการทหารเรือ, “กลุ่มก่อการร้ายของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2560, <http://www.shaibor.com>.

2538 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดตั้งรัฐอิสลามอันประกอบด้วยมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และภาคใต้ของฟิลิปปินส์ เป็นกลุ่มที่พัฒนาจากขบวนการ ดาร์ลุอิสลาม (Darul Islam – DI) ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธในอินโดนีเซีย ที่ต่อต้านกองกำลังของเจ้าอาณานิคมเนเธอร์แลนด์ในทศวรรษ 1940 เพื่อเรียกร้องเอกราช ต่อมาภายหลังจากอินโดนีเซียได้รับเอกราชแล้ว DI ได้รับอิทธิพลจากกระแสการทำสงครามศาสนา (Jihad) ของหมู่ชาวมุสลิมในสงครามระหว่างอดีตสหภาพโซเวียตและอัฟกานิสถาน ทำให้ DI ยังคงใช้กำลังในการต่อต้านรัฐบาลอินโดนีเซีย โดยมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งรัฐอิสลามในอินโดนีเซีย ตามรูปแบบของระบอบตอลิบาน¹³ ในอัฟกานิสถานและคัดค้านการพัฒนาประชาธิปไตย ทำให้ถูกรัฐบาลประธานาธิบดีซูฮาร์โตกวาดล้างอย่างหนัก จนกลุ่มผู้นำต้องหลบหนีไปรวมตัวที่มาเลเซีย และยังคงมีการเคลื่อนไหวโดยจัดส่งชาวอินโดนีเซียและมาเลเซียไปรบในอัฟกานิสถาน โดยมีจุดประสงค์ในเบื้องต้นเพื่อต่อสู้กับสหภาพโซเวียต ต่อมาได้ขยายกิจกรรมเป็นการส่งคนไปร่วมฝึกในค่ายของกลุ่มอัล เคด้า ในช่วงปี 2538 หลังสิ้นสุดยุคของประธานาธิบดีซูฮาร์โต รัฐบาลอินโดนีเซียขาดความสามารถในการรักษาความเรียบร้อยในพื้นที่หมู่เกาะห่างไกล นาย Abdullar Sungkar และนาย Abu Bakar Bashir ซึ่งเคยเคลื่อนไหวกับกลุ่ม DI เดินทางกลับมาอินโดนีเซียและได้ร่วมกันก่อตั้ง JI โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดตั้งรัฐอิสลามในภูมิภาคโดยการใช้ความรุนแรง (ปรากฏใน General Guidelines of the Struggle of JI) อันประกอบด้วยมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และภาคใต้ของฟิลิปปินส์และมีอุดมการณ์ต่อต้านตะวันตก ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการก่อตั้งสภามุญาซิดินอินโดนีเซียเพื่อใช้ป็นองค์กรทางการเมืองในการรณรงค์จัดตั้งรัฐอิสลามอย่างเปิดเผย ประกอบกับเกิดความขัดแย้งระหว่างมุสลิมและคริสเตียนในปี 2541 -2542 ที่อัมบนและโบโซ กลุ่ม JI จึงแสวงประโยชน์จากเหตุการณ์ดังกล่าวเร่งจัดหาสมาชิก ฝึกอบรม และหาเงินทุน รวมทั้งจัดตั้งแนวร่วมกลุ่มหัวรุนแรงท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางศาสนา เมื่อความขัดแย้งลดลงพวกหัวรุนแรงเหล่านี้จึงกลายเป็นสมาชิกของ JI นอกจากนี้กลุ่ม JI มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านการปฏิบัติการ การสอนศาสนา การระดมสมาชิกและการฝึกอาวุธจากทั้งในอัฟกานิสถานและค่าย Abu Bakar ของกลุ่ม Moro Islamic Liberation Front (MILF) บนเกาะมินดาเนาของฟิลิปปินส์ รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายสมาชิกในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ทำให้สมาชิก JI จำนวนมากที่มีการศึกษาสูง กลุ่ม JI นำเรื่องความขัดแย้งทางเชื้อชาติและความเชื่อทางศาสนา ผสมผสานเป็นเหตุผลในการก่อการร้าย ทำให้ผู้ก่อการร้ายกลุ่มนี้มีศรัทธาแรงกล้าต่อศาสนา จนยอมสละชีวิตเพื่ออุดมการณ์ของตนได้

¹³ หมายถึงนักศึกษาในภาษาอาหรับเป็นกลุ่มซึ่งปกครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศอัฟกานิสถาน และเมืองหลวง กรุงคาบูลในฐานะรัฐอิสลามแห่งอัฟกานิสถาน นับแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2539 แต่ได้รับการรับรองทางการทูตจาก 3 รัฐเท่านั้น ได้แก่ ประเทศปากีสถาน ซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์.

ขณะเดียวกันก็มีแนวคิดต่อต้านสหรัฐฯและชาติพันธมิตร เนื่องจากมองว่าเป็นศัตรูของศาสนาอิสลาม เหตุการณ์สำคัญที่ถูกระบุว่ากลุ่มดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญได้แก่ เหตุระเบิดที่บาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อ 12 ตุลาคม 2545 และเหตุระเบิดโรงแรม JW Marriott ที่จาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อ 5 สิงหาคม 2546 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่ม JI มีแผนก่อวินาศกรรมเป้าหมายทหารสหรัฐฯฐานทัพอากาศสหรัฐฯและบริษัทของสหรัฐฯรวมทั้งสถานเอกอัครราชทูตของชาติตะวันตกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ในด้านเงินทุนสนับสนุนนั้น กลุ่ม JI ตั้งโครงสร้างทางการเงินโดยกำหนดให้สมาชิกจัดสรรร้อยละ 10 ของรายได้ให้กับ Jihad Fund ของกลุ่ม นอกจากนี้มีรายงานว่า JI จัดหาทุนจากผู้เห็นอกเห็นใจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งได้รับเงินทุนและความช่วยเหลือด้านการส่งกำลังบำรุงจากผู้คุ้นเคยของกลุ่มองค์กรเอกชน และกลุ่มอื่น ๆ ในตะวันออกกลางและเอเชียใต้ รวมทั้งจากกลุ่มก่อการร้าย อัล เคด้า

หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการก่อการร้ายโดยเฉพาะจากกลุ่ม JI ซึ่งมีเครือข่ายปฏิบัติการกระจายอยู่ในหลายประเทศ และได้มีมาตรการต่าง ๆ ของตนในการต่อต้านการก่อการร้าย อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีสหรัฐฯให้การสนับสนุนด้านการข่าวอย่างใกล้ชิด ได้มีความพยายามที่จะปราบปรามเครือข่ายและสมาชิกของกลุ่ม JI ในประเทศของตนอย่างต่อเนื่องทั้งโดยการออกกฎหมายเพื่อเอาผิดต่อกลุ่มก่อการร้าย การจับกุมสมาชิกของกลุ่มก่อการร้าย รวมถึงตั้งองค์กรขึ้นมาดำเนินการในการต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะ แต่สำหรับในส่วนของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ซึ่งหลายคนเคยเดินทางไปช่วยเหลืออัฟกานิสถานสู้รบกับบอติตสหภาพโซเวียต และมีหลักฐานว่าบุคคลเหล่านี้เคยได้รับการฝึกในค่ายของกลุ่ม อัล เคด้า ด้วย นอกจากนั้นความอ่อนแอของหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย การมีเขตแดนเปิดทางทะเลที่เชื่อมต่อกันของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ทำให้กลุ่ม JI มีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติการได้ทั่วภูมิภาค

(2) กลุ่ม อาบู ซายาฟ (Abu Sayyaf Group – ASG) กลุ่มอาบู ซายาฟ เป็นกลุ่มมุสลิมแบ่งแยกดินแดน โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการอยู่บริเวณตอนใต้ของประเทศฟิลิปปินส์ ลอบวางระเบิด ลอบสังหาร การลักพาตัวและการชู้กรรโชกทรัพย์เพื่อใช้ในการปฏิบัติการ โดยมีความมุ่งหมายในการจัดตั้งรัฐอิสลามทางตะวันตกของเกาะมินดาเนา และหมู่เกาะซูลู พื้นที่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม กลุ่มดังกล่าว สามารถปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็ว เพราะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ประกอบกับสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเกาะแก่งของฟิลิปปินส์ทำให้มีการหลบซ่อนได้ง่าย อีกทั้งมีความชำนาญทางทะเลคล้ายโจรสลัดซึ่งสามารถปฏิบัติการได้รวดเร็ว โดยเฉพาะในเกาะบาซิลันซึ่งอยู่ห่างไกลเมืองใหญ่และเป็นที่ยังงัดว่า ผู้นำส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ได้รับการศึกษาจากตะวันออกกลางและพูดภาษาอังกฤษได้ดี ส่วนผู้ตามจะมีความรู้ที่น้อย รากเหง้าของปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว เกิดจากเจ้าอาณานิคมในอดีต คือสเปน และสหรัฐฯที่แบ่งแยกและปกครองให้มีความ

แตกต่างกันระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสเตียนซึ่งเป็นประชากรในมินดาเนา ทำให้มินดาเนาแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่เจริญจะเป็นที่อยู่ของชาวคริสเตียนส่วนที่ไม่เจริญจะเป็นที่อยู่ของชาวมุสลิม กลุ่ม Moro National Liberation Front (MNLF) จึงต้องการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งต่อมากลุ่มดังกล่าวได้มีการแยกตัวออกเป็นกลุ่มใหม่อีก คือ กลุ่ม Moro Islamic Liberation Front (MILF) และกลุ่มอาบู ซายาฟ (Abu Sayyaf Group – ASG) ได้แยกออกจากกลุ่ม MNLF และกลุ่ม MILF

เมื่อปี 2534 เนื่องจากมีแนวคิดที่หัวรุนแรงและใช้คำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการกระทำต่าง ๆ รวมถึงไม่พอใจที่ทั้งสองกลุ่มยอมเจรจากับทางรัฐบาลเพื่อหาทางออกในการพัฒนาภาคใต้ที่ห่างไกลความเจริญ กลุ่มอาบู ซายาฟ มีเป้าหมายที่จะก่อตั้งรัฐอิสลาม (Islamic State) ในตอนใต้ของฟิลิปปินส์ โดยใช้ความรุนแรงเพื่อหวังผลประโยชน์ด้านการเงิน ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่ของกลุ่มอาบู ซายาฟ ได้มาจากการลักพาตัวเรียกค่าไถ่ รวมถึงการได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากกลุ่มแนวร่วมอิสลามในตะวันออกกลาง และอาจได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มก่อการร้ายอื่น ๆ ในภูมิภาคซึ่งมีรายงานว่ากลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับกลุ่มการก่อการร้ายระหว่างประเทศอีกด้วย การก่อการร้ายของกลุ่มอาบู ซายาฟ มีผลทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกันของประชาชนทั้งสองศาสนา รวมถึงกระทบต่อการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวของฟิลิปปินส์ ที่ผ่านมามีฟิลิปปินส์ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา โดยในสมัยประธานาธิบดีเอสตราดาได้ใช้นโยบายการปราบปรามสถานเดียว มิได้มีการประนีประนอมแต่อย่างใด ทำให้สถานการณ์ตึงเครียดมาก ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีอาร์โรโย ก็ได้ใช้วิธีเดียวกันแต่ละม่อมล่วยกว่า โดยการให้กลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่ม MNLF และ MILF เข้าประนีประนอม รวมถึงพยายามฟื้นฟูและพัฒนามินดาเนาให้ดีขึ้น และหลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2544 ประธานาธิบดีอาร์โรโย ได้ขอความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ให้เข้ามาช่วยฝึกอาวุธและความชำนาญในการต่อสู้กับกลุ่มอาบู ซายาฟ ภายใต้โครงการ Balikatan 02-1 ซึ่งสร้างความสูญเสียให้กับกลุ่มอาบู ซายาฟ ในระดับหนึ่ง แต่หลังจากโครงการสิ้นสุดเมื่อ กรกฎาคม 2545 แล้วรัฐบาลฟิลิปปินส์ประสบปัญหาในการจัดการกลุ่มอาบู ซายาฟ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ ทำให้กลุ่มอาบู ซายาฟ ยังคงปฏิบัติการได้อยู่ต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังคงพยายามที่จะแก้ปัญหาโดยใช้มาตรการต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของรัฐบาลฟิลิปปินส์เองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้อย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหรัฐฯอย่างมากเนื่องจากงบประมาณด้านทหารมีน้อยมาก รวมถึงความขัดแย้งระหว่างทหารกับตำรวจและการชิงดีชิงเด่นระหว่างกัน ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการที่รัฐบาลประเมินภาพของกลุ่มอาบู ซายาฟ ต่ำเกินไป และยังไม่สามารถพัฒนาความเจริญของเกาะมินดาเนาให้ทัดเทียมกับส่วนอื่น ๆ ของประเทศ

(3) ขบวนการอาเจาะห์เสรี (Gerakan Aceh Merdeka – GAM)

ขบวนการอาเจาะห์เสรี (GAM) เป็นกลุ่มนักรบที่ต่อสู้เพื่อให้จังหวัดอาเจาะห์ได้รับอิสรภาพจาก

อินโดนีเซียมาตลอด นับตั้งแต่กลุ่มนักรบที่รัฐบาลอินโดนีเซียขนานนามว่ากบฏอาเจาะห์นี้ ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2519 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของการเกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นที่อาเจาะห์ แต่ขบวนการนี้ถูกทำลายลงไปในปี พ.ศ. 2525 เพราะผู้นำของขบวนการจำนวนไม่น้อยถูกจับกุม ถูกฆ่าหรือลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ แต่ฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ในตอนต้น พ.ศ. 2532 และได้รับการสนับสนุนจากคนอาเจาะห์อย่างกว้างขวาง ในช่วงแรกกลุ่มกบฏมีสมาชิกเพียง 150 คน แต่ภายหลังขยายตัวจนกลายเป็นกองกำลังทหารสองถึงสามพันคน การต่อสู้ของ GAM ได้รับแรงกระตุ้นจากรัฐสิทธิที่ฝังรากลึกในกลุ่ม คือ ความไม่พอใจของรัฐบาลอินโดนีเซียใช้ประโยชน์จากความมั่นคงทางน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของอาเจาะห์ ขณะที่สร้างบาดแผลทางประวัติศาสตร์ด้วยการใช้กำลังทหารละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ ทารุณกรรม ช่มชู้ และสำเร็จโทษ รวมทั้งไม่เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมของอาเจาะห์ ทั้งนี้กลุ่มดังกล่าวได้ยืนยันมาตลอดว่า อาเจาะห์ไม่ควรถูกรวมเข้ากับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งถูกก่อตั้งเป็นประเทศหลังได้รับเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ใน พ.ศ. 2488 เนื่องจากอาเจาะห์ไม่เคยเป็นอาณานิคมของเนเธอร์แลนด์เป็นทางการ ฉะนั้นชาวอาเจาะห์จึงต้องต่อสู้เต็มที่เพื่ออธิปไตยของตน กลุ่ม GAM ใช้สงครามกองโจรก่อการในพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดอาเจาะห์โดยใช้ความรุนแรงในการโจมตีเป้าหมายพลเรือน โรงเรียน และโครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐานในอาเจาะห์ ซึ่งแม้ว่าจะทำให้การสนับสนุนจากชาวอาเจาะห์ทั่วไปลดลงไปบ้าง แต่นับว่ามีผลน้อยมากเมื่อเทียบกับการกระทำในลักษณะละเมิดสิทธิชนของรัฐบาลอินโดนีเซียในยุค “ระบอบใหม่” ที่ได้ใช้วิธีการที่รุนแรงทางทหารเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง โดยประกาศให้อาเจาะห์เป็น “เขตปฏิบัติการทางทหาร” (Daerah Operasi Militer – DOM) ในช่วง พ.ศ. 2533 – 2541 และการที่กลุ่ม GAM สามารถต่อกรกับทหารอินโดนีเซียได้นั้น เนื่องจากการสนับสนุนจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนและจากต่างประเทศ โดยมีรายงานว่าได้รับความช่วยเหลือจาก อิหร่าน และลิเบีย นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าอาวุธส่วนใหญ่มาจากประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางประเทศ

ตลอดห้วงระยะเวลากว่า 25 ปี รัฐบาลอินโดนีเซีย ได้ดำเนินการปราบปรามขบวนการอาเจาะห์เสริมอย่างต่อเนื่อง โดยได้ส่งกำลังทหารเข้ามาควบคุมสถานการณ์ทำให้เกิดการต่อต้าน เกิดการชนฆ่า การทรมาน การทำให้สาบสูญ การช่มชู้ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดการเรียกร้องต่อประชาคมโลกว่าเป็นความพยายามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ มีผู้เสียชีวิตไปแล้วกว่า 12,000 คน ซึ่งภายหลังสิ้นยุคประธานาธิบดีซูฮาร์โตใน พ.ศ. 2541 ผู้แทนรัฐบาลและกลุ่ม GAM ได้เปิดฉากเจรจากันในอีก 2 ปีต่อมา คือ พ.ศ. 2543 แต่ไร้ผลในขณะเดียวกันมีประชากร 2 ล้านคนมารวมกันที่ Banda Aceh ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเรียกร้องให้มีการลงประชามติว่า จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซียหรือจะเป็นประเทศอิสระ โดยประชาชนเชื่อว่าการลงประชามตินี้จะเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาการนองเลือดอันยาวนาน ซึ่งต่อมาสภาผู้แทนราษฎรของอินโดนีเซียได้ออกกฎหมายการปกครองพิเศษสำหรับอาเจาะห์ที่เรียกว่า Nanggroe Aceh Darussalam ซึ่งทำให้

จังหวัดอาเจะห์จะได้รับรายได้ร้อยละ 70 จากน้ำมันและก๊าซ และรายได้ร้อยละ 80 จากการเกษตร และประมง นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียยังให้สิทธิพิเศษแก่อาเจะห์ในการเลือกตั้งรัฐบาลปกครองตนเองและมีการลงนามข้อตกลงหยุดยิงที่นครเจนีวา เมื่อ 9 ธันวาคม 2545 โดยมีองค์กรเอกชนของ สภากาชาดสากลหน่วยงานหนึ่ง ชื่อ Henri Dunant Center for Humanitarian Dialogue : HDC ซึ่งมีส่วนสำคัญในการดำเนินการผลักดันให้กลุ่ม GAM และรัฐบาลอินโดนีเซียหันมาเจรจาอย่างสันติวิธี แต่เพียง 5 เดือนให้หลัง ทั้งสองฝ่ายก็กลับมาสู้รบกันอีกทันทีที่คณะผู้สังเกตการณ์ถอนตัวออกจากพื้นที่ โดยรัฐบาลอินโดนีเซียประกาศภาวะฉุกเฉินในอาเจะห์ ในเดือนพฤษภาคม 2546 จากนั้น กองทัพอินโดนีเซียก็ทุ่มกำลังเพื่อปราบปรามกลุ่ม GAM อย่างหนัก เนื่องจากต่างฝ่ายต่างละเมิด สัญญาสันติภาพ อย่างไรก็ตามทั้งสองฝ่ายได้มีทำที่ที่ผ่อนปรนและหันหน้าเข้าเจรจากันอีกครั้ง ภายหลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยที่ทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2547 และในที่สุดหลังจากได้มีการเจรจากันมาหลายครั้ง เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2005 ผู้แทนฝ่ายรัฐบาลอินโดนีเซียและผู้แทนฝ่ายขบวนการอาเจะห์เสรี ได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพครั้ง ประวัติศาสตร์ ที่กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ อันเป็นการยุติการสู้รบที่ยาวนานถึง 30 ปี ซึ่งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยกว่าคราวที่แล้ว เพราะมีคณะผู้สังเกตการณ์ที่ไม่ติดอาวุธ 250 นาย จากสหภาพ ยุโรปและอาเซียน อาทิ นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย มาคอยกำกับดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงด้วย

(4) การแยกตนเองของประเทศติมอร์ตะวันออกติมอร์ตะวันออก เคยตกเป็น อาณานิคมของโปรตุเกส มานานกว่า 400 ปี เมื่อ พ.ศ. 2446 ได้มีการแบ่งอาณาเขตของเกาะติมอร์ ออกเป็น 2 ส่วน โดยติมอร์ตะวันออกเป็นของโปรตุเกส และติมอร์ตะวันตกเป็นของเนเธอร์แลนด์ ได้ให้ เอกราชกับอินโดนีเซีย และได้มอบติมอร์ตะวันตกให้กับอินโดนีเซีย ในปีถัดมา แต่ติมอร์ตะวันออก ยังคงเป็นของโปรตุเกสจนถึงปี พ.ศ. 2518 ซึ่งโปรตุเกส ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นในติมอร์ ตะวันออก โดยมีพรรคการเมืองที่สำคัญเกิดขึ้น 3 พรรค คือ พรรค UDT ซึ่งมีนโยบายที่จะค่อย ๆ เริ่ม ปกครองตนเองแต่ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของโปรตุเกส พรรค FRETILIN มีนโยบายที่เป็นไปในแนวทาง สังคมนิยมและต้องการแยกตัวเป็นเอกราช และพรรค APODETI ที่มีนโยบายที่จะรวมชาติกับ อินโดนีเซีย ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2518 มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในติมอร์ ตะวันออก ผลปรากฏว่าพรรค FRETILIN ชนะการเลือกตั้ง ส่วนพรรค APODETI ที่ได้รับเงินสนับสนุน จำนวนมากจากอินโดนีเซีย มีผู้สนับสนุนเพียง 300 คน ดังนั้น อินโดนีเซีย จึงตั้งหน่วยบัญชาการพิเศษ ชื่อว่า Operasi Komodo เพื่อการผนวกดินแดนติมอร์ตะวันออกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย โดย เริ่มจากการหันไปให้การสนับสนุนพรรค UDT ให้ก่อการรัฐประหารขึ้นในเดือนสิงหาคม 2518 ทำให้ เกิดสงครามกลางเมืองนาน 3 สัปดาห์ มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนั้นถึงกว่า 2,000 คน และมีผู้ อพยพหลบหนีไปอยู่ติมอร์ตะวันตกอีกหลายพันคน พรรค FRETILIN ได้ขอความช่วยเหลือจาก

โปรตุเกส แต่ไม่เป็นผล จึงพยายามดำเนินการทางการทูตโดยการประกาศเอกราชเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2518 เพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากนานาชาติและป้องกันการรุกรานของอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียก็ตอบโต้โดยใช้ข้อตกลง Balibo ที่พรรค UDT และพรรค APODETI ร้องขอความช่วยเหลือจากอินโดนีเซีย ในการยุติสงครามกลางเมืองเป็นข้ออ้างในการส่งกำลังทหารบุกเข้ายึดครองติมอร์ตะวันออก ใน 7 ธันวาคม 2518 และปราบปรามกลุ่มที่ต่อต้านการยึดครองด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณ ทำให้นานาชาติเริ่มให้ความสนใจติมอร์ตะวันออก เนื่องจากเป็นดินแดนที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ในที่สุดนานาชาติจึงได้ร่วมกันเรียกร้องให้มีการลงประชามติ เพื่อกำหนดอนาคตของติมอร์ตะวันออก และกดดันให้อินโดนีเซียปลดปล่อยติมอร์ตะวันออกเป็น เอกราช ซึ่งอินโดนีเซียประกาศให้ติมอร์ตะวันออกเป็นจังหวัดที่ 27 ของอินโดนีเซีย ใน พ.ศ. 2519 ขณะเดียวกันพรรค FRETILIN ก็ได้จัดตั้งกองกำลัง FALINTIL ขึ้นเพื่อต่อต้านการยึดครองของอินโดนีเซีย การต่อสู้ระหว่างกำลังทหารของอินโดนีเซียกับกองกำลัง FALINTIL เป็นไปอย่างยืดเยื้อยาวนาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 – 2541 ตลอดห้วงเวลากว่า 20 ปี อินโดนีเซียพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อทำลายล้างกองกำลัง FALINTIL เริ่มด้วยการเกณฑ์ชาวติมอร์ตะวันออกที่ยากจนเข้ามาเป็นทหาร โดยจัดตั้งกองพันทหารติมอร์ตะวันออก ขึ้นใน พ.ศ. 2519 เพื่อทำหน้าที่เป็นส่วนระวังป้องกันให้กับกำลังทหารของอินโดนีเซียในการไล่ล่ากองกำลัง FALINTIL และในปีเดียวกันก็ได้จัดตั้งกำลังประจำถิ่น ซึ่งรู้จักกันในนาม Militia เพื่อทำหน้าที่ในการรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวของกองกำลัง FALINTIL และพฤติกรรมของแนวร่วมที่ให้การสนับสนุนกองกำลัง FALINTIL ได้รับความสูญเสียอย่างหนักจากการปะทะกับทหารอินโดนีเซีย ในช่วง พ.ศ. 2518 จนทำให้ต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธีการสู้รบ โดยหนีเข้าไปหลบซ่อนในพื้นที่ป่าเขาและใช้หน่วยจรยุทธทำสงครามกองโจร โดยมีหน่วยงานลับ (ใต้ดิน) ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านอาวุธ การส่งกำลังบำรุง และการขอรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ต่อมาเมื่อประธานาธิบดีซูฮาร์โต พ้นจากอำนาจ ใน พ.ศ. 2541 ทำให้อำนาจเผด็จการทหารในอินโดนีเซียอ่อนแอลงด้วย ประกอบกับสหภาพยุโรป ได้ประกาศสนับสนุนข้อเรียกร้องของโปรตุเกสที่เสนอให้มีการจัดการลงประชามติเพื่อตัดสินอนาคตของติมอร์ตะวันออก UN เข้าดำเนินการเพื่อยุติความรุนแรงในติมอร์ตะวันออกและได้มีการลงนามหยุดยิงระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนการเป็นเอกราชกับกลุ่มที่ต้องการรวมกับอินโดนีเซีย ณ เมืองดิลี เมื่อ 21 เมษายน 2542 และได้จัดให้มีการลงประชามติของชาวติมอร์ตะวันออกว่าต้องการจะเป็นเอกราชหรือต้องการเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย เมื่อ สิงหาคม 2542 ปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิร้อยละ 98 ของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดโดยร้อยละ 78.5 ต้องการเป็นเอกราช เป็นเหตุให้ กลุ่ม Militia ก่อเหตุรุนแรงขึ้นอีก ด้วยการเผาทำลายอาคารบ้านเรือน แล้เช่นฆ่าประชาชนที่สนับสนุนการเป็นเอกราชจนได้มีการจัดส่งกองกำลังจากนานาชาติที่เรียกว่า INTERFET เข้าไปเพื่อฟื้นฟูสันติภาพและรักษาความปลอดภัยในติมอร์ตะวันออก เมื่อ 20 กันยายน 2542 โดยเป็นการปฏิบัติภายใต้อำนาจของ UN ตามมติคณะมนตรีความมั่นคง

ที่ 1246 ลง 15 กันยายน 2542 จนเหตุการณ์เริ่มสงบลงติมอร์ตะวันออกจึงแยกตนเองจากการปกครองของอินโดนีเซีย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาและได้รับเอกราชอย่างเต็มตัว เมื่อ 20 พฤษภาคม 2545 โดยมีชื่อประเทศอย่างเป็นทางการว่า ติมอร์-เลสเต (Timor-Leste)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองกำลัง FALINTIL ประสบความสำเร็จในการต่อสู้ เรียกร้องเอกราชจากอินโดนีเซีย เกิดจากการประสานการต่อสู้ทั้งทางด้านการเมืองและการทหารอย่างชาญฉลาด โดยพรรค FALINTIL ได้เป็นแกนนำจัดตั้งสภา CNRT ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรที่รวมทุกพรรคการเมืองเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเอกภาพในการดำเนินการต่อสู้ ประกอบกับการต่อสู้ของกองกำลังดังกล่าวไม่กระทำการในลักษณะของการก่อการร้ายแต่มุ่งต่อเป้าหมายทางทหารเท่านั้น ทำให้ได้รับการสนับสนุนทั้งจากประชาชนในติมอร์ตะวันออกและจากต่างประเทศ นอกจากนี้การดำเนินการทางการทูตอย่างได้ผล ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองกำลัง FALINTIL ประสบความสำเร็จในการเรียกร้องเอกราช โดยทำให้ทั่วโลกประณามการกระทำที่ไร้มนุษยธรรมของอินโดนีเซียและสหประชาชาติเริ่มให้ความสนใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในติมอร์ตะวันออก และเข้ามาแก้ปัญหายุติความรุนแรงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจัดการให้เกิดเป็นประเทศติมอร์-เลสเต ขึ้นในที่สุด

2.2.3. ขบวนการก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁴

2.2.3.1 พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาและโจรคอมมิวนิสต์มาลายา (จคม.) พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 โดยสหพันธ์กรรมกรทั่วไปนานยางในประเทศสิงคโปร์ (ขณะที่ยังเป็นรัฐหนึ่งของสหพันธรัฐมาลายา) และพรรคคอมมิวนิสต์นานยางแห่งมาลายา ภายใต้การควบคุมการชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน และองค์การโคมินเทอร์น ในระหว่าง พ.ศ. 2485 – 2488 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศญี่ปุ่นเข้ายึดครองสหพันธรัฐมาลายา พรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ได้จัดตั้งกองโจรต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น เมื่อ 1 กันยายน 2485 เรียกชื่อว่า กองทัพประชาชนสหพันธรัฐมาลายาต่อต้านประเทศญี่ปุ่น โดยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศอังกฤษในการจัดตั้ง และได้ปฏิบัติงานต่อต้านประเทศญี่ปุ่นอย่างได้ผล และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง กองทัพประเทศญี่ปุ่นยอมแพ้และวางอาวุธ ใน พ.ศ. 2488 ได้กำหนดนโยบายการต่อต้านประเทศอังกฤษ และใช้การต่อสู้ด้วยอาวุธเพื่อเอกราชของสหพันธรัฐมาลายา ต่อมา พ.ศ. 2490 พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาประกาศยึดครองอำนาจรัฐ ด้วยวิธีการก่อการร้ายและวิธีการรุนแรง โดยจัดให้กรรมกรก่อความวุ่นวายหลายครั้งอย่างกว้างขวาง กำลังพลที่ยังคงหลบซ่อนอยู่ได้ก่อการร้ายด้วยการลอบสังหารชาวจีนที่นิยมก๊กมินตั๋งและเจ้าของสวนยางชาวอังกฤษ การก่อการร้ายได้ทวีความรุนแรงขึ้น ประเทศอังกฤษจึงประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นทั่วประเทศ เมื่อ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2491 และประกาศ

¹⁴ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, *ขบวนการก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้* (กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549), 15-20.

ว่า พรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाเป็นพรรคการเมืองนอกกฎหมาย เมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2491 พรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाจึงประกาศจัดตั้งกองทัพประชาชนมาลาयाต่อต้านอังกฤษขึ้นต่อสู้อย่างเปิดเผย ต่อมา เมื่อต้นปี พ.ศ. 2492 พรรคคอมมิวนิสต์มาลาया ได้เปลี่ยนชื่อกองทัพประชาชน มาลาयाต่อต้านอังกฤษ เป็นกองทัพประชาชนมาลาया ประเทศอังกฤษได้ดำเนินการปราบปรามอย่างรุนแรง กำลังกองทัพประชาชนมาลาयाได้ร่นถอยขึ้นทางทิศเหนือเข้าใกล้ชายแดนประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2497 กำลังบางส่วนของกองทัพประชาชนมาลาया ได้เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งฐานที่มั่น ในเขตประเทศไทย บริเวณอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ต่อมาแม้ว่าประเทศอังกฤษได้มอบเอกราชให้กับสหพันธรัฐมาลาया เมื่อ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2500 แล้วก็ตาม แต่การปราบปรามก็ยังคงดำเนินการต่อไป จนถึง พ.ศ. 2507 การปราบปรามประสบความสำเร็จ กำลังกองทัพประชาชนมาลาयाประมาณ 1,500 คน ถอยร่นเข้าสู่ประเทศไทย ประกอบด้วย กรม 8 มีที่ตั้งอยู่ที่ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เมื่อ 3 มีนาคม 2513 รัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซีย ได้ทำความตกลงที่จะจัดตั้งกองกำลังทหารปราบปรามโจรคอมมิวนิสต์มาลาयाร่วมกัน โดยจัดตั้งกองกำลังผสมเฉพาะกิจไทย-มาเลเซีย และใน พ.ศ. 2528 ได้กำหนดแนวความคิดในการต่อสู้ขึ้นใหม่ด้วยการใช้การเจรจาเพื่อยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธควบคู่ไปกับการปฏิบัติการทางทหาร โดยได้ยื่นข้อเสนอเป็นเอกสารฉบับแรกสาระสำคัญคือ ประกาศเจตนาให้พรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ และรัฐบาลไทยยินดีต้อนรับเข้าร่วมพัฒนาชาติไทย เมื่อ 14 ธันวาคม 2528 ในขณะเดียวกันกองทัพภาคที่ 4 ก็ได้จัดตั้งกองทัพภาคที่ 4 ส่วนหน้าขึ้นที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เมื่อ 1 ตุลาคม 2529 เพื่อดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์มาลาयाโดยได้กำหนดแนวทางการปราบปรามด้วยการใช้กำลังทหารเข้ากดดัน ทำให้โจรคอมมิวนิสต์มาลาया ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์มาเลเซีย จำนวน 727 คน ได้เข้ารายงานตัวต่อกองทัพภาคที่ 4 ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2530 โดยทางราชการได้จัดพื้นที่ทำกินให้อยู่อาศัย 5 หมู่บ้าน ในอำเภอเบตง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา และอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ซึ่งการเจรจาได้ดำเนินต่อมา และฝ่ายไทยได้วิเคราะห์สถานการณ์และเห็นว่าการเจรจาของประเทศไทยฝ่ายเดียวกัน ยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะถึงแม้ไทยเจรจากับพรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाสำเร็จสามารถยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธได้ แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างสันติภาพถาวรเพราะเงื่อนไขและเป้าหมายในการปฏิบัติ อยู่ในประเทศมาเลเซีย จึงได้เสนอฝ่ายมาเลเซียให้เข้ามามีบทบาทในการเจรจาด้วย เมื่อ 16 พฤษภาคม 2531 ได้มีการเจรจากับประเทศมาเลเซีย ซึ่งฝ่ายมาเลเซียเสนอให้พรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ หากผู้ใดจะกลับประเทศมาเลเซียจะไม่มีภาระโทษและให้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประเทศมาเลเซียทุกประการ จนกระทั่งมีการลงนามความตกลงสันติภาพ 3 ฝ่ายระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाกับรัฐบาลมาเลเซีย และระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์มาลาयाกับกอง

อำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ของไทย เมื่อ 2 ธันวาคม 2532 จึงเป็นวันที่การต่อสู้ด้วยอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ซึ่งดำเนินมาเป็นระยะเวลา 41 ปี สิ้นสุดลง

2.2.4. ขบวนการโจรก่อการร้าย¹⁵ (ขจก.)

ความเคลื่อนไหวของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่ในอดีตประมาณ พ.ศ. 2491 เมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่โดยขบวนการแนวหน้าแห่งชาติเพื่อปลดปล่อยปัตตานี (GAMPAR-Gabogan Melayu Patani Raya) ซึ่งเป็นขบวนการในประเทศเพื่อนบ้านที่เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลสยามขณะนั้น ก่อตั้งโดย ทายาทพระยาวิชิตภักดี (อับดุลกอเดร์ กอมาตุดิน : **عبدالقادر قمر الدين**) เจ้าเมืองปัตตานี ได้เข้ามาปลุกปั่นยุยงให้ชาวไทยมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้กระด้างกระเดื่องต่อต้านรัฐบาลสยาม ในห้วงนั้นได้เกิดเหตุการณ์ที่มีผู้เสียชีวิตจากการปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน ที่บ้านดุซงยอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ส่งผลให้เกิดความแตกแยกระหว่างชาวไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่ อย่างเด่นชัดทำให้เกิดการรวมตัวระหว่างขบวนการ GAMPAR กับผู้ที่มีแนวความคิดขัดแย้งกับรัฐบาลเกิดเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมาเกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลเกิดเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมาเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นในขบวนการมีการแยกออกไปจัดตั้งเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดนในชื่อต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ 1) ขบวนการแนวร่วมอิสลามแห่งชาติปัตตานี (BIPP)

มีชื่อเป็นภาษามลายูเซีย ว่า Barisan Islam Pembebasan Patani (BIPP) และชื่อเป็นภาษาอังกฤษ ว่า National Islam Libelation Fronts of Patani (NLPP) ก่อตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2520 การเคลื่อนไหวมีทั้งดำเนินงานด้านการเมืองและการทหาร โดยมี กองกำลังติดอาวุธอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ นายดีอะมาตีเยาะ/ปาเปาะอิตริส/เปาะเยะ มีผู้นำที่สำคัญคือ ตมกู อับดุลยาลาร์, นายเปาะเยะ ตือเร๊ะ และนายเปาะสุ วาแมตือซา โดยนายเปาะเยะ ตือเร๊ะ มีการเคลื่อนไหว ก่อเหตุร้ายในพื้นที่เขาบูโด อำเภอยี่งอ และอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ในห้วง พ.ศ. 2511- 2515 ต่อมาไม่ได้รับความเชื่อถือจากขบวนการ บทบาทจึงลดลงและหมดไป นายเปาะสุ วาแมตือซา ขึ้นมา มีบทบาทแทนเคลื่อนไหวต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ในห้วง พ.ศ. 2516 - 2518 จากนั้นได้เข้ามาขอตัวกับรัฐบาล ทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการ BIPP ลดน้อยลง โดยมีบางส่วนไปจัดตั้งขบวนการขึ้นมาใหม่หรือไปรวมกับขบวนการอื่น นอกจากนั้นยังมีกลุ่ม BIPP/BNPP ซึ่งมีนายบัดรี ฮัมดัน เป็นประธาน มีสมาชิกถาวรในสังกัด 15-20 คน ไม่มีบทบาทด้านการทหาร แต่พยายามดำเนินการทางการเมือง

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, 15-20.

อย่างต่อเนื่อง โดยประสานกับ PULO, BRN และ GMP (ขบวนการมุจาฮิดีน ปัตตานี) ในฐานะเป็นพันธมิตรในขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU)

2.2.4.1 แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาญปัตตานี หรือ BRN (Barisa Revolusi Nasional) ก่อตั้งเมื่อ 13 มีนาคม 2503 ผู้ร่วมก่อตั้งส่วนหนึ่งเป็นผู้นำศาสนาและผู้นำทางการศึกษา ดำเนินการโดยทางการเมืองเป็นหลัก ต่อมาได้ตั้งหน่วยทหาร เมื่อ 10 ตุลาคม 2511 ใช้ชื่อว่า “กองกำลังติดอาวุธปลดแอกปัตตานี” หรือ แอ็บริพ (Aagkatan Bersenjata Revolusi Patni : ABRIP) เปลี่ยนแบบชื่อย่อของ กองทัพแห่งชาติอินโดนีเซีย ซึ่งใช้คำว่า ABRI : Aagkatan Bersenjata Republik Indonesia ต่อมาเกิดความแตกแยกภายในหลายครั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2521 จนแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม BRN COORDINATE ซึ่งถือว่าเป็น BRN ดั้งเดิม และเป็นพันธมิตรในขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU)

2.2.4.2 องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี หรือองค์การสหปัตตานีเสรี (PULO) ก่อตั้งเมื่อ 22 มกราคม 2511 ชื่อภาษามลายูเรียกว่า Peraiuan Pembebasan Patani Bersatu (PPPB) และ ชื่อภาษาอังกฤษว่า Patani United Liberation Organization (PULO) ถือเป็นองค์กรจัดตั้งที่มีรูปแบบสมบูรณ์ที่สุด ผู้ริเริ่มก่อตั้ง คือ นายตงกูบือรอ กอตอนีรอ/อดุลย์ ณ วังคราม/กาบิร อับดุลเราะห์มาน ราชกรอำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส ผู้นำกองกำลังที่มีบทบาทสำคัญ ในห้วง พ.ศ. 2518 – 2520 คือ นายเซ็ง บันนังลีนา หัวหน้าขบวนการ PULO 44 เคลื่อนไหวในการก่อเหตุร้าย โดยการจับตัวเรียกค่าไถ่หรือจับข้าราชการ โดยเฉพาะครูเป็นตัวประกันเคลื่อนไหวในพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ยิงเสียชีวิต ใน พ.ศ. 2520 ต่อมาได้เกิดความแตกแยกภายในหลายครั้ง ประมาณ พ.ศ. 2528 แยกออกเป็น PULO เก่า และ PULO ใหม่ และเมื่อมิถุนายน พ.ศ. 2548 ปรากฏข่าวสารยืนยันว่าขบวนการดังกล่าวได้รวมกันเป็นหนึ่งเดียวแล้ว ปัจจุบันเป็นพันธมิตรในขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU)

2.2.4.3 ขบวนการมุจาฮิดีนปัตตานี หรือ GMP (Gerakan Mujahidin Patani) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2529 เบื้องหลังความเป็นมา เชื่อว่าเป็นการรวมตัวของสมาชิกที่แยกมาจากขบวนการ BIPP (BNPP เดิม) และขบวนการ BBMP เป็นหลัก โดยมีแกนนำคนสำคัญ ประกอบด้วย นายวันอาหมัด วินยูซุฟ/วะหะมะมะ แวยูโซะ/อดีตสมาชิก BNPP/BIPP นายอวัง/อาแว บินอับดุลละห์ การบิร/อาแว ยะบะ นายมุฮัมหมัด/มะ โดล์/อูस्ताซมะ โดล์ นายเจ๊ะกูแม กูเต๊ะ/ อับบัส บินอาหมัด เน้นการเคลื่อนไหวหลักในด้านการเมืองอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่ บทบาทสำคัญของขบวนการมุจาฮิดีนปัตตานี (GMP) คือ เป็นหนึ่งในแกนนำที่สามารถรวบรวมขบวนการเข้าร่วมกับ PULO ใหม่ BIPP (BNPP เดิม) BRN CONGRESS ก่อตั้งเป็นขบวนการร่วม เพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU) ได้เป็นผลสำเร็จ ตั้งแต่ พ.ศ. 2532

2.2.4.4 กลุ่มโจรมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี หรือ GMIP (Gerakan Mujahidin Islam Patani) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ประมาณ พ.ศ. 2532 โดยมีนายอับดุลเราะฮ์มัน/เจ๊ะกูแม กูเต๊ะ หรืออับบัส บินอาหมัด (อาบะห์ อาหะมะ) เป็นประธาน แกนนำส่วนใหญ่มาจากอดีตสมาชิกของขบวนการ ปลดแอก กลุ่ม BIPP (BNPP เดิม), BBMP และ GMP ในระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งกลุ่มโจรมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (GMIP) มีการดำเนินงานเน้นงานด้านการเมืองอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน และไม่ค่อยปรากฏเป็นข่าวสารที่ชัดเจนมากนัก เพราะกิจกรรมที่จัดขึ้นบางครั้งไม่ได้กระทำในนามกลุ่มโจร แต่กระทำในนามชมรม หรือสมาคม (PERSATUAN) ชาวปัตตานี เช่น การจัดชุมนุมพบปะสังสรรค์และจัดงานเลี้ยง โดยมีผู้เข้าร่วมชุมนุม ในบางครั้งนับจำนวนเป็นพันคนประกอบไปด้วยทั้งชาวไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้าน และคนในประเทศเพื่อนบ้าน จุดประสงค์เพื่อปลุกกระตมโชนชาวนเชื้อ สอดแทรกแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน จัดหา/รับสมัครสมาชิกและจัดหาทุนดำเนินงาน โดยมีฐานดำเนินงานอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน

2.2.4.5 กลุ่มเยาวชนกู้ชาติปัตตานี หรือ PMP (Pemuda Merdeka Patani) ก่อตั้งขึ้นโดยขบวนการ BRN COORDIATE ซึ่งสมาชิกในระดับแกนนำส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา (ULAMA) และได้พัฒนาการต่อสู้ในมิติใหญ่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 โดยการฝึกอบรมเยาวชนทหารตามโครงการและกองกำลังติดอาวุธ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการสร้างจิตสำนึกปลุกกระแสการต่อสู้ในแนวทางญีฮาด (Jihad) หรือสงครามศักดิ์สิทธิ์ เพื่อการทำสงครามประชาชนหรือการรบแบบกองโจร การดำเนินงานจะแอบแฝงซ่อนเร้นกิจกรรมอยู่ในตาดิคา/สถาบันการศึกษา ปอเนาะหรือสถาบันการศึกษาของรัฐบางแห่งรวมทั้งบริเวณมัสยิดประจำหมู่บ้าน เนื่องจากสามารถอำพรางสถานภาพและการปฏิบัติการได้เป็นอย่างดี ได้เริ่มปฏิบัติการทางทหารที่สำคัญหลายครั้งในลักษณะการปล้นอาวุธ ลอบยิง/สังหารเจ้าหน้าที่ มาตั้งแต่ พ.ศ.2544 เป็นต้นมา อีกทั้งปรากฏข้อมูลว่ามีการเชื่อมโยงเกี่ยวข้องและแสวงจุดร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เช่น PULO, BRN CONGRESS และกลุ่มโจรมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (GMIP)

2.2.4.6 ขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (BERSATU) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2532 ชื่อภาษาไทยว่า แนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี/ขบวนการการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี ชื่อภาษามลายูชื่อว่า (Barisan Beratu Kemerdekaan Patani ชื่อย่อ BERSATU และชื่อภาษาอังกฤษ ว่า United Fronts for Patani Independence โดยมีตัวแทนขบวนการโจรก่อการร้ายต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน คือ PULO, BIPP, BRN และ GMP ในขั้นแรกเรียกกลุ่มตัวเองว่า “องค์กรร่วม” หรือ “องค์กรพายง” (Umbrella Organization) และเปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี” หรือ “เบอร์ซาตอู” เมื่อ พ.ศ. 2534 ในการเลือกตั้งครั้งแรกมี นายวาห์ยุดดิน มุฮัมหมัด เป็นประธาน ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ แต่งตั้ง/เลือกตั้งมาจากสมาชิก

ระดับนำภายในกลุ่มพันธมิตรทั้งหมด มีฐานดำเนินงานอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย ดอกเตอร์วันการเดร์ เจ๊ะมาน เป็นประธาน

2.2.5 ความเป็นมาของเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁶

ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถแยกออกเป็นหลายด้านตามจุดเน้นของแต่ละสำนักคิด ดังนี้

2.2.5.1 ประเด็นที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาได้รับความสนใจจากสังคมไทยมาก ประชาชนถูกเชื่อมโยงเข้ากับภาพความรุนแรงผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่เกือบทุกวัน อีกด้านหนึ่งสภาพสังคมและวัฒนธรรมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดูเหมือนจะแตกต่างจากการรับรู้ของประชาชนทั่วไปที่มีความรู้สึกร่วมในความเป็นชาติไทยความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัจจัยด้านชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ และศาสนา ปัญหาที่สำคัญที่สุดเกิดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับสังคมไทยให้มากขึ้น มีงานวิจัยและงานเขียนจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของประวัติศาสตร์มีการกล่าวอ้างจากหลายฝ่ายว่าประวัติศาสตร์มีการบิดเบือนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ในที่นี้จะหยิบยกงานประวัติศาสตร์บางชิ้นที่สะท้อนลักษณะพิเศษของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและมุมมองในการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างรัฐปัตตานีกับรัฐสยามในอดีต บรรดางานดังกล่าวที่น่าสนใจ มีดังนี้

2.2.5.2 อิบรอฮิม ชุกรี¹⁷ นักวิชาการท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายูปัตตานี ตั้งแต่สมัยลังกาสุกะจนถึงยุคสมัยที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ชุกรีได้กล่าวว่า “ข้าราชการสยามส่วนใหญ่ในปัตตานีไม่ค่อยจะดูแลเอาใจใส่ผลประโยชน์ของชาวมลายู การมาปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเหล่านี้ในระยะเริ่มแรกจะมีก็เพียงแต่ต้องการความเจริญในยศถาบรรดาศักดิ์เท่านั้น แต่พออยู่ไปนาน ๆ พวกเขาก็มีที่ดินที่กว้างขวางและบ้านช่องที่ใหญ่โต ข้าราชการบางคนเมื่อหมดหน้าที่แล้วจะกลับไปยังกรุงเทพฯ โดยนำทรัพย์สินมากมายที่ได้มาสมัยที่อยู่ปัตตานีติดตัวไปด้วย ซึ่งจะทำให้เขาสามารถเสวยสุขกับทรัพย์สินเหล่านี้ได้อย่างสบาย ตอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัตตานีข้าราชการสยามไม่เคยที่จะเรียนรู้ภาษามลายูและทำความเข้าใจกับศาสนาอิสลามเลยเพราะในระบอบราชาธิปไตยอาจจะไม่มีนโยบายเช่นนี้อยู่ ปัตตานีได้รับการปกครองจากข้าราชการสยามแบบตามมีตามเกิด โดยที่ข้าราชการเหล่านี้จะเน้นแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าการพัฒนา หรือสร้างความเจริญให้แก่ปัตตานี รัฐบาลไม่เคยคิดที่จะพัฒนาการบริการประชาชนใน

¹⁶ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, *ขบวนการก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้* (กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549), 50-51.

¹⁷ อิบรอฮิม ชุกรี, *ตำนานเมืองปัตตานี* (ยะลา: หจก.ยะลาการพิมพ์, 2544), 2-12.

ด้านสาธารณสุข การศึกษาและความเป็นอยู่ที่ดี รัฐจะสร้างโรงเรียนในเมืองเท่านั้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บรรดาลูกหลานของข้าราชการทั้งหลาย แต่โรงเรียนสำหรับลูกหลานชาวมลายูรัฐไม่สร้างให้ เมื่อใดที่ต้องการสร้างถนนหนทาง รัฐจะเกณฑ์ชาวบ้านมลายูให้ออกมาทำงาน ชาวบ้านบางคนจำเป็นต้องเดินทางมาจากบ้านเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร อีกทั้งยังต้องเตรียมเสบียงอาหารมาเองอีกด้วย ส่วนอำนาจที่เกี่ยวกับศาล และคดีต่าง ๆ จะเป็นของข้าหลวงระดับสูง ตำรวจและผู้พิพากษา บางครั้งคู่กรณีต้องรอเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่าจะมีการพิจารณาคดี ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการเหล่านี้ต้องการที่จะทราบว่าจะฝ่ายใดจะตัดสินบนมากน้อยแค่ไหนเพื่อการพิจารณาคดีตัดสินคดีจะเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายนั้น ”

งานประวัติศาสตร์ปัตตานีของซูกรีได้รับการยอมรับมากในระดับท้องถิ่น เพราะเป็นการเปิดเผยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในมุมมองของปัตตานีเองอย่างค่อนข้างชัดเจนโดยเฉพาะแสดงให้เห็นภาพการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างราชอาณาจักรสยามกับปัตตานีในรอบหลายร้อยปีที่ผ่านมา โดยผ่านการทำสงครามระบบเครื่องราชบรรณาการและการผนึกรวมชาติ งานชิ้นนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์โดยคนในท้องถิ่นเองมุมมองของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงได้รับการยอมรับมากในงานวิจัยประวัติศาสตร์เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะหลัง

2.2.5.3 งานวิจัยเรื่อง “ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย” โดย ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ¹⁸ อธิบายและสรุปถึงการกำเนิดและความเป็นมาของการสร้างมายาคติในเรื่องของลัทธิแบ่งแยกดินแดนซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการความเป็นมาของประเทศไทยที่เปลี่ยนผ่านจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยตลอดจนการสร้างรัฐไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และสงครามมหาเอเซียบูรพามีส่วนในการผลักดันและสร้างแนวความคิดทางการเมืองของการแบ่งแยกดินแดนในทุก ๆ ภูมิภาค กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและการสร้างชาติไทยสมัยชาตินิยมนำไปสู่การใช้กำลังและความรุนแรงปราบปรามการเรียกร้องและสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ แต่กรณีของมลายูมุสลิมในภาคใต้ มีลักษณะเฉพาะต่างจากภาคอื่น ๆ อาจารย์ธเนศยกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่รองรับโมทัศน์การแบ่งแยกดินแดนมาจากการทำให้เกิดมายาคติเรื่อง “กบฏหะยีสุหลง” และ “กบฏดุซงญอ” เหตุการณ์ความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากทรศนะในการมองตรงข้ามกันระหว่างรัฐและประชาชนชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้ รัฐมองว่าการต่อต้านลูกฮือต่าง ๆ ของคนมลายูมุสลิมนั้นเป็นการ “กบฏ” แต่ฝ่ายประชาชนมุสลิมมองว่าการเคลื่อนไหวประท้วงต่อสู้ต่าง ๆ เป็นการทำเพื่อความถูกต้อง เป็นธรรมตามหลักศรัทธาและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งลักษณะธรรมชาติของศาสนาอิสลาม

¹⁸ ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, *ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของไทย* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2556), 100-107.

นั้น ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างศาสนากับการเมือง หรือสังคมทางการเมือง หรือการปฏิบัติหรือการอ้างถึง เรื่องศาสนาของฝ่ายมุสลิมว่ามีจุดมุ่งหมายทางการเมืองเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคำตัดสินของศาล ที่ตัดสินว่าพฤติการณ์ของหะยีสุหลง ที่เสนอข้อเรียกร้อง 7 ประการนั้น เป็นเรื่องทางการเมือง ที่บ่อนทำลายอำนาจและความชอบธรรมของรัฐไทย

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติและศาสนาในกรณีของกบฏดุซงญอก็เป็นปัญหาที่ เกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการเมืองระดับชาติและระดับสากลเพราะในช่วงการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2490 สหรัฐอเมริกาและอังกฤษต้องการรักษาสถานะเดิมของมหาอำนาจในภูมิภาคนี้เอาไว้ วัตถุประสงค์ว่า ด้วยการแบ่งแยกดินแดนก็กลายเป็นข้อกล่าวหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์สงครามเย็น ในการเมือง ระหว่างประเทศ การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายใต้อำนาจรัฐเป็นศูนย์กลางก็เป็นความ จำเป็นเร่งด่วน จึงทำให้การใช้กำลังและความรุนแรงต่อกลุ่มชนชาติส่วนน้อย หรือกลุ่มที่มีแนว อุดมการณ์ไม่ตรงกับรัฐบาลกลางเป็นความชอบธรรมและถูกต้องไปได้ในที่สุด

2.2.6 แนวคิดด้านความมั่นคง¹⁹

การศึกษาที่อธิบายปัญหาความรุนแรงโดยอาศัยแนวคิดด้านความมั่นคง รายงาน การศึกษาเรื่องผ่านประเด็นโจรใต้โดยกลุ่มข้าราชการฝ่ายปกครอง ตำรวจ และทหารที่ไม่ประสงค์ออก นามจำนวนหนึ่ง เมื่อปี 2547 สรุปว่า การก่อความไม่สงบที่รัฐไทยกำลังเผชิญอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ขณะนี้ เป็นบทบาทของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงคุณภาพ ไปแล้ว ทั้งด้านการจัดตั้งยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี ดังข้อสรุปในเอกสารดังกล่าวที่ระบุว่า ลักษณะการ เกิดของขบวนการต่อสู้กับอำนาจรัฐเพื่อแบ่งแยกดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีมาอย่างต่อเนื่อง จนบางครั้งผู้เกี่ยวข้องเกิดความเคยชินและเข้าใจว่าการก่อความไม่สงบยังคงเป็นแบบเดิม ๆ เมื่อ เกิดขึ้นแล้ว และถูกปราบปรามก็จะสงบลงระยะหนึ่งแล้วค่อยเกิดใหม่ หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไปไม่มีที่ สิ้นสุด แต่จากข้อมูลเอกสาร และพยานบุคคลที่เข้าร่วมขบวนการในปัจจุบัน มีข้อบ่งชี้ว่าได้มีการ เชื่อมโยงมิติทางศาสนาเข้ากับอุดมการณ์ทางเชื้อชาติและประวัติศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อแบ่งแยก ดินแดนออกเป็นรัฐเอกราชปัตตานีดารุสลาม (فطاني دار السلام) ด้วยสถานการณ์เช่นนี้เอื้อให้เกิด การระดมกำลังเข้าสู่สงครามประชาชนต่อสู้กับรัฐบาลอย่างยืดเยื้อได้ และเมื่อพิจารณาข้อมูลใน ภาพรวมทั้งหมด ขณะนี้ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาคงต้องคิดถึงยุทธศาสตร์ความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ที่ต้องคำนึงถึงปัญหาความละเอียดอ่อนด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับ สถานการณ์โลก ซึ่งเมื่อนำมาผนวกรวมกันแล้วก็จะส่งผลต่อความเชื่อ ความจงรักภักดีที่มวลชนใน

¹⁹ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, *ขบวนการก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้*, 50-51.

พื้นที่ปฏิเสศและต่อต้านอำนาจรัฐ แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะเป็นปัญหาท้องถิ่น แต่ได้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อความมั่นคงในระดับประเทศโดยรวมได้

แนวโน้มการก่อความไม่สงบที่รุนแรงอยู่ในขณะนี้ ถึงแม้ว่าทางราชการจะยึดพื้นที่ได้ แต่การสถาปนาให้อำนาจรัฐเข้มแข็ง โดยใช้มิติด้านความมั่นคงเพียงอย่างเดียว อาจได้ผลเพียงระยะสั้น ๆ ประชาชนจะยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการเท่าที่ควร สังเกตได้จากการก่อวินาศกรรม และการลอบทำร้ายคนบริสุทธิ์ไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด

2.2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์

การศึกษาที่อธิบายปัญหาความขัดแย้งโดยอาศัยแนวคิดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ เอกสารสรุปการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุแห่งปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ปิยะ กิจถาวร ระบุว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากความต้องการปกป้องอัตลักษณ์มลายูของคนไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม

รัตติยา สาและ²⁰ ได้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชนที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยพยายามศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการรวมขอมระหว่างผู้คนที่นับถือศาสนาอิสลามกับผู้คนที่นับถือศาสนาพุทธใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประการสำคัญ ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นศึกษาความเป็นไปได้ในการที่จะนำพลังทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า พลังสำคัญที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และการรวมขอมระหว่างศาสนิกชนที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส คือ ความเข้าใจและการยอมรับในเรื่อง “ความแตกต่างของค่านิยม” ซึ่งกันและกัน ที่มีความเป็นไปได้ที่จะอาศัยผลึกแห่งความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งก่อตัวจากอำนาจของระบบอุปถัมภ์ในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเกลอ (أصدقاء) เป็นเครือญาติ เป็นนายจ้างลูกจ้าง เป็นเจ้านาย (السيد) (ลูกพี่)-ลูกน้อง เป็นครู-ศิษย์ และความเป็นผู้นำ (الامام) และเป็นผู้ตาม (المأموم) ทั้งในระบบและนอกระบบ ด้วยเงื่อนไขของความจำเป็นทางด้านปัจจัยต่างๆเพื่อการดำรงชีพ พลังดังกล่าวนี้นับได้ว่าเป็นอีกกลไกหนึ่งที่มีค่ามหาศาลถ้ารู้จักนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชาติบ้านเมืองในที่สุด

2.2.8 ความสำคัญกับปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรร

ทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาที่ให้ความสำคัญในประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ รายงานการวิจัยของนักวิชาการ จากสถาบันอุดมศึกษาในเชิงพื้นที่

²⁰ รัตติยา สาและ, การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544), 41-42.

เรื่องข้อค้นพบในการศึกษาโดยเวทีชาวบ้าน ปี 2545 จำนวน 13 ครั้ง ในพื้นที่ 9 อำเภอ ของจังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส พบว่า นโยบายของรัฐบางเรื่องไม่ประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติ เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐขาดประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผลเอกสารรายงานของ คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) วินิจฉัยเหตุแห่งปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเกิดจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ

2.2.8.1 เงื่อนไขบุคคล ได้แก่ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ก่อเหตุร้าย และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ตอบโต้ด้วยวิธีการรุนแรง

2.2.8.2 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรม และการปกครองของรัฐ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการศึกษา สภาพประชากร บริบททางภูมิศาสตร์ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของ ประชากรระหว่างกัน

2.2.8.3 เงื่อนไขทางวัฒนธรรม คือ ลักษณะเฉพาะทางด้านเชื้อชาติ และศาสนา ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ช่องว่างทาง เศรษฐกิจยิ่งขยายตัวมากขึ้นจากสถานะเศรษฐกิจซบเซาและอัตราการขยายตัวที่อยู่ในระดับต่ำ โดย ผลกระทบที่ชัดเจนคือผลที่เกิดขึ้นในภาคการเกษตรที่มีความกังวลต่อความไม่ปลอดภัย เป็นอุปสรรค ต่อการประกอบอาชีพโดยเฉพาะการกรีดยาง และการเข้าไปรับซื้อผลไม้ของพ่อค้า ในขณะที่ภาคการ ท่องเที่ยวก็เป็นอีกส่วนที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสถานการณ์ความไม่สงบ โดยนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวน้อย การสำรองห้องพักลดลง เงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวก็ลดลง ตามลำดับ อำนาจการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนก็ลดลง การลงทุนส่วนใหญ่ต้อง หยุดชะงักเพื่อรอดูสถานการณ์ และในบางกรณีก็มีการย้ายฐานการลงทุนออกนอกพื้นที่ไปอีกด้วย

2.2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับประชาชน

การศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับประชาชนในพื้นที่ รายงานของคณะทำงานพิเศษของรัฐบาล ภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่มี พล.อ.ชัยศึก เกตุทัต เป็นประธานมีความเห็นว่า ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาเชิง โครงสร้างทางสังคม ซึ่งรัฐธรรมนูญ ปี 2540 และนโยบายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทิศทางในการแก้ปัญหาที่ได้อยู่แล้ว แต่อุปสรรคสำคัญอยู่ที่การนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็น รูปธรรม

รายงานการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร ปี 2547 ได้สรุป ผลการศึกษาว่า สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ระดับ คือ

- (1) ระดับผิวหน้า คือ ปรากฏการณ์การก่อความไม่สงบ

(2) ระดับโครงสร้าง คือ ปัญหาการศึกษา เศรษฐกิจ กลไกทางการเมืองการปกครองและปัญหาเกี่ยวกับการระบาดของยาเสพติด

(3) ระดับวัฒนธรรม คือ ปฏิกริยาไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนบางกลุ่ม

งานศึกษาของ ดร.รุ่ง แก้วแดง²¹ เรื่องสงครามและสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผลที่เกิดจากนโยบายรัฐนิยมในยุคจอมพลป. พิบูลสงครามในอดีต และบทบาทของขบวนการแบ่งแยกดินแดนความขัดแย้งกันเองของเจ้าหน้าที่รัฐ นโยบายการปราบปรามยาเสพติด การยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท.43) และเขตการศึกษา 2

ปิยนาด บุนนาค²² ได้ศึกษานโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475 – 2516) พบว่า รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด นับตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน สำหรับระหว่าง พ.ศ. 2475 – 2516 นั้นแม้ว่ารัฐบาลจะประกาศใช้นโยบายหลักเหมือนกันทั่วประเทศ แต่ในส่วนของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้น เพื่อปรับนโยบายหลักนั้นให้เข้ากับสภาพบุคคลและพื้นที่ (المنطقة) ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุขและอื่น ๆ บางนโยบายรัฐบาลก็กำหนดขึ้นใช้เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษ (الخاصة) เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลาม (القانون الاسلامي) ในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พระราชบัญญัติมีสยิดอิสลาม พ.ศ. 2490 เป็นต้น แม้กระนั้นรัฐบาล บางสมัยก็มีการดำเนินนโยบายบีบบังคับชาวไทยมุสลิมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวไทยมุสลิม เป็นโอกาสให้บุคคลบางกลุ่มถือเป็นข้ออ้างในการแทรกแซงซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ตามโดยส่วนรวมแล้วรัฐบาลมีนโยบายในการปกครองชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษตามภูมิหลังด้านวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ปัญหาที่เกิดขึ้นมีได้อยู่ที่นโยบายของรัฐบาล แต่อยู่ที่ข้าราชการ

²¹ รุ่ง แก้วแดง, *สงครามและสันติสุข@ชายแดนภาคใต้* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2557), 135-137.

²² ปิยนาด บุนนาค, “นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2516),” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), 47-49.

ของรัฐผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่มากกว่า รัฐบาลจึงควรจัดให้มีการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อการปรับปรุงการนำนโยบายไปใช้ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2.10 สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์สภาพปัญหาในที่นี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

(1) ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์(التاريخية)

ภูมิหลังของขบวนการต่อต้านอำนาจรัฐ หรือสมัยหนึ่งที่ทางราชการเคยเรียกว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ขบวนการโจรก่อการร้าย จนมาถึงปัจจุบันที่รู้จักโดยทั่วไปว่า กลุ่มก่อความไม่สงบนั้น แท้จริงแล้วมีความเป็นมาที่ยาวนานคู่กับประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทยเลยทีเดียว ที่สำคัญก็คือได้มีนักวิชาการด้านความมั่นคงจำนวนมาก เชื่อมันว่าภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานีในอดีตคือพลังหนึ่งใน 3 ส่วน ของพลังแห่งอุดมการณ์การต่อสู้ ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ที่กำลังก่อสงครามการก่อความไม่สงบอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน และต่อไปก็คือ ภูมิหลังประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสังเขปนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สังเขปประวัติศาสตร์ปัตตานี การเข้าใจประวัติศาสตร์ปัตตานีเพื่อนำไปสู่การพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงของชาตินั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความ เป็นกลาง จุดเริ่มต้นจึงอยู่ที่การตั้งกรอบคิดและตามมาด้วยการตั้งสมมุติฐานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมที่ต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลาจนนำไปสู่ความขัดแย้งและเกิดปัญหาความแตกต่างในความ เข้าใจของคนยุคปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์มองว่าการที่มีความเชื่อว่าหัวเมืองมลายูภาคใต้เป็นดินแดน ของใครมาก่อนไม่อาจจะเข้าใจรากเหง้าที่แท้จริงของปัญหาในปัจจุบันที่เกิดจากอดีตได้เนื่องจากการ มองแบบดังกล่าวอาศัยฐานคิดว่าด้วยรัฐชาติสมัยใหม่ที่เน้นว่าประเทศชาติต้องมีเอกลักษณ์และ เอกภาพหนึ่งเดียว ในขณะที่เดียวกันก็เชื่อว่าเอกลักษณ์และเอกภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจาก อดีตอันยาวนานในประวัติศาสตร์แต่ความเป็นจริงก็คือเอกลักษณ์ของชาติ ในรัฐชาติสมัยใหม่เป็นสิ่งที่ เพิ่งเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 300 ปีที่ผ่านมาเอง ประเทศและรัฐในปัจจุบันก็เป็นผลผลิตของ กระบวนการทางการเมืองในประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างขึ้นมาในช่วงเวลาประมาณ 100 กว่าปีที่ผ่านมา เท่านั้น เราจึงไม่ควรเอาบริบทของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่มาตีความอดีตที่เกิดขึ้นนานนับร้อยนับพันได้

ประเด็นที่ควรพิจารณาก็คือประวัติศาสตร์การกำเนิดของรัฐชาติสมัยใหม่รวมทั้งไทยก่อตัวขึ้นในช่วงเวลาที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจในดินแดนต่าง ๆ สถานการณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจแบบไม่เท่าเทียมกันระหว่างศูนย์อำนาจใหญ่น้อย “ซึ่งต่างก็ไม่มีขอบเขตดินแดนที่แน่นอน” ความสัมพันธ์ระหว่างกันในขณะที่นั้นก็ไม่แน่นอนตามไปด้วย ขึ้นอยู่กับว่า ท้องถิ่นใดเข้มแข็งมากกว่ากัน ปัญหาในอดีตจึงมิใช่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐส่วนกลางกับท้องถิ่นหรือชายขอบ แต่เป็นเรื่องที่ว่าท้องถิ่นใดเข้มแข็งและมีพลังอำนาจมากกว่าท้องถิ่นอื่น และท้องถิ่นสองฝ่าย

หรือหลายฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อสู้อย่างไรในแต่ละช่วงเวลา การศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความจริงในอดีตจึงต้องอาศัยการยึดถือ “ความเป็นจริง” ของท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง จึงจะเห็นภาพอดีตได้อย่างชัดเจนและนำมาสู่ความเข้าใจการต่อสู้และความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาถึงในปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง ไร้ความลำเอียง เมื่อเราทำความเข้าใจอดีตโดยใช้ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการจะเข้าใจการเมืองของคาบสมุทรมลายูสิ่งที่ตามมาก็คือเราต้องเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยกับรัฐปัตตานีในอดีตเกิดขึ้น รัฐไทยหรือสยามในที่นี้คือราชอาณาจักรสยามที่มีกรุงศรีอยุธยาหรือกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางในดินแดนลุ่มน้ำเจ้าพระยา ส่วนรัฐปัตตานีนั้นเป็นรูปแบบโครงสร้างทางการเมืองแบบที่เรียกว่า รัฐสุลต่านปัตตานี ความสัมพันธ์และการต่อสู้ทางอำนาจในภูมิภาคคาบสมุทรมลายูระหว่างหน่วยการเมืองทั้งสองแบบเกิดขึ้นในห้วงเวลาอันยาวนานอย่างน้อยที่สุดเท่าที่มีเอกสารบันทึกไว้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ถ้าเราสังเกตจากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานี ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมืองทั้งสองจนกระทั่งก่อนศตวรรษที่ 19 ก็จะปรากฏให้เห็นชัดเจนสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ การให้บรรณาการและการทำสงครามระหว่างกัน การให้เครื่องราชบรรณาการฝ่ายปัตตานีเป็นผู้ให้ และการทำสงครามก็คือฝ่ายสยามส่วนใหญ่ยกกำลังมารบเพื่อโจมตีปัตตานีเว้นแต่ครั้งแรกในช่วงสมัยพระเจ้าจักรพรรดิที่ฝ่ายปัตตานียกกำลังรบกับกองทัพพม่านี่คือลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างปัตตานีกับสยามก่อนศตวรรษที่ 19 ซึ่งจบลงด้วยการสูญเสียของอำนาจสุลต่านปัตตานีแก่รัฐสยามในปี พ.ศ. 2328 หลังจากนั้นความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนไปเป็นรูปการปกครองแบบหัวเมืองชั้นนอกกับศูนย์กลางคือกรุงเทพฯ แต่การต่อสู้ในลักษณะสงครามและการก่อกบฏลุกขึ้นสู้ก็ยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจนกระทั่งเกิดการบูรณาการของประเทศไทยให้เป็นรัฐชาติสมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น สัมพันธภาพทางอำนาจก็เปลี่ยนไป

ในที่นี้จะเป็นการสังเขปประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสยามกับรัฐปัตตานีในห้วงระยะเวลาอันยาวนานดังกล่าวข้างต้น ในตำนานปัตตานี (Hikayat Patani) เล่าว่าพญาตุนักพาปกครองโกตามะห์ลีชัยพบชายชราชื่อ ปะตานี ชายหาดแห่งหนึ่งจึงย้ายเมืองโกตามะห์ลีชัยมายังพื้นที่แห่งนั้น ในชื่อที่เรียกกันต่อมาว่า “ปะตานี” ตำนานปัตตานี กล่าวว่า พญาตุนักพาเข้ารับอิสลามเปลี่ยนชื่อเป็นสุลต่านอิสมาแอล ซาห์ หนังสือประวัติศาสตร์รัฐมลายูปัตตานีเล่าว่าราชาอินทिरารับอิสลามเปลี่ยนชื่อเป็นสุลต่าน ฮัมหมัดซาห์ สุลต่านอิสมาแอล ซาห์ นับตั้งแต่ครั้งนั้น มีความสัมพันธ์อันดีกับสองรัฐเพื่อนบ้านคือสยามกับมะละกา พ.ศ. 2054 มะละกาตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของโปรตุเกส พ.ศ. 2059 ปัตตานีต้อนรับการมาเยือนของเรือการค้าโปรตุเกสลำแรก พ.ศ. 2106 สุลต่านมุซัฟฟาร์ ซาห์ บุตรของอิสมาแอล ซาห์ เดินทางไปโจมตีสยามในสมัยพระมหากษัตริย์พริตติด้วยเรือ 200 ลำ ใช้ทหารประมาณ 1,500 คน สามารถยึดราชวงศ์ศรีอยุธยาได้ ต่อมาทหารอยุธยาได้ยึดพระราชวังคืน ระหว่างเดินเรือกลับ สุลต่านมุซัฟฟาร์ ซาห์ สิ้นพระชนม์อย่างกะทันหันที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาและได้ถูกฝังศพไว้ที่ปากแม่น้ำนั้น

การรบครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นสงครามครั้งแรกระหว่างปัตตานีกับสยามที่มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ก่อนที่จะมีสงครามระหว่างกันอีกหลายครั้งในยุคต่อมา พ.ศ. 2107 - พ.ศ. 2115 สุลต่านมันซูร์ ชาห์ อนุชาของสุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ ได้ปกครองปัตตานี สุลต่านมันซูร์ ชาห์ ได้สั่งเสียก่อนสิ้นพระชนม์ว่าให้ราชบุตรของสุลต่านมุซัฟฟาร์ ชาห์ คือ ปาติกสยามได้สืบทอดราชสมบัติแทนพระองค์ พ.ศ. 2116 ราชูปาติกสยามพร้อมกับน้ำสาวของพระองค์ที่ชื่อราชาอัชชะห์ถูกลอบปลงพระชนม์และราชาบัมบังเซษฐาถูกสังหารขณะหนีออกจากราชวัง ราชูปาติกสยาม ซึ่งเป็นบุตรของสุลต่านมันซูร์ ชาห์ ได้ครองราชย์แทน พ.ศ. 2127 ราชูปาติกสยามถูกสังหารโดยราชาปีมาซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของพระองค์ ราชูปีมาถูกล้อมและถูกสังหารจนเสียชีวิตเช่นกัน ราชูปาติกสยามมีราชธิดาล้วนคือ ราชานีเยา ราชานีรุ และราชานีอู ซึ่งทั้งสามพระองค์จะได้ครองราชย์สืบต่อมา ชื่อนางจายังที่ 1 นางจายังที่ 2 และนางจายังที่ 3 ตามลำดับ พระนางทั้งสามเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี ภายใต้สามราชินีนี้เชื่อกันว่าปัตตานีได้เป็นยุคทองของความรุ่งเรืองในช่วงปลายศตวรรษที่ 16 และต้นศตวรรษที่ 17 พ.ศ. 2146 สยามเริ่มโจมตีรัฐปัตตานีในสมัยราชินีเยา แต่ปัตตานีสามารถป้องกันตนเองได้ พ.ศ. 2161 สมัยของราชินีปีรุ ราชินีได้เชื้อเชิญสุลต่านกัณฑ์ตันที่ชื่อว่า สุลต่านอับลูการเดห์ ให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว เป็นสหพันธรัฐปัตตานีหรือปัตตานีใหญ่ โดยมีเงื่อนไขว่าการรวมดินแดนครั้งนี้กัณฑ์ตันต้องมีอำนาจเหนือดินแดนของตนเองและไม่ต้องส่งบรรณาการ หรือภาษีแก่ปัตตานี (ประวัติศาสตร์ปัตตานีบันทึกไว้ว่า การรวมดินแดนครั้งนี้กินเวลานานถึง 131 ปี กระทั่งปี พ.ศ. 2293) พ.ศ. 2175 สยามทำสงครามกับปัตตานีครั้งที่ 2 ในสมัยราชินีอู พ.ศ. 2176 - 2177 สยามทำสงครามกับปัตตานีเป็นครั้งที่ 3 ในสมัยราชินีอูเช่นกัน ในการทำสงครามทั้งสองครั้งสยามไม่สามารถยึดครองปัตตานีได้ เพื่อการป้องกันการโจมตีของสยามต่อปัตตานี ราชินีอูได้ระดมกำลังพลเป็นจำนวนถึง 23,000 คน เสริมด้วยกำลังพลของรัฐกัณฑ์ตันรัฐปาหังและรัฐโยโฮร์รวมกันถึง 30,000 คน พ.ศ. 2178 ราชินีอูสิ้นพระชนม์ ราชธิดาซึ่งเกิดจากการอภิเษกกับสุลต่านแห่งปาหังชื่อว่า ราชินีกูนิง ได้เป็นกษัตริย์ต่อมา พ.ศ. 2179 ในสมัยของราชินีกูนิง สยามวางแผนโจมตีปัตตานีโดยได้สัญญาความร่วมมือกับฮอลันดาแต่แผนการครั้งนี้ถูกยกเลิกไป ปัตตานีได้ร่วมมือกับสุลต่านนริยาลุดดีน มุฮัมหมัด ชาห์ จากรัฐเคดะห์ในการป้องกันตนเอง ต่อมาได้มีการดำเนินการทางการทูตเพื่อสร้างความปรองดอง คณะทูตจากสยามได้เดินทางมาปัตตานีเพื่อเรียกร้องให้กษัตริย์ปัตตานีขอโทษต่ออาณาจักรสยาม พร้อมให้ส่งเครื่องบรรณาการให้สยามอีกครั้ง หลังจากหยุดไปในสมัยราชินีอู ในที่สุดด้วยการให้คำปรึกษาของฮอลันดา ปัตตานีก็ยอมส่งคณะทูตสันติภาพไปสยามในเดือนสิงหาคมในปีเดียวกัน และยอมส่งเครื่องราชบรรณาการแก่สยามอีกครั้ง ส่วนสยามก็จะแต่งตั้งทูตประจำที่ปัตตานี พ.ศ. 2181 สยามได้ทำสงครามกับปัตตานีอีกครั้ง นับเป็นครั้งที่ 4 โดยการนำทัพของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชออกญาเสนาภิมุข หรือขุนนางชาวญี่ปุ่น ที่ชื่อยามาคา พ.ศ. 2194 ราชินีกูนิงลงจากราชบัลลังก์จากการโจมตีของราชาแห่งกัณฑ์ตันซึ่งไม่ได้ปกครองปัตตานี

เอง แต่ทรงมอบให้ราชาบาฮาร์ราชโอรสของพระองค์เป็นผู้ปกครอง ยุคสมัยนี้เรียก ยุคสมัยแห่งการปกครองของกษัตริย์กัณฑ์

พ.ศ. 2181 เป็นต้นมากระทั่งถึงเมื่อปัตตานีตกอยู่ภายใต้อำนาจของสยามในปี พ.ศ. 2328 ไม่เคยเกิดสงครามอีกเลยระหว่างทั้งสองรัฐเพราะเครื่องราชบรรณาการถูกส่งอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามปัตตานีได้ทำการหยุดส่งเครื่องราชบรรณาการต่อสยามในปี พ.ศ. 2310 เมื่ออยุธยาตกอยู่ภายใต้อำนาจของพม่าเพราะเหตุดังกล่าวทำให้ปัตตานีกลายเป็นอิสระจากสยามจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2328 อย่างไรก็ตามก็มีหลักฐานจากนักประวัติศาสตร์กัณฑ์ในหนังสือเรื่องประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรปัตตานีว่าสงครามเกิดขึ้นอีกครั้งระหว่างปัตตานีกับสยามในปี พ.ศ. 2225 ในระหว่างช่วงว่างเว้นจากการทำสงครามกับสยาม รัฐปัตตานีใหญ่ก็แยกออกจากกัน ในปี พ.ศ. 2293 กัณฑ์ภายใต้ราชาหลงสุไลมานก็แยกเป็นอิสระจากปัตตานี อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ปัตตานีก็กลายเป็นรัฐที่มีอำนาจตกต่ำลงด้วยปัจจัยภายในที่มีการแบ่งแยกและวิกฤตการณ์ผู้นำเกิดการฆ่าฟันกันแย่งชิงอำนาจราชบัลลังก์ระหว่างผู้นำหลายครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว นักประวัติศาสตร์ปัตตานีเองก็ยอมรับว่าปัตตานีได้กลายเป็น “คนป่วยแห่งคาบสมุทรมลายู” มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 พ.ศ. 2312 กองทัพของพระเจ้าตากสินมหาราชติดตามการหลบหนีของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งอีกก็หนึ่งที่ตั้งตนเป็นอิสระขึ้นภายหลังกรุงศรีอยุธยาแตก ทัพของพระเจ้าตากสินมาถึงแม่น้ำเทพาเพื่อขอความช่วยเหลือจากปัตตานีส่งตัวเจ้านครศรีธรรมราชให้ การขอร้องได้รับการตอบรับและเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชถูกส่งตัวให้ฝ่ายสยาม พ.ศ. 2328 ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กองทัพสยามได้โจมตีปัตตานีอีกครั้งหนึ่ง เพราะเหตุที่ว่าได้ว่างเว้นการทำสงครามเป็นเวลายาวนาน ปัตตานีจึงอยู่ด้วยความประมาทและไร้ระเบียนป้อมปราการได้ถูกทิ้งร้างไปนาน กองทหารก็ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนี้ยังมีการจัดขบวนรบที่กะทันหันและฉุกฉลิว ผลสุดท้ายปัตตานีก็พ่ายแพ้ในการรบครั้งสุดท้ายนี้สุดต่าปัตตานีคือ สุดต่ามูฮัมหมัดซาห์สิ้นพระชนม์ในสนามรบ เพราะถูกยิงด้วยปืนใหญ่ หัวเมืองมลายูทั้ง 4 เมืองกลับอยู่ในความปกครองของสยามอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีการปกครองอย่างอิสระ แต่ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้กับเมืองหลวง 3 ปีต่อครั้ง และได้จัดระเบียบการปกครองให้เมืองไทรบุรี และกัณฑ์อยู่ในความดูแลของเมืองนครศรีธรรมราช และเมืองปัตตานีกับตรังกานู อยู่ในความดูแลของเมืองสงขลา จากบันทึกของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นการพ่ายแพ้ดังกล่าวนับเป็นความสูญเสียอิสรภาพของอาณาจักรมลายูปัตตานี และเป็นการล้มล้างอำนาจอธิปไตยของราชามลายู ซึ่งได้รับการปกป้องมานับเป็นเวลาหลายศตวรรษ พ.ศ. 2334 เติงกูรามิติน เจ้าเมืองปัตตานีสมคบกับโต๊ะสาเยก โจรสลัดจากอินเดียก่อกบฏยกทัพเข้าตีเมืองสงขลาได้สำเร็จ เติงกูรามิติน ปกครองปัตตานีอยู่ 5 ปี (พ.ศ. 2329 – 2334) ในยุคนี้นี้มีความพยายามที่จะทำการแข็งเมืองโดยดึงความร่วมมือมาจากภายนอก โดยส่งตัวแทนไปยังกษัตริย์อันนามที่มีพระนามว่า องค์เชียงสือ ขอความช่วยเหลือให้โจมตีสยามจากทางด้านเหนือ ส่วนทางปัตตานีจะโจมตีสยามจากทางใต้ กษัตริย์อันนาม ไม่ให้ความร่วมมือ และนอกจากนั้นยังได้ส่ง

หนังสือชักชวนของเต็งกุลามิดินไปให้กษัตริย์สยามเป็นหลักฐานการทรยศ กองทัพสยามที่นำโดยพระยากลาโหมเดินทัพลงใต้ร่วมกับทัพของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชและสงขลา เต็งกุลามิดินถูกจับกุมและถูกประหารชีวิต บางสำนวนบอกว่า เต็งกุลามิดินถูกจำคุกตลอดชีวิต การต่อสู้ของเต็งกุลามิดินเป็นการต่อสู้เพื่อเป็นอิสระจากอำนาจของสยามแต่ถูกสยามปราบปรามและจับกุม สุดท้ายสยามได้แต่งตั้ง “ดาโต๊ะปังกาลัน” เป็นเจ้าเมืองแทน

พ.ศ. 2352 ดาโต๊ะปังกาลันแข็งเมืองสยามแต่งตั้งดาโต๊ะปังกาลันขุนนางมลายู เป็นเจ้าเมืองปัตตานีแทนเต็งกุลามิดิน (พ.ศ. 2334–2352) และมีการแต่งตั้งขุนนางสยามที่มีชื่อว่า ลักซามานา ดายัง ทำหน้าที่คอยควบคุมคนมลายูไม่ให้ทรยศต่อสยาม ดาโต๊ะปังกาลันมักจะทะเลาะกับขุนนางสยามที่อยู่ในปัตตานีในเรื่องการปกครองเสมอ ในที่สุดดาโต๊ะปังกาลันโจมตีในเรื่องการปกครองเสมอ ในที่สุดดาโต๊ะปังกาลันโจมตีคนสยามที่ปัตตานี ขุนนางสยามต้องหนีไปยังสงขลา ในครั้งนี้ดาโต๊ะปังกาลันได้จับความร่วมมือจากดาโต๊ะปยุตในการระดมพลรับมือจากการโจมตีกลับคืนของสยาม จนดาโต๊ะปังกาลันเสียชีวิตจากการปะทะกัน

พ.ศ. 2352 – 2359 รัชกาลที่ 2 ในช่วงแรกหลังจากปัญหาการแข็งเมืองของขุนนางมลายู จึงทรงแต่งตั้งพระยาตานีจากคนสยาม (นายขวัญชัย) ซึ่งเป็นบุตรของนายเค่ง (ชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เดินทางโดยเรือสำเภามาที่เมืองสงขลา และแต่งงานกับหญิงชาวเมืองสงขลา มีบุตร 2 คน คือ นายขวัญชัยกับนายพ่าย) รัชกาลที่ 2 ได้แต่งตั้งให้นายขวัญชัยเป็นเจ้าเมืองปัตตานีตั้งแต่ พ.ศ. 1808 -1815 และต่อมาแต่งตั้งนายพ่ายเป็นพระยาตานีต่อจากนายขวัญชัยผู้เป็นพี่ชายซึ่งในสมัยนี้คนสยามก็มีการทะเลาะกับชาวมลายูปัตตานีอีก นายพ่ายจึงมีสาส์นถึงเมืองสงขลาให้แจ้งไปถึงกรุงเทพ ทางกรุงเทพจึงให้พระยาอภัยสงครามกับพระยาเมืองสงขลา (เถียนจง) ยกทัพมาช่วยพระยาตานี (นายพ่าย) ปราบพวกก่อการจู่โจม และในปี พ.ศ. 2359 นี้เอง ที่สยามได้แบ่งการปกครองเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง โดยให้คนมลายูพื้นเมืองเป็นเจ้าเมือง และมีคนสยามปกครองเพียงเมืองเดียว คือเมืองยะหริ่ง การแก้ปัญหาจากทางสยาม คือการใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครอง(Provide and Rule) โดยการแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมืองย่อย คือปัตตานี ยะหริ่ง หนองจิก สายบุรี ยะลา รามัน และระแงะ และให้หัวเมืองทั้ง 7 ขึ้นกับเมืองสงขลา

พ.ศ. 2373 ตนกูปะแงรัน (เจ้าเมืองไทรบุรีคนเก่า) ร่วมกับหลานชายและพรรคพวกยึดเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรี (พระภักดีบริรักษ์) สู้ไม่ได้จึงถอยไปอยู่ที่เมืองพัทลุงในช่วงนี้ เกิดสงครามระหว่างเมืองไทรบุรีร่วมมือกับบรรดาหัวเมืองมลายู ต่อสู้กับสยามเป็นเวลาหลายปี และในปี พ.ศ. 2375 นี้เองที่ว่ากองทัพของปัตตานีร่วมกับกองทัพเจ้าเมืองไทรบุรีร่วมกันต่อสู้ทัพของสยามและทัพเมืองไทรบุรี และปัตตานีพ่ายแพ้ มีบันทึกไว้ว่าเมื่อสยามตีปัตตานีจนแตกพ่ายและได้กวาดต้อนเชลยจากปัตตานีจำนวน 4,000 คน ไปยังกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2385 ได้มีความพยายามจะแยกเมืองไทรบุรีออกเป็นเมืองเล็กเมืองน้อย เหมือนเมืองปัตตานีที่มีการแบ่งออกเป็น 7 หัวเมือง เพื่อให้อ่อนกำลัง

ลงและจะได้ปกครองได้ง่ายขึ้น จนในที่สุดเพื่อไม่ให้มีการก่อกบฏขึ้นอีก สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้แบ่งเมืองไทรบุรีออกเป็น 4 หัวเมือง ได้แก่ ไทรบุรี สตูล ปะลิส กะบังปาสุ

พ.ศ. 2438 เนื่องจากการเข้ามามีอำนาจของชาติตะวันตกเหนือดินแดนแถบนี้ตั้งแต่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 เรื่อยมาจนถึงสมัยของรัชกาลที่ 5 ต้องมีการวางรูปแบบการปกครองแบบใหม่ มีการกำหนด “แนวนโยบายการปฏิรูปการปกครอง ร.ศ. 114” ซึ่งกำหนดสิ่งที่จะต้องทำระยะแรก คือ ลดอำนาจของเจ้าเมืองลง เพื่อที่จะกระชับอำนาจของรัฐบาลส่วนกลางเหนือประเทศราชมากขึ้น

พ.ศ. 2439 – 2444 รัชกาลที่ 5 เริ่มวางนโยบายลดอำนาจเจ้าเมือง จนถึง พ.ศ. 2441 พระยาสุขุมวินัยนิต ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราชได้นำนโยบายการปฏิรูปแนวใหม่ไปใช้ในหัวเมืองทั้ง 7 คือ การยกเลิกการผูกขาดภาษี ยกเลิกระบบศาลเดิมให้เปลี่ยนเป็นระบบศาลเดียว มีตุลาการสยามร่วมพิจารณาอย่างน้อยแห่งละ 1 คน โดยให้แต่งตั้งผู้รู้และเป็นที่นับถือทางศาสนา เป็นผู้พิพากษาในคดีมรดกและคดีระหว่างสามีภรรยาซึ่งใช้กฎหมายทางศาสนา ส่วนคดีอาญาให้ใช้กฎหมายสยาม และในปีเดียวกันนั้นเองจากผลการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้เจ้าเมืองเดิมเกิดความไม่พอใจจนถึงขั้นไปร้องทุกข์ต่ออังกฤษและเสนอจะยกปัตตานีให้อยู่ในปกครองของอังกฤษ ทำให้สยามต้องออกกระเปียบปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เรียกว่า พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2442) พร้อมด้วยระเบียบการปกครองท้องถิ่นที่เฉพาะของปัตตานีแบ่งเขตการปกครองเป็นเมือง อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน รัฐบาลที่กรุงเทพฯมีอำนาจเต็มที่ในการแต่งตั้งเจ้าเมือง ปลัดเมือง ยกกระบัตร และผู้ช่วยราชการ ลดอำนาจเจ้าเมืองลงอย่างเป็นทางการ มอบอำนาจสิทธิ์ขาดให้แก่ข้าหลวงเทศาภิบาล

พ.ศ. 2444 สยามออกข้อบังคับสำหรับปกครอง 7 หัวเมือง ร.ศ. 120 พร้อมกับแต่งตั้งตั้งกู้อับดุลกาเดร์ บิน เต็งกูคามารุดดิน ซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวิจิตรภักดี เมื่อ พ.ศ. 2442 เป็นเจ้าเมืองปัตตานีข้าหลวงใหญ่ประจำบริเวณ 7 หัวเมือง คนแรกคือ พระยาศักดิ์เสนีย์ (หนา บุนนาค) ซึ่งต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาเดชาอนุชิต ต่อมาพระยาวิจิตรภักดีได้สมคบกับพระยาเมืองระแงะ สายบุรี และรามันยื่นหนังสือร้องเรียนต่อข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษประจำสหพันธรัฐมลายูที่สิงคโปร์ว่า ประเทศไทยไม่ให้ความเป็นธรรม และข่มเหงรังแกชาวมุสลิมพร้อมทั้งได้ก่อความไม่สงบขึ้น รัชกาลที่ 5 จึงได้ทรงให้จับกุมถอดยศพระยาวิจิตรภักดีไปจองจำอยู่ที่เมืองพิษณุโลกกำหนด 10 ปี แต่ได้รับการอภัยโทษ เมื่อ ปี พ.ศ. 2448 และได้เดินทางกลับปัตตานีในฐานะสามัญชน

พ.ศ. 2449 ในช่วงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเริ่มเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีผู้กล่าวหาว่าเบื้องหลังของเหตุการณ์เกิดจากการสนับสนุนของเจ้าเมืองเก่าที่เสียผลประโยชน์ หลังจากนั้นพระองค์จึงทรงให้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ คิดหาวิธีการปกครอง โดยรัฐบาลได้มีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการบริหารราชการใหม่ ด้วยการจัดตั้งมณฑลปัตตานีขึ้นในปี พ.ศ. 2449 และกำหนดนโยบายการปกครองบริเวณ 7 หัวเมืองให้รัดกุมยิ่งขึ้นโดย

- (1) ออกระเบียบวิธีปฏิบัติกรให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี
ท้องถิ่นและศาสนาที่แตกต่างกัน เช่น การนำกฎหมายอิสลามว่าด้วยเรื่องครอบครัวและมรดกมาใช้
- (2) คัดเลือกบุคคลากรที่จะส่งเข้ามาเป็นผู้บริหารกิจการจากบุคคลที่มีความรู้
ความเข้าใจ วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ มีคุณธรรมสามารถเข้ากับประชาชนได้
- (3) เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา การคมนาคม การสาธารณสุข ให้รู้ดหน้า
ยิ่งกว่าหัวเมืองมลายูที่อังกฤษปกครองอยู่ เพื่อผลทางจิตวิทยา
- (4) เมืองใดที่ผู้ว่าราชการยังมีชีวิตอยู่ ก็คงไว้สภาพเป็นเมือง และเพิ่มเงินค่า
ยังชีพให้แก่ผู้ว่าราชการให้สูงขึ้นเมื่อผู้ว่าแก่กรรมลงก็รวมเมืองต่าง ๆ เป็น “จังหวัด” ในปี พ.ศ. 2459
รวมเป็น 4 จังหวัด ปัตตานี สายบุรี ยะลา นราธิวาส

พ.ศ. 2452 สยามสามารถแก้ปัญหาการคุกคามของอังกฤษได้สำเร็จ ด้วยการสละดินแดน
บางส่วนของประเทศ คือ รัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู เปอร์ลิส ให้กับอังกฤษ พ.ศ. 2454 พระยาศรีวิฑูรย์
ยื่นคำร้องขอรับเบี้ยหวัดย้อนหลัง แต่ไม่ได้รับการพิจารณา ต่อมาในปี พ.ศ. 2460 ก็ได้ยื่นเรื่องขอ
กรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดินเดิม จำนวน 600 แปลง โดยอ้างว่าเป็นมรดก และศาลได้พิจารณายึดที่ดิน
ดังกล่าวเข้าเป็นทรัพย์สินแผ่นดิน เพราะถือว่าเป็นกบฏ จากเหตุนี้เองที่ได้สร้างความโกรธแค้นให้กับพระ
ยาศรีวิฑูรย์เป็นอย่างมากถึงกับมีการวางแผนสังหารข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่แผนถูกเปิดเผยเสียก่อน
พระยาศรีวิฑูรย์จึงหลบหนีไปอยู่ที่กลันตันและได้เริ่มก่อตั้งขบวนการต่อสู้กับรัฐบาลไทยนับตั้งแต่นั้น

พ.ศ. 2474 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 7 ได้ทรงให้ประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี ยุบสายบุรี
ลงเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นกับจังหวัดปัตตานี และระแงะเป็นอำเภอ ส่วนปัตตานีและยะลา มีฐานะเป็น
จังหวัดเทียบเท่าสงขลา

พ.ศ. 2475 การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยกลุ่มคณะราษฎรเป็นการสิ้นสุดของ
ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2476 ภายหลังจากการเสียชีวิตของพระยาศรีวิฑูรย์ เติ้งกุ่มมุด
มะไฮยิดดิน บุตรชายคนที่ 7 ก็ได้พยายามดำเนินการตามแนวความคิดของพระยาศรีวิฑูรย์ต่อไปโดย
ได้ร่วมมือกับเติงกูอับลกาเดร์และเติงกูยะลา นาเชร์ หรือนายอดุลย์ ณ สายบุรี แต่ได้เกิดสงครามโลก
ครั้งที่ 2 เสียก่อน เติ้งกุ่มมะไฮยิดดิน จึงได้สมัครเข้าเป็นทหารในสังกัดกองทัพอังกฤษไปรบอยู่ที่อินเดีย
จนได้ยศพันโท ภายหลังจากได้ก่อตั้งขบวนการมุสลิมแห่งรัฐกลันตัน เพื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น
เมื่อสงครามโลกสงบลงก็ได้อาศัยขบวนการนี้ส่งความช่วยเหลือแก่ขบวนการมุสลิมที่ตกค้างอยู่ใน
ซาอุดีอาระเบีย (السعودية العربية) สมัยสงคราม และเมื่อกลับภูมิลำเนาก็ได้ขายไทยมุสลิมกลุ่มนี้
เข้ามาเป็นสมาชิกของขบวนการอีกจำนวนมาก

พ.ศ. 2481 – 2485 เริ่มนโยบายรัฐนิยม โดยหลวงพิบูลสงคราม ตั้งแต่เดือนมิถุนายน
พ.ศ. 2482 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2485 รวม 12 ฉบับ โดยมีหลักการว่า “ประเทศไทยเพื่อชาติเชื้อ
ไทย” พ.ศ. 2484 – 2488 เกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา จอมพล ป.พิบูลสงครามตัดสินใจร่วมเป็น

พันธมิตรทางทหารกับญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดครองดินแดนส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลไทยจึงตัดสินใจลงนามทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ความร่วมมือกับญี่ปุ่นในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาที่ญี่ปุ่นจะยกดินแดนไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิส ซึ่งเคยตกเป็นของอังกฤษคืนให้แก่ไทย และนำไปสู่การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485

พ.ศ. 2485 จัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำให้มีผลกระทบถึงความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขึ้นทั่วประเทศ พ.ศ. 2486 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477 ยกเลิกข้อยกเว้นเดิมสำหรับคนมลายุมุสลิม

พ.ศ. 2486 วันที่ 28 ตุลาคม 2486 ชาวมลายุมุสลิมจังหวัดปัตตานี เลือกกอฎี (القاضي) ขึ้นเพื่อตัดสินข้อพิพาทของชาวมุสลิมโดยไม่เกี่ยวข้องกับศาลจังหวัดปัตตานี ส่วนชาวมลายุมุสลิมในบริเวณที่อยู่ติดกับชายแดนจะให้กอฎีที่อยู่ในบางรัฐของมาเลย์ ได้แก่ ไทรบุรี ปะลิส กลันตัน ตรังกานู ตัดสินพิพาททางศาสนาให้

พ.ศ. 2488 วันที่ 8 พฤษภาคม 2488 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 ปรับปรุงตำแหน่งทางศาสนาอิสลามมีการสืบต่อตำแหน่งจุฬาราชมนตรี ซึ่งเป็นประมุขทางศาสนา (นายแช่ม พรหมยงค์) ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ระบุว่าปฏิบัติราชการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการที่จะทรงอุปถัมภ์ศาสนาอิสลาม (ในมาตรา 3) เกิดตำแหน่งใหม่ คือกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและให้มีการฟื้นฟูตำแหน่งดาโต๊ะยุติธรรมขึ้น พ.ศ. 2488 ขบวนการมุสลิมแห่งรัฐกลันตันของเต็งกูมะไฮยิดดิน ได้เปลี่ยนชื่อเป็นขบวนการรวมเผ่ามลายูที่ยิ่งใหญ่ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งหนึ่งเป็นขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานีที่มีนโยบายแบ่งแยกดินแดนออกจากการปกครองของอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2489 รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ออกพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขต จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ใช้กฎหมายอิสลามวินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่งเกี่ยวกับด้วยเรื่องครอบครัวและมรดกของศาลชั้นต้น พ.ศ. 2490 หะยีสุหลง เป็นตัวแทนของชาวมลายุมุสลิมยื่นคำขอ 7 ข้อต่อรัฐบาล พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2490 แต่ไม่ได้รับการตอบสนอง และเกิดการเผาหมู่บ้านราษฎรที่หมู่บ้านบาลูกาสาเผาทำให้ประชาชนไร้ที่อยู่อาศัย 29 ครอบครัวเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2490 ตนกูมะไฮยิดดิน เชิญนางสาวบาร์บารา วิททิงนัม โจนส์ ซึ่งเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์เดเรทไทมในสิงคโปร์ เข้าไปทำข่าวที่จังหวัดปัตตานีเป็นเหตุให้ทางราชการอ้างว่าหะยีสุหลง พยายามชักชวนชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศและแจ้งเรื่องราวที่ไม่สมควรไปเผยแพร่ในต่างประเทศทำให้รัฐบาลเสื่อมเสียชื่อเสียง และได้จับกุมหะยีสุหลงและพวก ในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2491 เดือนเมษายน พ.ศ. 2491 รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (ยุค 2) 26 – 27 เมษายน พ.ศ. 2491

เกิดจลาจลที่หมู่บ้านดุซงญอ จังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2491 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ ศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 โดยลดฐานะของจุฬาราชมนตรี เป็นให้คำปรึกษาแก่กรรมการ ศาสนาในกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการศาสนาอุปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2495 ปล่อยตัวหะยีสุหลง หลังจากถูกพิพากษาจำคุก ในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2497 หะยีสุหลง หายสาบสูญไปหลังจาก ตำรวจสันติบาลเรียกไปพบที่สงขลาพร้อมกับลูกชายคนโต

2.2.10.1 สภาพปัญหาที่ตกทอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าความยุ่งยากที่เกิดขึ้นใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (คือ ปัตตานี ยะลา สตูล และนราธิวาส) ตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นเจ็ดหัวเมืองย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็น ปฏิกริยาต่อต้านการที่ทางการกรุงเทพฯ เข้าปกครองโดยตรง โดยมีความพยายามที่จะก่อกบฏขึ้น หลายครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2449 เป็นต้นมา แต่ละครั้งปรากฏว่าหัวหน้ามักเป็นเชื้อสายเจ้านายเก่า หรือมีตำแหน่งทางศาสนา เช่น การกบฏที่หมู่บ้านน้ำใส อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี เมื่อปี พ.ศ. 2465 เชื่อว่าผู้นำคนสำคัญก็คือตนกูอับดุลกาเดร์ อดีตเจ้าเมืองปัตตานีกับพรรคพวก ซึ่งได้อพยพไปอยู่ที่โก ตาบาห์รูในรัฐกลันตัน ตั้งแต่ปี 2458 นั้นเอง

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความยุ่งยากใน 4 จังหวัดภาคใต้มีมากขึ้น วันที่ 10 มกราคม 2491 หะยีสุหลง (นายสุหลง บิน อับดุลกาเดร์ บิน มุฮัมหมัด อัล ฟาตานี) ซึ่งเป็นประธานกรรมการ อิสลาม และผู้นำขบวนการลับของประชาชนเมืองปัตตานีถูกจับในข้อหาอุบายให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อ แบ่งแยกดินแดน ตำรวจค้นพบจดหมายของเขาจำหน่ายถึง ตนกู มุไฮยิดดิน (บุตรชายคนเล็กของอดีต เจ้าเมืองปัตตานี ตนกูอับดุลกาเดร์) ขอความช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิให้แก่ประชาชนมลายูในสี่ จังหวัดภาคใต้ของไทย การจับครั้งนี้ได้รับการประท้วงจากชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี และได้ จุดชนวนความไม่พอใจที่คุกรุ่นอยู่แล้ว เมื่อถูกกระพือจากนักการเมืองในมาเลเซียจึงปะทุขึ้นเป็นการ กบฏขึ้นที่ปัตตานีและนราธิวาสในเดือนกุมภาพันธ์ และเมษายนในปีนี้อเองที่อำเภอยาบู จังหวัดปัตตานี และหมู่บ้านดุซงญอ อำเภอระแงะ ได้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างตำรวจกับชาวบ้านในถิ่น นั้น จนทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 30 – 100 คน และเป็นเหตุให้ชาวบ้านอพยพหนีเข้าเขตมาเลเซียเป็น จำนวน 2,000 – 6,000 คน

ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยจะสามารถปราบกบฏครั้งนี้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ได้เกิดความไม่สงบ ขึ้นอีก 2 ครั้ง ที่จังหวัดนราธิวาส และอีกครั้งในจังหวัดปัตตานี ในปีเดียวกันจนรัฐบาลต้องประกาศ ภาวะฉุกเฉินในท้องถื่นจังหวัดนั้นโดยอ้างว่าเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นสภาพการณ์อันแล้วร้ายในขณะนั้นได้ ถ้าหากพิจารณาเหตุการ์ณที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2491 นี้อย่างถ่องแท้ก็จะพบว่า กบฏในท้องที่สองจังหวัดนั้นมีรากเหง้าหยั่งลึกไปไกล ความไม่ พอใจก่อตัวขึ้นมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา และเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่

ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะจากความรู้สึกบีบคั้นอันเป็นผลมาจากนโยบายด้านวัฒนธรรมของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

การกระทำของตำรวจไทยในครั้งนั้น ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งของจังหวัดนราธิวาสยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อนายกรัฐมนตรี แต่ได้รับคำตอบอย่างไม่แยแสและเมื่อรัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์ ขึ้นมาแทนรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ส.ส.ผู้นั้นก็ได้มีจดหมายร้องเรียนไปอีก แต่ไม่ได้รับคำตอบ ต่อมา ส.ส. ผู้นี้ (คือ นายอดุลย์ ณ สายบุรี หรือตฤณอภัยกุลยะลา บินตฤณอภัยกุลมัญญาเสถียร) กับพรรคพวก 7 คน ก็ได้ยื่นคำร้องไปยังรัฐมนตรีกระทรวงอาณานิคมของอังกฤษร้องขอให้ “ชาติพันธมิตร” ช่วยเหลือและ “ปลดปล่อยเราให้พ้นจากเงื้อมมือของสยาม”

ในปี พ.ศ. 2499 ความไม่สงบได้เริ่มตั้งเค้าขึ้นอีก ส่วนใหญ่เป็นผลของความขาดแคลนข้าวโดยมีการลักลอบค้าข้าวทางพรมแดนไทย-มลายา เรื่องที่ไม่พอใจกันมากคือ การปันส่วนข้าว ซึ่งข้าราชการที่เกี่ยวข้องถูกสงสัยว่านำข้าวที่จะปันส่วนให้ราษฎรทางชายแดนภาคใต้ไปขายในตลาดมืด ภาวะค่าครองชีพที่ถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการในท้องถิ่นนั้นยิ่งเพิ่มความไม่พอใจให้รุนแรงมากขึ้น

นอกจากนี้ต่อมา หะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ ก็ถูกจับอีกและหายสาบสูญไปมีเสียงร่ำลือว่าถูกฆ่าถ่วงน้ำ ด้วยเหตุผลทางการเมืองทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่งญาติมิตรของ หะยีสุหลง กับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อมาก็ได้เกิดกบฏดุซงญอขึ้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดคือ วิกฤตการณ์ความไม่สงบหรือความขัดแย้งในอดีตที่มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการในสายตาประชาชนมุสลิมท้องถิ่นโดยเฉพาะข้าราชการตำรวจและฝ่ายปกครอง ซึ่งแม้ว่าวิกฤตการณ์ครั้งนั้นจะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ความรู้สึกไม่พอใจและภาพลักษณ์ดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ในหมู่ชาวไทยมุสลิมทางภาคใต้เสมอ จนส่งผลให้มีความไม่สงบเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 การก่อความไม่สงบในภาคใต้ก็ยังคงเป็นปฏิบัติการเชิงรัฐศาสตร์ที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระ ขณะที่รัฐบาลไทยกำลังมุ่งเน้นการเอาชนะการขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรง คู่ขนานกับการทำงานจิตวิทยามวลชน ทำให้เหตุการณ์วิกฤตภาคใต้เริ่มสงบลงในช่วง พ.ศ. 2525 แต่ก็ยังเป็นเพียงช่วงสั้น ๆ เท่านั้น

2.2.10.2 สภาพปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

ปัญหาความไม่สงบที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้ นับเป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนสูงสุดในบรรดาปัญหาความมั่นคงทั้งหมดของประเทศไทย หากหน่วยงานหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกภาคส่วน ยังไม่สำนึกและขาดความตระหนักต่อผลเสียหายร้ายแรงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเพียงพอ ประเทศไทยก็อาจถึงขั้นต้องเสียดินแดนและเอกราชในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปอย่างคาดไม่ถึงก็ได้

อย่างไรก็ตามปัญหาความรุนแรงในขณะนี้หากพิจารณาตามทฤษฎีการก่อการร้ายที่นิยามโดยโรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา ก็ถือว่าเป็นความขัดแย้งระดับต่ำประเภทสงครามการก่อความไม่สงบ (Insurgency War) ที่เป็นการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลที่ปกครองประเทศกับขบวนการก่อความไม่สงบซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภายนอกเข้ามา และประชาชนของฝ่ายรัฐบาลเพื่อล้มล้างอำนาจรัฐ สงครามดังกล่าวนี้ แตกต่างจากการก่อความไม่สงบธรรมดาที่ก่อความรุนแรงในประเทศด้วย โดยดำเนินการโจมตีต่อจุดเปราะบาง ทั้งทางด้านการเมือง สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การทหารตรงที่มีระดับความรุนแรงคุกคามต่อเจ้าหน้าที่รัฐมากกว่า และมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมพื้นที่ด้วย

จากผลการศึกษารายงานการวิจัยและรายงานการศึกษาปัญหาของคณะทำงานต่าง ๆ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงเกี่ยวกับสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้ทราบว่าปัญหาที่ดำรงอยู่นั้นมีหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการเมืองการปกครอง การศึกษา การต่างประเทศ เศรษฐกิจ ยาเสพติด อิทธิพลท้องถิ่น การแย่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การขัดแย้งกันเองของเจ้าหน้าที่รัฐ การค้าของเถื่อน การประทุพถุติมิชอบในวงราชการ การเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดน การไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยา กระจายการเมืองระดับสากล ที่ส่งผลสะท้อนต่อเจตคติของประชาชนบางกลุ่มในประเทศ เช่น การปฏิบัติอิสลาม การปฏิเสศโลกาภิวัตน์ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ปัตตานี ผลพวงจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐในอดีต ความต้องการปกป้องอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมลายู ตลอดถึงความผิดพลาดเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ตัดสินใจยุบเลิกหน่วยงานสำคัญที่ยังจำเป็นต่อภารกิจด้านความมั่นคง อันได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)²³ กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ 43 (พตท.43) และเขตการศึกษา 2 แม้ผลการศึกษาจะพบว่าปัญหาหลายประการทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนยากที่จะสังเกตแยกแยะได้ว่า อะไรเป็นปัญหาหลักที่มีอิทธิพลต่อปัญหาอื่น ๆ

²³ เป็นองค์กรพิเศษที่รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2524 ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ต่อมาเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2545 รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ปรับยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 123/2545 ยุบศอ.บต.

2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางในการพิจารณาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การพิจารณาแนวคิดและข้อมูลเพื่อให้ได้นิยามของปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องนับเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากการนิยามปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง จะนำไปสู่การยึดกุมทิศทางที่ถูกต้อง และมีเอกภาพในทางปฏิบัติตามไปด้วย การพิจารณาปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หลักฐาน และพยานบุคคล ทำให้สามารถกำหนดนิยามได้ ดังนี้

2.3.1 ปัญหาการก่อสงครามการก่อความไม่สงบพื้นที่ คือ ปราบปรามการก่อเกิดจากพฤติการณ์ต่อต้านอำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Co-ordinate เป็นแกนนำ

2.3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา จะต้องเป็นแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาและระดับความรุนแรงของปัญหา เมื่อเรานิยามปัญหาว่า คือ สงครามการก่อความไม่สงบ แนวทางการแก้ไขจึงต้องเป็นการแก้ไขทั้งระบบแบบคู่ขนาน คือ ใช้ทั้งการทหารเต็มรูปแบบกับกลุ่มติดอาวุธ และใช้งานการเมืองหรืองานมวลชนกับองค์กรนำ แนวร่วมและมวลชนพื้นฐานระบบการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ผู้นำหน่วยทุกระดับ จะต้องสั่งทัดในการใช้จังหวะ เวลา เงื่อนไข ลักษณะพื้นที่ บุคคล และสถานการณ์ที่ยืดหยุ่นพลิกแพลงเพื่อให้เกิดผลเต็มประสิทธิภาพได้ตลอดเวลา

2.4 แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และนักวิชาการที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ได้นำเสนอผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ มาแล้วอย่างหลากหลาย ในที่นี้ได้ประมวลเฉพาะประเด็นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นผลงานทั้งของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ บุคลากร ตลอดจนคณะทำงานทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและที่ได้รับการแต่งตั้งหลายร้อยท่าน กลายเป็นผลงานที่สำคัญ 23 ชิ้นงาน ซึ่งพัฒนาไปสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ซึ่งรวมทั้งยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และมาตรการ รูปธรรม ในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

2.4.1 จัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) จะเน้นภารกิจทางด้านการทหาร

2.4.2 กำหนดนโยบายสำคัญ ดังนี้

2.4.2.1 เน้นยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความสมานฉันท์

2.4.2.2 เน้นการให้ความสำคัญเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

2.4.2.3 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน

2.4.2.4 ใช้การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจความจริงของภารกิจในการ

แก้ปัญหาความไม่สงบต่อสังคมทั้งในและต่างประเทศ

2.4.3 กำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.4.3.1 ดำเนินการรูกทางการเมือง และสร้างความเป็นธรรมในสังคมบูรณาการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรม จัดระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ และมีเอกภาพ สร้างภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในอำนาจรัฐ

2.4.3.2 สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และองค์กรภาคประชาชน เพื่อให้เกิดสภาพร่วมคิดร่วมทำในการแก้ไขปัญหา

2.4.3.3 ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกแปลกแยกไม่เท่าเทียม ให้ทุกคนรู้สึกว่ายู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุขมีศักดิ์ศรีตามวิถีชีวิต สังคม ศาสนา วัฒนธรรมของตน

2.4.3.4 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความปรองดอง สมานฉันท์ในหมู่ประชาชน ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง และเลือกใช้ความรุนแรงด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3.5 สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ขจัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบบริหารงานยุติธรรมแบบบูรณาการ และพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม พัฒนาระบบยุติธรรมชุมชน และพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก

2.4.3.6 พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักศาสนา (الفائدة) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต สร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน

2.4.3.7 เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการของวิถีชีวิต และวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ (العلماء) ในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษาในพื้นที่ให้มากขึ้น

2.4.3.8 พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.3.9 ใช้งานมวลชนสัมพันธ์จัดการกับปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และแนวทางแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

2.4.3.10 สร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านและองค์กรต่าง ๆ ในระดับสากลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประเด็นการเมืองการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4.2.11 จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ตระหนักรับและเคารพในคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชนรวมทั้งการปฏิบัติงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีรพล วรรณนท์²⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เลวร้ายลงตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก เหตุร้ายเกิดขึ้นทั้งในเมืองและชนบท เหยื่อของผู้ถูกระทำมีทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการแทรกแซงจาก ภายนอกประเทศ ปัจจัยด้านอุดมรัฐปัตตานี และปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยา ล้วนมีผลต่อการเกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งสิ้น โดยปัจจัยด้านการเมืองการปกครองจะมีส่วนสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเนื่องไปสู่ปัจจัยด้านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งทำให้ปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น แนวทางแก้ไขปัญหาในระยะสั้นจะต้องเร่งยุติปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ให้ได้ ส่วนใน ระยะยาวต้องสร้างระบบการเมืองการปกครองในพื้นที่ให้เข้มแข็ง ร่วมกับการสร้างความ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชนในพื้นที่และการสร้างความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้ทัดเทียมกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ

สรศิริ ปริญญานันท์²⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

²⁴ วีรพล วรรณนท์, “ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549), 28-29.

²⁵ สรศิริ ปริญญานันท์, “บทบาทของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549), 23.

บทบาทของ กอ.สสส.จชต. ในการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบดำเนินการมาถูกทางแล้ว ถึงแม้ว่าสถานการณ์การก่อความไม่สงบยังไม่ยุติ กอ.สสส.จชต. ได้ใช้การดำเนินการด้านสันติวิธีคือ ไม่ใช่ความรุนแรงในการจัดการแก้ไขปัญหาค่าความขัดแย้ง อดทนต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และพยายามที่จะกระทำได้ดีที่สุดในด้านกฎหมายและการยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรง ในระยะยาวคาดว่าจะประสบความสำเร็จถ้ามีการแก้ไขโครงสร้างและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากโครงสร้าง กอ.สสส.จชต. ขาดโครงสร้างด้านการพัฒนาซึ่งต้องมีหน่วยงานด้านนี้ปฏิบัติงานภายใต้อำนาจ กอ.สสส.จชต. และยังมีขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด รวมถึงปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบ่อยครั้งมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะอำนาจสั่งการเช่นกัน นอกจากนี้รูปแบบในการทำงานร่วมวางแผนร่วมเป็นแบบทหารมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการอีกด้วย

พรสิน สารกุล²⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาการบริหารงานของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กรณีการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กรณีการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความคิดเห็นต่อการนำแนวคิดการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อใช้แนวคิดการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี วิเคราะห์การบริหารงานของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร พบว่า ปัจจัยอายุมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจไม่เป็นไปตามหลักคุณธรรมปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหายาเสพติด การค้าของเถื่อน และผู้มีอิทธิพลเสียผลประโยชน์

นวัต บุญธรักษา²⁷ ได้ทำการวิจัยเรื่องนโยบายการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณีการยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การยุบเลิกศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการกำหนดนโยบายที่ผิดพลาดเนื่องจากการยุบเลิกหน่วยงานไม่มีการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่จะเข้าไปรับภารกิจต่อ บทบาทของผู้ว่าราชการ

²⁶ พรสิน สารกุล, “การบริหารงานของรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร: กรณีการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารรัฐกิจ, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549), 65-68.

²⁷ นวัต บุญธรักษา, “นโยบายการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณีการยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารรัฐกิจ, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549), 43-50.

จังหวัด (ซีอีโอ) ไม่มีภารกิจด้านความมั่นคง การตั้งสมมติฐานผิดที่ว่าไม่มีขบวนการแบ่งแยกดินแดน เคลื่อนไหวในพื้นที่ ทำให้การกำหนดนโยบายใหม่มีความผิดพลาดส่งผลกระทบต่อมาอย่างมากมาย ขาดองค์การในการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

การปฏิรูประบบราชการส่งผลกระทบต่อหน่วยงานระดับปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่มีความรู้ด้านพื้นฐานทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น รัฐบาลควรนำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาครอบคลุมทุกเรื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมอบหมายภารกิจ อำนาจ หน้าที่ผ่านหน่วยงานที่จัดตั้งใหม่ คือ คณะกรรมการอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสำนักงานสภาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เกษียร วรศิริ²⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่องเกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเห็นว่า สาเหตุของการเกิดความไม่สงบในพื้นที่เกิดจากกลุ่มโจรธรรมดา ขบวนการโจรก่อการร้าย และผู้ติดยาเสพติดมากที่สุด โดยปัญหาสำคัญมากที่สุดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การประสานงานข้อมูลข่าวสาร นโยบาย ต่าง ๆ ไม่สอดคล้องทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน ประชาชนขาดความเชื่อถือต่อข้าราชการที่ปฏิบัติภารกิจ ส่วนประชาชนในพื้นที่เห็นว่าปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากปัญหายาเสพติด การเรียกค่าคุ้มครองและปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐมากที่สุด สำหรับผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ปัญหาการพนันในชุมชน ปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาอาชญากรรมรุนแรงและสะเทือนขวัญเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานในพื้นที่รับทราบมาตรการในการดำเนินการที่หน่วยเหนือกำหนดและเห็นว่าแผนแต่ละแผนมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาในระดับปานกลาง การเรียกค่าคุ้มครองส่วนใหญ่เกิดจากกลุ่มโจรธรรมดา กลุ่มผู้ฉวยโอกาสและผู้แสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยมีขอบธรรม

สำนักงานคณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (2528) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า คณะอนุกรรมการชุดนี้สรุปปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ดังนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ (1) ปัญหาหลัก ประกอบด้วย ปัญหาด้านเชื้อชาติ ปัญหาด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ปัญหาด้านการวางแผนครอบครัวและพัฒนาทรัพยากร ปัญหาด้านการศึกษา (2) ปัญหาพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัญหาด้านความมั่นคง ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา ปัญหาด้านการ

²⁸ เกษียร วรศิริ, “เกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546), 43.

วางแผนครอบครัวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาด้านการต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธวิธีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อกนิษฐ์ หมิ่นสวัสดิ์²⁹ ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสันติวิธี ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นต่อการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะต้องเน้นไปที่ การสร้างความปรองดอง สร้างความสันติสุข จะต้องให้ความสำคัญกับหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นและให้ คำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ประสบกับปัญหา ที่ผ่านมารัฐบาลได้ใช้มาตรการหลาย มาตรการ ทั้งมาตรการด้านทหารและการเมือง แต่ทว่าปัญหาของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมี หลายปัญหา ซึ่งการแก้ไขเช่นการใช้มาตรการทางทหารเข้าไปปราบปราม หรือทางด้านการเมืองหรือ การใช้มาตรการทางจิตวิทยาเพื่อช่วยเหลือประชาชนหรือการใช้มาตรการทางด้านการศึกษา รัฐบาล พยายามแก้ปัญหาโดยการใช้วิธีการหลายอย่างแต่ทว่าสิ่งหนึ่งที่ขาดหายไปในการแก้ปัญหาในภาคใต้ ก็คือการแก้ปัญหาด้วยมิติทางวัฒนธรรม การดับไฟใต้ด้วยมิติทางวัฒนธรรม ต้องยอมรับว่าปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อันที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบใช้เป็นประเด็นในการต่อสู้ มีทั้งประเด็นเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมรวมไปถึงประเด็นทางด้านประวัติศาสตร์ที่พวกเขาถือว่าสยามไปยึดครองเขาไปกดขี่ข่มเหงเขา ก็ต้องเป็นเรื่องที่ว่าใครเขียนประวัติศาสตร์ก็มีการนำประวัติศาสตร์ไปบิดเบือนไปชู ประเด็นว่ารัฐปัตตานีเดิมเป็นรัฐอิสระแต่ถูกสยามเข้ามายึดครองจึงมีความชอบธรรมที่จะต้องต่อสู้เพื่อ เอาเอกราชคืน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อันที่รัฐบาลจะต้องยอมรับใน เรื่องวัฒนธรรมของคนมุสลิมว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย อย่างตอนนี้ไทยก็เข้าเป็นส่วนหนึ่งของ ประชาคมอาเซียน ถ้าได้ยอมรับในส่วนตรงนี้แล้วทำให้เห็นว่านอกจากเขาจะเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมไทยแล้ว เขาก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอาเซียนด้วย ถ้ารัฐบาลชูประเด็นในเรื่องการ ยอมรับด้านวัฒนธรรมก็จะหมดปัญหาตรงนี้ เพราะฉะนั้นปัญหา เรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็ จะนำมาชูเป็นประเด็นอีกไม่ได้เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของไทยด้วยเช่นกัน

เพชรสุดา ภูมิพันธ์³⁰ ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นรูปแบบการบริหารตามภารกิจ คือ การเน้นให้นักศึกษาสามารถที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้ กำหนดเนื้อหาเป็นความรู้สากลผสม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานงานผลิตผลงานที่สนองการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ด้านการวิจัยคือคว

²⁹ อกนิษฐ์ หมิ่นสวัสดิ์, “การแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย สันติวิธี,” สำนักข่าวอิสรา, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2556, <http://www.isranewsagency.com>

³⁰ เพชรสุดา ภูมิพันธ์, “รูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549), 49.

กำหนดทิศทางงานวิจัยที่เน้นการพึ่งพาตนเอง ประสานงานให้มีการวิจัยเฉพาะกับพื้นที่ ขอความร่วมมือกับชุมชนวิจัยร่วมกับอาจารย์และนักศึกษาและประเมินผลการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้งานวิจัย คือกำหนดการบริหารที่เน้นถึงรูปแบบการแก้ไขปัญหา การร่วมมือกับท้องถิ่นในการช่วยแก้ไขปัญหา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ทราบว่าสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนถึงปัจจุบันทำให้ประชาชนในพื้นที่รวมถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ผ่านเข้าไปหรือเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจำนวนมาก เช่น เสียชีวิต บาดเจ็บ และทุพพลภาพ ไม่สามารถประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตไปได้อย่างปกติสุข ส่งผลให้ภาครัฐต้องเข้ามาให้การช่วยเหลือเยียวยาข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในเขตพื้นที่

2.6 กรอบในการศึกษาวิเคราะห์

เน้นศึกษาความนึกคิด การรับรู้และทัศนคติของเยาวชนต่อประเด็นปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.6.1 ประเด็นด้านอัตลักษณ์

เยาวชนกลุ่มคนรุ่นใหม่มองว่าความแตกต่างทางด้านอัตลักษณ์วิถีการดำเนินชีวิตและความแตกต่างในเรื่องของจารีตประเพณีถือว่ยังเป็นปัญหาหนึ่งที่ทางภาครัฐยังไม่มีความเข้าใจที่ดีพอและยังไม่เข้าถึงแก่นแท้โดยเฉพาะในเรื่องของการคลุมศีรษะหรือฮิญาบในสตรีมุสลิมหรือการที่ผู้ชายมุสลิมไปทำการละหมาดร่วมกันในวันศุกร์ภาครัฐยังระแวงถึงเรื่องของความมั่นคงจึงทำให้วิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงถูกจับตามองจากทางเจ้าหน้าที่รัฐที่เขายังไม่เข้าใจในประเด็นตรงนี้และถูกมองไปในทางลบ

2.6.2 ประเด็นด้านบทบาทรัฐไทยที่มีต่อพื้นที่

ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและจะมีโรงเรียนที่สอนด้านศาสนานั้นจำนวนมากหรือที่เรียกกันว่าโรงเรียนปอเนาะจะเน้นสอนเกี่ยวเรื่องของศาสนาเพียงอย่างเดียวและส่วนมากแล้วจะใช้ภาษามลายูในการเรียนการสอนและใช้ในการติดต่อพูดคุยสนทนากันนับว่าเป็นภาษาท้องถิ่นไปเลยคนที่มียายุประมาณ 60 ปีขึ้นไปจะพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้รวมทั้งเยาวชนที่เรียนเฉพาะภาคบังคับจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ ป.6 แล้วออกไปเรียนต่อในโรงเรียนปอเนาะจะใช้ภาษาไทยไม่ค่อยได้และเขียนภาษาไทยไม่ถูกต้องตามหลักการเขียน

คำที่ถูกต้องกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่มองว่าสิ่งเหล่านี้รัฐไทยควรที่จะต้องให้ความสำคัญให้มากและควรคิดหาวิธีการว่าจะทำอย่างไรในระยะยาวว่าเด็กนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนปอเนาะสามารถออกมาประกอบอาชีพได้เหมือนกับคนที่เรียนมาทางสายสามัญและอาชีพะได้ไม่ใช่แค่ได้เป็นครูสอนในโรงเรียนปอเนาะเพียงอย่างเดียวรัฐไทยควรหาช่องทางและเพิ่มบทบาทให้เด็กนักเรียนที่จบมาจากปอเนาะสามารถที่จะเข้าไปทำงานในหลาย ๆ ที่ได้เช่นรัฐไทยควรมองว่าภาษามลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือภาษาที่คนส่วนมากในอาเซียนพูดกันรัฐควรที่จะใช้โอกาสตรงนี้นั้นอย่างไร

2.6.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ

เยาวชนนักศึกษามองว่าเรื่องของเศรษฐกิจเป็นประเด็นหลักของความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เยาวชนตั้งคำถามว่าทำไมงบประมาณที่ลงไปใช้แก้ไขเยียวยาปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจเป็นเม็ดเงินจำนวนมากแต่เมื่อลงไปแล้วไม่ทั่วถึงกระจุกอยู่แค่บางส่วนบางพื้นที่เองดูเหมือนว่าคนที่ควรจะได้กลับไม่ได้ด้วยซ้ำไปถือว่าการที่ทางการประกาศให้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพื้นที่สีแดงจึงทำให้นักลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศจึงไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุนรวมไปถึงที่ดินมีราคาถูกแต่กลับไม่มีคนซื้อจึงทำให้หลาย ๆ คนตั้งคำถามให้คิดว่าทำไมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยอยู่ติดกับมาเลเซียแต่ทำไมถึงไม่เจริญ

2.6.4 ประเด็นด้านการกระจายอำนาจ

เรื่องของการกระจายอำนาจเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เยาวชนมองว่าเรื่องของกระจายอำนาจของไทยยังไม่ดีพอคือในความเป็นจริงแล้วยังไม่ยอมปล่อยมือส่วนกลางยังคงกุมอำนาจอยู่ในหลาย ๆ เรื่องทั้งที่เรื่องบางเรื่องส่วนกลางควรที่จะมีการกระจายอำนาจไปแต่กลับไม่ยอมกระจายหรือว่ากระจายอำนาจไปแล้วส่วนที่นำเอาอำนาจไปใช้ก็ยังไม่มีความเป็นอิสระในการใช้อำนาจนั้นจึงทำให้ผลที่ได้จึงไม่ดีพอโดยเฉพาะเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่ห่างไกลออกไป

2.6.5 ประเด็นด้านบทบาทส่วนราชการกับการให้บริการสาธารณะ

เยาวชนนักศึกษากลุ่มคนรุ่นใหม่มองว่าประเด็นดังกล่าวไม่ค่อยมีปัญหามากนักเพราะเรื่องของการให้บริการสาธารณะเป็นเรื่องทั่วไปเป็นเรื่องของส่วนรวมทุกคนสามารถใช้ได้แต่เยาวชนอยากให้ภาครัฐเอาใจใส่ใน 2 เรื่องคือคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นในหลายครอบครัวจะนิยมมีบุตรกันหลายคนบางครอบครัวมีลูกมากกว่า 10 คนก็มีก็เลยอยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องสวัสดิการ ค่าครองชีพและชีวิตความเป็นอยู่เรื่องของการศึกษาให้ได้อย่างถึงด้วย อีกเรื่องคือสุขภาพสตรีที่เป็นม่ายเพราะสามีเสียชีวิตเนื่องจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่แต่ว่าอายุของผู้เป็นม่ายเหล่านั้นอายุน้อยอยู่บางคนก็ไม่ได้แต่งงานใหม่ก็ต้องเป็นม่ายทั้งที่อายุน้อยปัญหาเหล่านี้ภาครัฐควรที่จะหาวิธีการแก้ไขอย่างไรเพื่อที่จะไม่ให้มันเป็นปัญหาของสังคม

2.6.6 ประเด็นด้านการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหา

เรื่องดังกล่าวเขาวชนมองว่างบประมาณที่ทางภาครัฐอนุมัติสำหรับการแก้ปัญหา นั้นงบประมาณนี้มีอยู่ทุกปีแต่ว่าปัญหาที่แก้ไขก็ยังไม่มีการทำอะไรที่จะหมดไปในวันนี้แต่ยังเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นและปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นปัจจุบันก็ไม่ได้มีแต่เฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เท่านั้นแต่ว่าปัญหาความไม่สงบได้ลุกลามไปในหลาย ๆ จังหวัดด้วยไม่ว่าจะเป็นจังหวัดสตูล จังหวัดสงขลาและอีกหลาย ๆ พื้นที่ในส่วนที่เป็นภาคใต้ตอนบนเช่นในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและกระบี่ งบประมาณที่ลงไปนั้นเขาวชนมองว่ายังคงใช้ไม่ตรงจุดและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ดังนั้น งบประมาณที่ลงไปรัฐไม่ควรที่จะใช้ในการตามแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียว คือคล้าย ๆ กับว่าให้ปัญหาเกิดขึ้นมาก่อนแล้วมาตามแก้ไขเยียวยาภายหลัง แต่ภาครัฐควรที่จะต้องมีการป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นมาอีกในระยะยาวด้วย ถ้ามีเช่นนั้นแล้วงบประมาณที่ลงไปก็คล้าย ๆ กับเป็นการงบบอย่างสิ้นเปลืองและสูญเปล่าใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิผลพอ

บทที่ 3

ความเป็นมาและภูมิหลัง

3.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

ราชอาณาจักรไทยประกอบขึ้นด้วยดินแดนที่เคยเป็นรัฐโบราณและหัวเมืองต่าง ๆ ในอดีตผนวกรวมกันขึ้นเป็นรัฐสมัยใหม่ที่มีอาณาเขตพรมแดนที่แน่นอนแต่เนื่องจากความเข้มแข็งของผู้ปกครองในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับรัฐเพื่อนบ้านและความพยายามที่จะเป็นอิสระของหัวเมืองต่าง ๆ ที่เคยมีอิสรภาพมาแต่เดิมทำให้พัฒนาการของราชอาณาจักรไทยแต่ละยุคแต่ละสมัยต้องเผชิญกับพลังอำนาจทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าหลังยุคสมัยการขยายอาณานิคมของชาติตะวันตกมีข้อตกลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานะภาพของรัฐต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้แต่ความไม่พอใจและปฏิกิริยาของกลุ่มการเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยังคงดำรงอยู่และมีความเคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ

การเรียนรู้ความจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของราชอาณาจักรไทยโดยเฉพาะกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เปิดกว้างและรับรู้ถึงความจริงเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรไทย ย่อมดีกว่าการปฏิเสธหรือปิดโอกาสการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะสร้างทัศนคติที่คับแคบให้กับพลเมืองไทยแล้วยังเปิดโอกาสให้กลุ่มเคลื่อนไหวกลุ่มต่าง ๆ นำจุดอ่อนดังกล่าวไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศจนพลังการขัดแย้งอาจขยายตัวรุนแรงเกินกว่าที่คนไทยด้วยกันเองจะเยียวยาได้ในอนาคต

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายเคลื่อนไหวได้เลือกใช้ประวัติศาสตร์บางตอนให้เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตน เช่น ฝ่ายรัฐอ้างเรื่องการเสียดินแดนเพื่อปลุกสำนึกคนไทยทั้งประเทศให้หวงแหนแผ่นดิน ขณะที่ฝ่ายเคลื่อนไหวก่อความไม่สงบได้อ้างถึงรัฐปัตตานีและการทวงคืนอิสรภาพของชาวมลายูปัตตานี การใช้ประวัติศาสตร์ดังกล่าวก่อให้เกิดการเผชิญหน้าและขัดแย้งขยายผลอย่างรุนแรงและรวดเร็ว จนกระทั่งคนไทยบางคนถึงกับกล่าวว่า “ไม่จำเป็นต้องรับรู้ประวัติศาสตร์ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะปัจจุบันนี้คือแผ่นดินไทย” ขณะเดียวกันฝ่ายความเคลื่อนไหวก็เผยแพร่ข้อความ “คนซีแยะ (สยาม) รุกรานคนมลายู จงขับไล่พวกมันออกไป”

ปฏิกิริยาต่อกันและกันของคนไทยเพียง 2 ตัวอย่างนี้มากเกินพอที่จะกล่าวว่า ความขัดแย้งของคนไทยได้ขยายออกไปมากกว่าที่คิดการอธิบายความจริงทางประวัติศาสตร์แม้ว่าจะไม่มีหลักประกันใด ๆ ว่าความขัดแย้งจะยุติลงในทันทีแต่ก็ต้องดำเนินการอย่างรีบด่วนให้คนไทยเข้าใจประวัติศาสตร์ของประเทศตนเองอย่างถูกต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้างมากขึ้นและไม่ควรนำความขัดแย้งไม่

ว่าในอดีตหรือปัจจุบันไปขยายผลให้เกิดความเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก มิเช่นนั้นเท่ากับว่าคนในยุคปัจจุบันได้สร้างประวัติศาสตร์ที่เลวร้ายกว่าอดีตไว้ให้ลูกหลานต่อไป

ในมุมมองที่ตรงกันข้ามในด้านอารยธรรมและภูมิรัฐศาสตร์พบว่าประวัติศาสตร์ได้สร้างสรรค์อารยธรรมที่ก่อให้เกิดความภูมิใจในบรรพบุรุษของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้มากมาย จึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้การศึกษาเผยแพร่ความรู้ให้สาธารณชนได้รับทราบสิ่งที่ดีงาม ที่ปรากฏเป็นมรดกอารยธรรมสืบทอดมาถึงทุกวันนี้ให้มากขึ้นกว่าที่ผ่านมา (ในส่วนของภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยขอหยิบยกบทความของ ดร.ครองชัย หัตถา รองศ.ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มาเสริมเพิ่มเติมไว้ในส่วนดังกล่าว)

3.2 สถานการณ์ความขัดแย้งในปัจจุบัน

ในปัจจุบันสถานการณ์ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลเกิดจากหลาย ๆ ปัจจัยด้วยกันที่เป็นชนวนเหตุมาสู่การเกิดขึ้นของปัญหาต่าง ๆ

3.2.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ความยากจนและปัญหาเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหนึ่งเบื้องหลังการก่อการกำเริบด้วย 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดภาคใต้ด้วยกัน แม้ว่าสมรรถนะของเศรษฐกิจชายแดนภาคใต้ พัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงทศวรรษหลัง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2526 ถึง ปี พ.ศ. 2559 รายได้ต่อหัวของจังหวัดปัตตานีเพิ่มขึ้นจาก 9,340 บาท เป็น 57,621 บาท ขณะที่รายได้ต่อหัวของจังหวัดยะลาและนราธิวาส ก็เพิ่มขึ้นจาก 14,987 บาท เป็น 52,737 บาท และจาก 10,340 บาท เป็น 38,553 บาท ตามลำดับ รวมไปถึงการขาดประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นปัจจัยหนึ่งของความไม่สงบ เอกชนมักไม่มีส่วนร่วมในการลงทุน เพราะพื้นที่อยู่ภายใต้หน่วยงานความมั่นคงของรัฐ คณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติรายงานว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของภาคใต้มีปัญหา เพราะมีประชากรยากจนสูงและมีการแย่งชิงทรัพยากร กระนั้นนักวิเคราะห์ทางสังคมกลับมองว่า ความยากจนเองมิใช่ปัญหาทั้งหมด แต่เป็นการไม่ได้รับความยุติธรรมมากกว่า และในการแก้ปัญหาความรุนแรงรัฐควรแก้ปัญหาแรงจูงใจทางการเมืองด้วย อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเจ้าหน้าที่รัฐมักเอ่ยถึงผู้ว่างงาน รับจ้างก่ออาชญากรรมในพื้นที่ไปด้วยความไม่พอใจต่อการละเมิดดังกล่าว จึงเป็นชนวนเหตุนำไปสู่ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้น

3.2.2 ปัจจัยทางการศึกษา

ในระบบโรงเรียนปอเนาะ พบว่ามีบางโรงเรียนที่มีเป้าหมายการแบ่งแยกดินแดนหรือการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ (ญีฮาด : الجهاد) เพื่อตอบโต้รัฐบาลไทยที่ชาวมุสลิมลาอยู่ในพื้นที่เชื่อ

ว่ากดขี่ข่มเหงพวกเขาชัดเจน ระบบโรงเรียนดังกล่าวถูกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนแทรกซึมแล้วเผยแพร่ลัทธิอุดมการณ์ ซึ่งหน่วยข่าวกรองกองทัพบก ระบุว่า โรงเรียนสอนศาสนากลายเป็นแหล่งบ่มเพาะสมาชิกใหม่ของกลุ่มต่าง ๆ และหัวหน้ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนนั้นก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนปอเนาะ

3.2.3 ปัจจัยทางการเมือง

ส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่นนั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ตกอยู่ภายในอำนาจมืด เพราะคนในพื้นที่รู้ว่าใครถือหางใคร ใครเป็นหัวคะแนนใคร โดยทั่วไปความขัดแย้งของการเมืองท้องถิ่นจะเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ที่ต้องการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม จนกลายเป็นปัญหาภัยแทรกซ้อน

3.2.4 ปัจจัยทางศาสนา

ความแตกต่างของคนในพื้นที่ที่นับถือศาสนาที่ต่างกันมีวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังมีกลุ่มที่รู้สึกไม่พอใจที่รัฐไม่ยอมรับในเรื่องของภาษา วัฒนธรรมและความเป็นมลายูของคนในพื้นที่

3.3 การแก้ปัญหาของภาครัฐ

รัฐบาลในหลาย ๆ รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานในลักษณะที่ส่งตำรวจทหารและเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางหรือจากกรุงเทพมหานครลงไปทำงานในพื้นที่ แม้แต่รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็แก้ปัญหาในลักษณะเดียวกัน แตกต่างตรงที่รัฐบาลแต่งตั้งบุคคลเองทั้งหมดในนามผู้แทนพิเศษของรัฐบาลหน่วยงานเหล่านี้ถูกแต่งตั้งขึ้นและยุบแล้วแต่งตั้งใหม่ในชื่อที่แตกต่างกันไป อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการบริหารจัดการในพื้นที่ตามนโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรภาค 4 ส่วนหน้า ศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองร้อยบังคับการและบริการส่วนหน้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การแก้ปัญหาที่มีปัญหาอย่างมากเนื่องจากมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องของอำนาจในการคุมพื้นที่โดยฝ่ายทหารต้องการคุมพื้นที่ทั้งหมด การแก้ปัญหาของภาครัฐก่อให้เกิดปัญหาเสียเองเนื่องจากคนในภาครัฐแย่งอำนาจกันเองในการคุมพื้นที่

3.3.1 การใช้กฎอัยการศึก

ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ก่อเหตุการณ์รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2534 นับเป็นการใช้กฎอัยการศึกที่วราชาอาณาจักร ส่งผลให้การแก้ปัญหาความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎอัยการศึกอย่างเป็นทางการ

ในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 มีประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่ แต่ยังคงใช้กับจังหวัดยะลา เฉพาะอำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง และอำเภอเยาะหา จังหวัดนราธิวาส เฉพาะอำเภอจะแนะ อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอระแง อำเภอแว อำเภอศรีสาคร และอำเภอสุคีริน จังหวัดสงขลา เฉพาะอำเภอนาทวี อำเภอสะเดา และอำเภอสะบ้าย้อย

ในวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2540 มีพระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา

ในวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 มีประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่ แต่ยังคงใช้กับจังหวัดนราธิวาส เฉพาะ อำเภอจะแนะ อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอระแง อำเภอแว อำเภอศรีสาคร และอำเภอสุคีริน จังหวัดยะลา เฉพาะอำเภอกาบัง อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง และอำเภอเยาะหา จังหวัดสงขลา เฉพาะอำเภอนาทวี อำเภอสะเดา และอำเภอสะบ้าย้อย และประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

จึงสรุปได้ว่าจังหวัดนราธิวาสเฉพาะอำเภอจะแนะ อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอระแง อำเภอแว อำเภอศรีสาคร และอำเภอสุคีริน จังหวัดยะลา เฉพาะอำเภอกาบัง อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง และอำเภอเยาะหา มีการประกาศกฎอัยการศึกตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ถึงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เป็นระยะเวลา 14 ปี 4 เดือน 26 วัน

ส่วน จังหวัดสงขลา เฉพาะอำเภอสะเดา ไม่ได้รับการยกเลิกกฎอัยการศึกตามพระบรมราชโองการประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกในบางเขตพื้นที่ อำเภอสะเดา จึงใช้กฎอัยการศีกยาวนาน จนเลิกเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลาประกาศกฎอัยการศีกยาวนานถึง 24 ปี 1 เดือน 8 วัน

3.3.2 หลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557

หลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำเนินนโยบาย โดยให้มีแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นคนในพื้นที่เป็นครั้งแรก ได้แก่ พลโท วีรธรณ์ ปฐมภาคย์ รัฐบาลจัดตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ พลเอก กิตติ อินทสร เป็นประธานกรรมการ นายบัญญัติ จันทน์เสนะ เป็นรองประธานกรรมการ พลโท เรืองศักดิ์ สุวรรณาคะ เป็นรองประธานกรรมการ นายศุภณัฐ สิริันทวินิต ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกรรมการและเลขานุการ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกรรมการในคณะกรรมการที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นโดยก่อนหน้านี้ไม่มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการศูนย์

อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรรมการในคณะกรรมการเพื่อแก้ไขความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีผลในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้แต่งตั้ง พลโท ปิยวัฒน์ นาควานิช น้องชาย พลเอก ชีรชัย นาควานิช อดีตเลขาธิการคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และอดีตผู้บัญชาการทหารบก เป็นแม่ทัพภาคที่ 4 นับเป็นครั้งแรกที่แม่ทัพภาคที่ 4 เป็นน้องชายของอดีตผู้บัญชาการทหารบก โดยมีผลในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559

ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการแปรสภาพตำแหน่งจังหวัดทหารบกปัตตานีและจังหวัดทหารบกสงขลาเป็นมณฑลทหารบก มีการแต่งตั้ง พลตรี เอกรัตน์ ช้างแก้ว เป็นผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการแต่งตั้ง พลตรี สมพล ปานกุล เป็นผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจยะลา พลตรี วิรัช กมลศิลป์ เป็นผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 42 และผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจสงขลา ในวันที่ 1 เมษายน 2560 ได้แต่งตั้ง พันเอก จตุพร กลัมพสุต เป็นผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 46 แทน พลตรี โกชน นวลบุญ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา มอบหมายให้ พลตำรวจโท ธรณศิลป์ ภู่อสาระ เพื่อนร่วมรุ่นนักเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่น 36 เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ พลตำรวจตรี พัฒนวุธ อังคะนาวิณ พลตำรวจตรี พุทธิชาติ เอกฉันท พลตำรวจตรี มณฑล เงินวิวัฒนะ พลตำรวจตรี ทนงศักดิ์ วังสุภา เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ ต่อมามีการยุบศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมกับกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 ในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2560 ส่งผลให้ผู้บัญชาการสูงสุดฝ่ายตำรวจที่แก้ไขปัญหาความไม่สงบชายแดนภาคใต้เปลี่ยนตัวบุคคลเป็น พลตำรวจโท สาคร ทองมุณี ในส่วนกองอาสารักษาดินแดน พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา ในฐานะผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ลงนามในคำสั่งกองบัญชาการรักษาดินแดนที่ 57/2559 เรื่องจัดตั้งส่วนราชการในกองบัญชาการกองรักษาดินแดน จัดตั้งกองร้อยปฏิบัติการฝึกที่ 1 ที่อำเภอเมืองยะลา และกองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ 2 ในวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2559 โดยมีนายกองตรี ปารเมศ หังสวัตต์ เป็นผู้บังคับกองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ 2 คนแรกและ นายหมวดเอก เศรษฐการ เพชรวารี เป็นรองผู้บังคับกองร้อย และในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 มีการแต่งตั้ง นายหมวดโท อดุลย์ หมื่นลึก เป็นผู้บังคับหมวด พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศพื้นที่ประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และอำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 และมอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นผิชอบดำเนินการ

3.3.3 การเจรจาระหว่างภาครัฐกับกลุ่มก่อความไม่สงบในภาคใต้

การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลแต่งตั้งผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ในวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยผู้แทนพิเศษของรัฐบาล จำนวน 13

ราย มี พล.อ.อุดมเดช สีตบุตร เป็นหัวหน้าผู้แทนพิเศษของรัฐบาล พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ เป็นรองหัวหน้าผู้แทนพิเศษของรัฐบาล และให้ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับว่ามีการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ กล่าวคือคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 20 ราย คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 60 ราย และคณะผู้แทนพิเศษรัฐบาลจำนวน 13 ราย รวมทั้งสิ้น 93 ราย สำหรับผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรายนาม ดังนี้ ต่อมาวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 มีการเปลี่ยนตำแหน่งโดยให้ พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ เป็นหัวหน้าผู้แทนพิเศษของรัฐบาล และ พล.อ.ชัยชาญ ช้างมงคล เป็นรองหัวหน้าผู้แทนพิเศษของรัฐบาล

ในปัจจุบันสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังไม่มียุทธวิธีที่จะสงบลงจากการที่ผู้วิจัยได้ติดตามข่าวทางโทรทัศน์และทางสถานีวิทยุผนวกกับการที่บ้านของผู้วิจัยเองอยู่ในเขตพื้นที่สีแดงด้วยก็จะมีข่าวการความไม่สงบเกิดขึ้นให้เห็นอยู่บ่อย ๆ อาทิเช่นการลอบวางระเบิดตามสถานที่ต่าง ๆ การระเบิดเสาไฟฟ้า การก่อความไม่สงบตามสถานีรถไฟ การลอบยิงเจ้าหน้าที่รัฐ หรือการลอบวางเพลิงตามร้านสะดวกซื้อและปั้มน้ำมัน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็ยังไม่สามารถที่จะหาแก้ปัญหาให้ยุติลงได้

3.4 บทบาทเยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง

บทบาทเยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อสถานการณ์ความขัดแย้งสามารถที่จะอธิบายเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

3.4.1 เยาวชนและกลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถที่จะเสริมสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการลดสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงให้คลี่คลายลงได้ อีกทั้งเยาวชนเองสามารถมีบทบาทต่อการจัดการความรู้ความสามารถให้เชื่อมโยงต่อสาธารณะให้ทุกคนในพื้นที่ได้มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบการจัดการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ระหว่างกันเพื่อลดการที่ไม่เข้าใจกันของคนที่อยู่ในพื้นที่ให้ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขได้

3.4.2 เยาวชนนักศึกษาและกลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถที่จะนำเอาความรู้จากการที่ได้ทำการศึกษาเล่าเรียนมาพัฒนาระบบและกลไกวิธีการต่าง ๆ ให้เกิดการเชื่อมประสานเครือข่ายกันหลาย ๆ ภาคส่วนเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้หลาย ๆ ฝ่ายได้ตระหนักถึง

ความสำคัญในการร่วมมือกันเพื่อผลประโยชน์ในอนาคตของลูกหลานเพื่อพวกเขาจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและมองไปในข้างหน้าอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

3.4.3 เยาวชนนักศึกษาและกลุ่มคนรุ่นใหม่ถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการสร้างเสริมศักยภาพและเป็นสามารถที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในระดับหนึ่งอีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการพัฒนาผู้นำของส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ต่อการสร้างสรรค์การพัฒนาทั้งพื้นที่และในความสำคัญยอมรับต่อความเห็นต่างและความหลากหลาย

3.4.4 โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรที่จะสนับสนุนเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อพัฒนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้ออกห่างจากสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงต่าง ๆ มีการจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเยาวชน นักศึกษากลุ่มคนรุ่นใหม่ นักคิด และผู้นำชุมชนในหลาย ๆ พื้นที่ให้ได้มีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ พุดคุยกัน สร้างความสนิทสนม กระชับความสัมพันธ์ระหว่างกัน สนับสนุนผลักดันการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่โดยโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมและภาครัฐควรจะให้การเชิดชูยกย่องบุคคลากรผู้นำหรือผู้ที่สร้างบ้านแปลงเมืองผู้ที่พัฒนาเมืองพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ อันจะเป็นกำลังใจ สร้างให้เกิดความภูมิใจและเป็นพลังสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาเมืองพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนและการลดและหาทางออกกับปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่ได้เกิดขึ้นให้ได้คลี่คลายลงและสามารถที่จะค่อย ๆ หายไปได้ในอนาคต

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการศึกษา

4.1 ประเด็นด้านอัตลักษณ์

เยาวชนมองว่าสาเหตุที่มาของความรุนแรงมีรากเหง้ามาจากการที่ถูกเลือกปฏิบัติ ถูกละเมิดสิทธิโดยเฉพาะในทางศาสนา การที่ไม่ได้รับความยุติธรรมมีความรู้สึกว่ารัฐมองเหมือนเป็นพลเมืองชายขอบ ทั้งหมดนี้เพราะเพียงว่ามีรูปแบบของอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันจนบรรณนิยม ประเพณีที่แตกต่างกัน รัฐไทยควรจะต้องยอมรับกับความจริงที่ว่าไม่มีชาติใดที่มีความเป็นเนื้อเดียวกันของผู้คนในชาติไม่ว่าจะเป็นทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นรัฐควรที่จะต้องเข้าใจถึงความเข้าใจในเรื่องของความแตกต่างหลากหลายทางด้านอัตลักษณ์ให้ถ่องแท้เพื่อที่จะให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในประเทศอันมีรัฐธรรมนูญเดียวกันได้อย่างสันติและสงบสุขได้

4.2 ประเด็นด้านบทบาทรัฐไทยต่อพื้นที่

เรื่องนี้นั้นเจ้าหน้าที่รัฐต้องยกเลิกการใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาในพื้นที่อย่างเด็ดขาด เยาวชนคิดว่าการทางรัฐยังใช้ความรุนแรงให้การแก้ไขปัญหามากขึ้นเท่าไรก็จะมีการโต้กลับด้วยการก่อความไม่สงบขึ้นตามมาอย่างไม่มีวันจบ ดังนั้นบทบาทของรัฐไทยในการที่จะกระทำหรือว่าแสดงออกในพื้นที่ควรจะต้องยึดหลักความสันติวิธีและหลีกเลี่ยงจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาหรือทางที่ตีความให้คนในพื้นที่ปรับความเข้าใจหรือแก้ไขปัญหาคารหาทางออกกันเองเพราะคนในพื้นที่ซึ่งมีความรู้เขารู้เรากันมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกส่งลงไป อีกทั้งรัฐไทยควรลดบทบาทในการใช้ทหารเข้าไปแก้ไขปัญหา ควรใช้การทำความเข้าใจและการเจรจาถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกันดีที่สุดเช่นการให้ผู้นำชุมชนกับสมาชิกในชุมชนปรึกษาหารือกันถือว่าเป็นทางออกที่ดีกว่าการใช้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปแก้ไขปัญหา

4.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ

เยาวชนมองว่าปัญหาทางเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัญหาหลักเลยที่เดียวที่เป็นทำให้เกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่เพราะเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยจะดีบวกกับปัญหาเรื่องของยาเสพติดอีกจึงเป็นผลให้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีความยืดเยื้ออีกทั้งเยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมอง

ว่าคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่แล้วจะประกอบอาชีพกรีดยางพาราแต่ว่าราคา ยางพาราทกต่ำบวกกับเศรษฐกิจในพื้นที่ที่ไม่ค่อยจะดีอีกผลที่ตามมาก็คือปัญหาการก่อความไม่สงบ หรือการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะเป็นตัวดึงดูดความสนใจจากรัฐบาลให้เข้ามาเหลียว มองหรือเป็นการจุกกระแสรื้อกรองความสนใจเพื่อให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมองว่าคนในพื้นที่ส่วนใหญ่แล้วยังเกิดความไม่พอใจที่ทางการประกาศให้เป็นเขต พื้นที่สีแดงหรือพื้นที่ที่เป็นอันตรายเพราะว่ามันมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมากเลย ทีเดียวนะเพราะนักลงทุนไม่กล้าที่จะเข้าไปลงทุนในพื้นที่รวมถึงทรัพย์สินของคนที่อยู่ในพื้นที่เองก็ต้อง มาถูกทำลายลงอีกจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบ เช่นการลอบวางระเบิดในตัวอาคาร การเผา ร้านค้าและบ้านเรือน เป็นต้น

4.4 ประเด็นด้านการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงไปสู่พื้นที่นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอเยาวชนคิด ว่าการใช้อำนาจของพื้นที่หรือท้องถิ่นยังไม่มีความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการใช้อำนาจ ส่วนกลางยังคงกุมอำนาจเอาไว้อยู่แล้วอีกอย่างเยาวชนยังมองว่าคนในพื้นที่เองที่ควรจะได้ใช้อำนาจ ในการบริหารจัดการในพื้นที่เองกลับไม่ได้ใช้แต่กลายเป็นคนของส่วนกลางเสียมากกว่าที่เข้ามาใช้ อำนาจในพื้นที่จนบางทีนำไปสู่การอำนาจที่ไม่เป็นธรรมอีกด้วย

4.5 ประเด็นด้านบทบาทส่วนราชการกับการให้บริการสาธารณะ

เรื่องนี้เยาวชนคิดว่ายังไม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ซีกเท่าไรแต่ อยากรัฐเข้ามาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่และค่าครองชีพของครอบครัวบาง ครอบครัวที่มีลูกมากให้ดูแลในเรื่องคุณภาพชีวิตและการได้รับการศึกษาและเรื่องของสุขภาพสตรีที่ต้อง มาเป็นมายเนื่องจากสามีเสียชีวิตจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบซึ่งสตรีม่ายเหล่านั้นยังไม่ได้รับการ ดูแลอย่างทั่วถึงหลายคนต้องมาเป็นมายทั้งที่อายุยังน้อยและยังไม่ได้แต่งงานใหม่ปัญหานี้มีเยอะมาก ดังนั้นส่วนราชการควรที่จะมีการดำเนินนโยบายต่อเรื่องดังกล่าวนี้อย่างไร

4.6 ประเด็นด้านการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ปัญหา

เรื่องของการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ปัญหานี้เยาวชนมองว่ารัฐยังใช้รูปแบบของมาตรการให้ปัญหาเกิดขึ้นมาก่อนแล้วตามมาด้วยการใช้งบประมาณเข้าสนับสนุนแก้ปัญหาเยียวยาในภายหลังซึ่งตรงนี้เองเยาวชนมองว่ารัฐนั้นยังคงวิ่งตามปัญหามากกว่าปัญหาเรื่องของการก่อความไม่สงบจึงเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งเยาวชนมีความคิดว่าภาครัฐควรใช้มาตรการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นดีกว่าหรือเป็นการตัดไฟเสียแต่ต้นลมไม่ใช่ว่าปล่อยให้ไฟลุกลามไปก่อนแล้วค่อยมาตามฉีดน้ำในภายหลัง อีกทั้งเยาวชนมองว่ารัฐควรจัดมีการจัดสรรงบประมาณให้อย่างทั่วถึงและแก้ตรงจุดปัญหาด้วย อีกทั้งต้องมีการติดตามผลการดำเนินการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิดด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง : **ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สรุปได้ดังนี้**

(1) จากการทำการศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่าเยาวชนนักศึกษาในกลุ่มคนรุ่นใหม่มีส่วนช่วยอย่างมากเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นนับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยการที่ทางภาครัฐเปิดกว้างในเรื่องของการศึกษาสนับสนุนการศึกษาทั้งด้านศาสนาและด้านสามัญภาคบังคับหรือไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในรูปแบบที่เรียกว่าปอเนาะทางส่วนกลางต้องให้การสนับสนุนด้วยในเรื่องนี้และควรให้การศึกษอย่างทั่วถึงกับเยาวชนที่อยู่ห่างไกลตามแนวชายแดนต่าง ๆ ของประเทศเพื่อเยาวชนคนรุ่นใหม่เหล่านั้นได้มีความรู้ความสามารถในการช่วยพัฒนาประเทศชาติตามความถนัดและความชำนาญการของแต่ละคน

(2) ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วเกิดจากความไม่เข้าใจกันหรือเกิดจากการที่มีความคิดกันไปคนละอย่าง ทั้ง ๆ ที่ทุกคนล้วนอยากให้ความสงบสุขความปลอดภัยทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สิน หากทุกคนยอมรับในความแตกต่างยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่คิดว่าตนเองถูกเสมอไป ดำเนินอยู่ภายในกรอบกติกาที่วางไว้ร่วมกัน โดยคิดถึงความอยู่ร่มเย็นเป็นสุขของสังคมส่วนใหญ่และเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของเยาวชนลูกหลานในวันข้างหน้า

(3) ในประวัติความเป็นมาในอดีตถึงแม้ว่าจะมีการรบราฆ่าฟันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งดินแดนการครอบครอง มีการสูญเสียกันต่าง ๆ นานา แต่ปัจจุบันการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีถือเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า ในหลายมุมมองของเยาวชนคนรุ่นใหม่เห็นว่า ณ ตอนนี้อย่างประเทศไทยจะต้องตระหนักถึงระบบการบริหารจัดการอย่างไรให้ทุกคนมีความเสมอภาคมีความทัดเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด การได้รับโอกาสและสิทธิกันอย่างทั่วถึง เยาวชน นักศึกษาคนรุ่นใหม่มีเสรีภาพทางด้านความคิดและทำอย่างไรให้พวกเขาเหล่านั้นรู้สึกว่าเขาเป็นพลังและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

(4) เยาวชนคนรุ่นใหม่มีความเห็นว่าอย่ามองแค่เพียงว่าเยาวชนที่ติดยาเสพติดเป็นคนไม่ดีแต่ต้องมองว่าระบบการป้องกันยาเสพติดของประเทศนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือเปล่าซึ่งรวมไปถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่ค่อยจะบรรลุผลเนื่องจากว่ารัฐไม่เข้าใจในบริบทในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาหรือรัฐไม่ยอมเปิดใจที่จะเข้าใจดังนั้นรัฐควรที่จะต้องทำความเข้าใจในทุกพื้นที่ในทุกบริบท

(5) เรื่องของการกระจายอำนาจนักศึกษาเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายอำนาจด้วยเช่นกันเพราะการกระจายอำนาจที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ยังไม่ค่อยเกิดผลอะไรเลยดังนั้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรที่จะต้องให้คนในพื้นที่แก้ไขปัญหาหรือร่วมคิดหาทางออกจากต้นตอของปัญหากันเองไม่ใช่ว่ารัฐส่งคนอื่นนอกพื้นที่มาใช้อำนาจในการแก้ปัญหาโดยวิธีการใช้ความรุนแรงในการเป็นเครื่องมือแก้ไขกับปัญหาต่าง ๆ

(6) การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะใช้วิธีการแบบครอบครัวรวบรัดในรูปแบบวงกว้างแต่สิ่งที่ยังขาดไปก็คือเรื่องของการทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีก่อกำเนิดปัญหาขึ้นอยู่บ่อย ๆ ว่าเกิดจากอะไรฉะนั้นจึงต้องมีการศึกษาให้ลึกซึ้งของพื้นที่นั้นเกี่ยวกับเรื่องของความหนาแน่นของประชาชนในเขตพื้นที่ ความหลากหลายของผู้คน มิติของต้นตอความขัดแย้งย่อย ๆ ของผู้คน การเติบโตทางเศรษฐกิจและวิถีรูปแบบของการใช้ชีวิตรวมทั้งต้องดูถึงการมีความสัมพันธ์กันของผู้คนในพื้นที่ด้วยเช่นกันแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องเอาใจเขามาใส่ใจเราด้วยเช่นกันว่าประชาชนในพื้นที่นั้นเขาอยากได้อะไรต้องการอะไรนี่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันด้วย

(7) หากส่วนกลางหรือภาครัฐมีความต้องการที่จะกำหนดนโยบายหรือโครงการอะไรก็แล้วแต่จะต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญว่าจะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้คนในพื้นที่ที่มีอยู่เดิมหรือไม่และต้องถามถึงความต้องการของพวกเขาด้วยว่าพวกเขามีความต้องการสิ่งอะไรและไม่ต้องการสิ่งอะไรอีกทั้งส่วนกลางเองต้องมีความตระหนักว่านโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ต้องไม่สร้างให้เกิดภาวะความเดือดร้อนต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ด้วย

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. *การก่อความไม่สงบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยุทธศึกษาทหารบก, 2549.
- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ. *ทฤษฎีการเมืองและสังคม*. กรุงเทพฯ: ดวงแดด, 2524.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. *ทฤษฎีแนวคิดปัญหาสำคัญและแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจการคดี, 2523.
- ธเนศ อารณสุวรรณ. *ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ของไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2556.
- มณีมัย ทองอยู่. *แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง, 2557.
- รัตติยา สาและ. *การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- รุ่ง แก้วแดง. *สงครามและสันติสุขชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2557.
- แรดคลิฟฟ์ บราวน์. *ทฤษฎีว่าด้วยโครงสร้างการหน้าที่นิยม*. บรรณาธิการโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ. แปลโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2544.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. *ขบวนการก่อการร้ายที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2549.
- อมรา พงศาพิชญ์. *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อিবรอฮิม ซุกกรี. *ตำนานเมืองปัตตานี*. ยะลา: หจก.ยะลาการพิมพ์, 2544.
- อีมิล เดอร์ไคม์. *แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยา*. บรรณาธิการโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ. แปลโดย นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2544.

วิทยานิพนธ์

- เกษียร วรศิริ. "เกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

นวัต บุษยรักษา. “นโยบายการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณีการยุบศูนย์
 อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชา
 สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

ปิยนถ บุนนาค. “นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
 (พ.ศ. 2475-2516).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะ
 รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พรสิน สารกุล. “การบริหารงานของรัฐบาลพันทรรวจโททักษิณ ชินวัตร: กรณีการแก้ไขปัญหาสาม
 จังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะ
 สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

เพชรสุดา ภูมิพันธ์. “รูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษา
 บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.

รอฮานิง เจ๊ะดอเลาะ. “ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางสังคมพหุ
 วัฒนธรรม.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน คณะ
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555.

วีรพล วรานนท์. “ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.

สรศิริ ปริณูณันท์. “บทบาทของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการ
 แก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
 2549.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมยุทธการทหารเรือ. “กลุ่มก่อการร้ายของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.” สืบค้นเมื่อวันที่ 28
 มิถุนายน 2560. <http://www.shaibor.com>.

อกนิษฐ์ หมั่นสวัสดิ์. “การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสันติวิธี.”
 สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2556. <http://www.isranews agency=42>.

ภาคผนวก

ประวัติการก่อตั้งชมรมนักศึกษามุสลิมชายแดนภาคใต้ (P.N.Y.S.)

อักษรย่อ (P.) หมายถึง จังหวัดปัตตานี

อักษรย่อ (N.) หมายถึง จังหวัดนราธิวาส

อักษรย่อ (Y.) หมายถึงจังหวัดยะลา

อักษรย่อ (S.) หมายถึงจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

ชมรมนักศึกษามุสลิมชายแดนภาคใต้ (P.N.Y.S.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของนักศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายในมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2514 พร้อมกับการเปิดสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง การรวมตัวกันของนักศึกษามุสลิมครั้งแรก โดยมีแกนนำผู้ก่อตั้งชุมนุมประกอบด้วย

1. นายสุรศักดิ์ นิมกุล
2. นายวีระ ฮุไซนี
3. นายปรีชา ฮุไซนี

ได้พบปะพูดคุยกันและมีความเห็นสอดคล้องกันในการที่จะรวมตัวเพื่อก่อตั้งชุมนุมนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และได้ดำเนินการล่ารายชื่อนักศึกษามุสลิมตามสถานที่ต่าง ๆ ในรั้วมหาวิทยาลัย ในขณะนั้นสามารถรวบรวมสมาชิกได้ประมาณ 24 คน พร้อมเปิดประกาศและเรียกประชุมขึ้นโดยใช้ห้องบรรยายของคณะบริหารธุรกิจ ชื่อห้องว่า BB3 หรือตึกสวป. ในปัจจุบัน สาเหตุหลักในการรวมตัวมีอยู่ 2 ประการด้วยกัน

1. เกิดจากความต้องการที่จะรวมตัวกันของนักศึกษามุสลิมที่มาจากสถานที่ต่าง ๆ จากทั่วประเทศ
2. เกิดจากการสนับสนุนของสมาคมนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม (สนท.) เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งมา ชุมนุมนักศึกษามุสลิมชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มาโดยตลอด ถึงปี พ.ศ. 2519 ได้เกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 กิจกรรมของชุมนุมต่าง ๆ ในรั้วมหาวิทยาลัยก็ต้องหยุดชะงักลง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 เมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลายลงแล้วก็ได้มีการตั้งชมรมขึ้นมาอีกครั้งภายใต้การควบคุมของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้ชื่อว่า ชมรมนักศึกษามุสลิม มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีนายวีรพล รักขมณี เป็นประธานชมรมฯ และได้บริหารชมรมนักศึกษามุสลิม มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนถึงปัจจุบัน

ความหมายของญิฮาด : **ญิฮาด** (อาหรับ: **جهاد**, อังกฤษ: Jihad) มาจากคำกริยา **جاهد** ญะฮะดะ ในภาษาอาหรับหมายถึง การดิ้นรนต่อสู้หรือความพยายาม ในทางศาสนาหมายถึง ความพยายามที่จะเพิ่มศรัทธาในพระเจ้ารวมทั้งการทำความดี การเผยแพร่ศาสนา ผู้ทำการญิฮาดเรียกว่ามูญาฮิด พหุพจน์เรียกว่ามูญาฮิดีนในทางศาสนาอิสลามแล้ว คำนี้ไม่ได้หมายถึงสงครามศักดิ์สิทธิ์ดังที่ผู้มิใช่มุสลิมเข้าใจ และเป็นศัพท์ทางศาสนาคำหนึ่งที่ถูกเข้าใจผิดบ่อยครั้ง คำว่าญิฮาดนี้มีปรากฏทั้งใน อัลกุรอาน และหะดีษต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของปัตตานีและสยาม จากยุคโบราณถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ รวบรวมจาก อิมรอน มะลูลีม วิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลไทยกับมุสลิมในประเทศ กรณีศึกษากลุ่มมุสลิมในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพ, สำนักพิมพ์อิสลามิกอะเคเดมี, ๒๕๓๘) และ รัตติยา สาและ, การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (กรุงเทพ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๔)

รัฐปัตตานี

- ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑ (ศตวรรษที่ ๖) เมืองปัตตานีเริ่มส่งทูตและการค้าติดต่อกับอาณาจักรจีน
- พุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๗ นครรัฐปัตตานีเป็นส่วนหนึ่งของรัฐหรือแคว้นลังกาสุกะที่เป็นฮินดูชวาและพุทธมหายาน และยังเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายกลุ่มเมืองศรีวิชัย
- พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๐ (ศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕) อาณาจักรปัตตานีนับถืออิสลาม ปฏิสัมพันธ์กับอาณาจักรสุโขทัยที่เพิ่งก่อตั้ง ต่อมา เมืองมลายูปกษัตริย์ได้ถูกกำกับโดยเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยา
  - พ.ศ. ๒๐๔๓ - ๒๓๕๑ (ค.ศ. ๑๕๐๐ - ๑๘๐๘) ราชอาณาจักรมลายู-อิสลาม ปัตตานี
  - พ.ศ. ๒๓๓๒ - ๒๔๕๑ (ค.ศ. ๑๗๘๙ - ๑๘๐๘) กบฏตนกูละมิดดิน รายาปัตตานี
  - พ.ศ. ๒๓๗๔ (ค.ศ. ๑๘๓๑) ไทรบุรีก่อกบฏ ขยายไปทั่วเมืองมลายู
  - พ.ศ. ๒๓๕๑ (ค.ศ. ๑๘๐๘) กบฏตะโตะปะกัลัน
  - พ.ศ. ๒๓๗๕ (ค.ศ. ๑๘๓๒) ถูกปราบ สยามแบ่งแยกเป็น ๗ หัวเมือง
  - พ.ศ. ๒๓๕๑ - ๒๔๔๕ (ค.ศ. ๑๘๐๘ - ๑๙๐๒) นครรัฐปัตตานีถูกแบ่งออกเป็น ๗ หัวเมือง (ปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง ยะลา สายบุรี รามัน ระแงะ)
  - พ.ศ. ๒๓๘๒ (ค.ศ. ๑๘๓๙) เมืองไทรบุรี เมืองกะบังปาสุ เมืองเปอร์ลิส เมืองสตูล
  - พ.ศ. ๒๔๐๒ (ค.ศ. ๑๘๕๙) เมืองไทรบุรี เมืองเปอร์ลิส เมืองสตูล
  - พ.ศ. ๒๔๔๐ (ค.ศ. ๑๘๙๗) มณฑลไทรบุรี
  - พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๔๔๕ “กบฏพระยาแขกเจ็ดหัวเมือง”

- พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๔๙ (ค.ศ. ๑๙๐๒ - ๑๙๐๖) ตั้ง “บริเวณ ๗ หัวเมือง”
- พ.ศ. ๒๔๕๒ - ๒๔๗๖ (ค.ศ. ๑๙๐๙ - ๑๙๓๓) จากสัญญาอังกฤษ มณฑลไทรบุรี ประกอบไปด้วย รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิสของสหพันธรัฐมาเลเซีย และเมืองสตูล (รวมอยู่ในมณฑลภูเก็ต)
- พ.ศ. ๒๔๔๙ - ๒๔๗๕ (ค.ศ. ๑๙๐๖ - ๑๙๓๒) มณฑลปัตตานี (ปัตตานี ยะลา สายบุรี บางนรา)
- พ.ศ. ๒๔๗๕ - ปัจจุบัน ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล สงขลา รวมเป็นห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้
- พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึงปัจจุบัน จังหวัดสตูล สยามประเทศไทย
- พ.ศ. ๑๖๙๖ (ค.ศ. ๑๒๕๓) กองทัพมิงโกลบุกถึงยูนนาน กำเนิดรัฐไททั้งหลาย
- พ.ศ. ๑๘๙๓ (ค.ศ. ๑๓๕๐) กำเนิดอยุธยา
- พ.ศ. ๒๐๐๓ (ค.ศ. ๑๔๖๐) อยุธยาเป็นอำนาจเหนือทวาย
- พ.ศ. ๒๑๐๖ (ค.ศ. ๑๕๖๓) กบฏปัตตานีสมีพระเจ้าจักรพรรดิ
- พ.ศ. ๒๑๓๒ - ๒๑๗๖ กบฏปัตตานีสมีพระเจ้าปราสาททอง
- พ.ศ. ๒๓๒๘ รัชกาลที่ ๑ โจมตีปัตตานี
- พ.ศ. ๒๓๗๔ กบฏไทรบุรี
- พ.ศ. ๒๔๔๒ (ค.ศ. ๑๘๙๙) รัชกาลที่ ๕ ปฏิรูปการปกครองสยาม
- พ.ศ. ๒๔๔๔ (ค.ศ. ๑๙๐๑) ออกกฎหมายข้อบังคับการปกครองหัวเมืองต่างๆระบบเทศาภิบาล
- พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๔๕๑ (ค.ศ. ๑๙๑๐) กฎหมายบ้านปัตตานีสมีรัชกาลที่ ๖
- พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๐๙) สนธิสัญญาอังกฤษ
- พ.ศ. ๒๔๖๖ (ค.ศ. ๑๙๒๓) กระทรวงมหาดไทยออกสมุดคู่มือสำหรับปกครองในมณฑลซึ่งมีพลเมืองนับถือศาสนาอิสลามขึ้น
- พ.ศ. ๒๔๗๕ การเปลี่ยนแปลงการปกครองสยาม
- พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๘๑ รัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา และรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา
- พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนาได้ออกกฎหมายให้ใช้บทบัญญัติ
- บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ทั่วประเทศ แต่ให้ยกเว้น “บริเวณเจ็ดหัวเมืองซึ่งมีกฎหมายข้อบังคับ ร.ศ. ๑๒๐” ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยครอบครัว ให้ใช้กฎหมายอิสลาม

- พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๗ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามครั้งแรก
- พ.ศ. ๒๔๘๖ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗
พุทธศักราช ๒๔๘๖ ยกเลิกช้อยกเว้นแต่เดิมสำหรับคนมลายูมุสลิม

- สิงหาคม ๒๔๘๗ - สิงหาคม ๒๔๘๘ รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ (๑)
- พ.ศ. ๒๔๘๘ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. ๒๔๘๘
- กันยายน ๒๔๘๘ - มกราคม ๒๔๘๙ รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
- มกราคม ๒๔๘๙ - มีนาคม ๒๔๘๙ รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ (๒)
- มีนาคม ๒๔๘๙ - สิงหาคม ๒๔๘๙ รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์
- สิงหาคม ๒๔๘๙ - ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์
- ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ รัฐบาลประหารโดยคณะทหารบก
- พฤศจิกายน ๒๔๙๐ - กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ ตั้งรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ (๓)
- ๑๖ มกราคม ๒๔๙๑ จับกุมฮัจญีสุหลง มลายูมุสลิมวางแผนบอยคอตการเลือกตั้ง
ทั่วไป
- กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ - เมษายน ๒๔๙๑ รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ (๔)
- เมษายน ๒๔๙๑ - กันยายน ๒๕๐๐ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (ยุค ๒)
- ๒๖ - ๒๗ เมษายน ๒๔๙๑ เกิดจลาจลที่หมู่บ้านคุดงญอ จังหวัดนราธิวาส
- พ.ศ. ๒๔๙๕ ปล่อยตัวฮัจญีสุหลงหลังจากถูกพิพากษาจำคุก ๔ ปี ๖ เดือน
- ๑๓ สิงหาคม ๒๔๙๗ ฮัจญีสุหลงหายสาบสูญไป หลังจากตำรวจสันติบาลเรียกไป
พบที่สงขลา พร้อมกับลูกชายคนโต

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ. 2545

* 30 มีนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้
สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ
กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท.43) ซึ่ง รัฐบาลมีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่
123/2545 ยุบ ศอ.บต. คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพตท.43 เมื่อวันที่ 30 เมษายน ปีเดียวกัน

พ.ศ. 2547

* 4 มกราคม - เกิดเหตุเผาโรงเรียน 20 แห่ง ในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเชื่อว่าเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจเพื่อปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภोजะเอย์ร้อย จังหวัดนราธิวาส ทำให้ทหารเสียชีวิต 4 นาย และได้อาวุธปืนไปกว่า 413 กระบอก ทำให้รัฐบาลเสียหายอย่างมาก พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีขณะนั้น ไม่พอใจเป็นอย่างมาก ตำหนิทหารที่ไม่ระมัดระวัง ถึงกับพูดว่า **ถ้าคุณมีกองทหารทั้งกองพันอยู่ที่นั่น แต่คุณก็ยังไม่ระวังตัว ถ้าอย่างนั้นก็สมควรตาย** ซึ่งเหตุการณ์นี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยเรียกวันดังกล่าวว่า **วันเสียงปืนแตก**

* 5 มกราคม มีประกาศกองทัพภาคที่ 4 เรื่อง การใช้กฎอัยการศึกจังหวัดนราธิวาส เฉพาะอำเภอบาเจาะ อำเภอเรือเสาะ อำเภอดากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอเย็งอ และอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดปัตตานี เฉพาะอำเภอกะพ้อและจังหวัดยะลา เฉพาะอำเภอรามัน ยกเลิกเมื่อ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

* 26 มกราคม - มีประกาศกองทัพภาคที่ 4 เรื่อง การใช้กฎอัยการศึก อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส อำเภอควนโดน อำเภอละงู อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล อำเภอเมือง อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอมายอ อำเภอยะรัง อำเภอแม่ลาน อำเภอสายบุรี อำเภอทุ่งยางแดง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอไม้แก่นและอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี อำเภอเมืองและกิ่งอำเภอเมืองกรงปินัง จังหวัดยะลา ยกเลิกเมื่อ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

* 8 กุมภาพันธ์ - ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการอิสลามประจำ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอยุบหน่วยงานเนื่องจากไม่พอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร

* 12 มีนาคม - สมชาย นีละไพจิตร ประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิม ที่รับทำคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในชายแดนใต้ถูกลักพาตัว

* 28 เมษายน - กลุ่มก่อความไม่สงบปฏิบัติการครั้งใหญ่ ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบเสียชีวิต 107 คน ทหารและตำรวจเสียชีวิต 5 นาย

* 5 ธันวาคม - โปรยณกกระตาศกว่า 60 ล้านตัว ตามโครงการ **“60 ล้านใจ สานสายใยพี่น้องใต้ ด้วยดอกไม้และนกกระตาศ”** จากนั้นโจรใต้แจกใบปลิวในจังหวัดปัตตานีและใกล้เคียง ชูฆ่าประชาชนที่เก็บนกกระตาศ

พ.ศ. 2548

* 23 กุมภาพันธ์ – ครูในจังหวัดปัตตานีขอให้รัฐบาลอนุญาตการพกปืน เพื่อป้องกันตัวจากผู้ก่อความไม่สงบ

* 17 กุมภาพันธ์ – เหตุการณ์ระเบิดคาร์บอมบ์ในตำบลสุโหงโกลก จังหวัดนราธิวาส มีผู้เสียชีวิต 6 คน และบาดเจ็บมากกว่า 40 คน

* 3 เมษายน – เกิดระเบิดพร้อมกัน 3 จุด ที่ห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูร์ หาดใหญ่, ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่และหน้าโรงแรมกรีนเวิลด์พาเลซ จังหวัดสงขลา

* 14 กรกฎาคม – เกิดความรุนแรงในเขตเทศบาลนครยะลา โจมตีโรงไฟฟ้าในเวลา กลางคืน ตำรวจเสียชีวิต 2 นาย และประชาชนบาดเจ็บ 23 คน และไฟฟ้าดับทั้งเมืองเป็นเวลาหลาย ชั่วโมง

* 18 กรกฎาคม – รัฐบาลประชุมคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งจัดตั้งตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

* 21 กรกฎาคม – ยกเลิกกฎอัยการศึกในพื้นที่สามจังหวัด

* 21 กันยายน - นาวิกโยธิน 2 นายจากค่ายจุฬาภรณ์ ถูกชาวบ้านกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้านต้นหยงลิโม อำเภอระแง จังหวัดนราธิวาส รุมทำร้ายเสียชีวิต หลังถูกจับเป็นตัวประกันนานกว่า 19 ชั่วโมง เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นผู้ร่วมก่อเหตุใช้อาวุธสงครามกราดยิงเข้าใส่ร้านน้ำชาในอำเภอระแง ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 ราย บาดเจ็บ 5 ราย

* 26 ตุลาคม ผู้ใหญ่บ้านและรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านจังหวัดนราธิวาส ถูกยิงเสียชีวิต 4 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีก 4 ราย

* 2 พฤศจิกายน - คนร้ายโจมตีระบบไฟฟ้าเมืองนราธิวาส ด้วยระเบิดพร้อมกัน 16 จุด ระเบิด 8 จุด มีผู้เสียชีวิต 1 ราย

* 3 พฤศจิกายน - พล.ท.ขวัญชาติ กล้าหาญ แม่ทัพภาคที่ 4 ได้ลงนามในประกาศ กองทัพภาคที่ 4 เรื่องการใช้กฎอัยการศึกเพิ่มเติมในเขตอำเภอจะนะ และอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2549

* 31 สิงหาคม เกิดเหตุคนร้ายลอบวางระเบิดธนาคาร 22 จุดทั่วจังหวัดยะลา มีผู้เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บ 30 คน

* 4 กันยายน มีรายงานว่าผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,400 คน ในเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547

* 16 กันยายน เกิดเหตุระเบิดในเวลาไล่เลี่ยกัน 4 จุด กลางเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 5 คน บาดเจ็บมากกว่า 50 คน นักท่องเที่ยวกว่า 1,000 คน ที่พักผ่อนอยู่ในโรงแรม 10 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในแนวที่เกิดเหตุระเบิด ต่างพากันหลบหนีออกจากโรงแรม จนเกิดโกลาหล

* 2 พฤศจิกายน พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี พร้อมคณะรัฐบาล กล่าวขอโทษต่อชาวมุสลิมกรณี “กรือเซะ-ตากใบ” ที่มีความเห็นว่ารัฐบาลที่ผ่านมามีความเกินกว่าเหตุ

* 5 พฤศจิกายน ชาวบ้านใน ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา กว่า 200 คน รวมตัวเรียกร้องให้ถอนกำลังตำรวจ ตชด. ที่ดูแลความปลอดภัยให้กับโรงเรียนบ้านบาเจาะ ออกจากพื้นที่ และปิดถนนเส้นทางเข้าหมู่บ้าน สาเหตุมาจากมีราษฎรถูกยิงเสียชีวิต ทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ยอมรับข้อเสนอย้ายฐานปฏิบัติการ ตชด. ออกจากพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านพอใจและสลายการชุมนุม

* 21 พฤศจิกายน ชาวบ้าน ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา จำนวน 3 หมู่บ้าน กว่า 200 คน ชุมนุมเรียกร้องให้ถอนกำลังทหารพราน และ ตชด. ออกจากพื้นที่

* 22 พฤศจิกายน กลุ่มคนร้าย 7 คน จุดไฟเผาห้องเรียนในพื้นที่ ตำบลบาเจาะ และ ตำบลบันนังสตา ต่อหน้าครูและเด็ก

พ.ศ. 2550

* 18 กุมภาพันธ์ ในช่วงค่ำรวมเกิดเหตุระเบิดจังหวัดยะลา 15 ครั้ง จังหวัดปัตตานี 2 ครั้ง จังหวัดนราธิวาส 8 ครั้ง จังหวัดสงขลา 2 ครั้ง วางเพลิงจังหวัดปัตตานี 12 ครั้ง จังหวัดนราธิวาส 6 ครั้ง จังหวัดสงขลา 2 ครั้ง จังหวัดยะลา 1 ครั้ง ลอบยิงจังหวัดปัตตานี 1 ครั้ง จังหวัดนราธิวาส 1 ครั้ง จังหวัดสงขลา 1 ครั้ง เสียชีวิต 6 ราย บาดเจ็บสาหัส 4 ราย บาดเจ็บ 62 ราย

* 4 ธันวาคม คนร้ายซุกระเบิดในรถจักรยานยนต์หน้าร้านข้าวต้มใน อำเภอเมืองปัตตานี ก่อนจุดชนวนระเบิดมีผู้เสียชีวิต 6 ราย บาดเจ็บสาหัส 25 ราย

พ.ศ. 2551

* 4 พฤศจิกายน คนร้ายวางระเบิดคาร์บอมบ์ และจักรยานยนต์บอมบ์ 2 จุดหน้าที่ว่า การอำเภอสุคีริน ขณะมีการประชุมกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 71 ราย เสียชีวิต 1 ราย

* 5 ธันวาคม ตลาดดุซงญอ ตำบลดุซงญอ อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส คนร้ายก่อเหตุวางระเบิดร้านของชำ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 5 ราย มีเจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 10 ราย ชาวบ้านบาดเจ็บ 2 ราย

พ.ศ. 2552

- * 16 กุมภาพันธ์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- * 26 พฤษภาคม ถนนสายเอเชีย หน้าว่าการอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง คนร้ายใช้ปืนยิงนายกเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง รองนายกและเพื่อน รวมเสียชีวิต 5 ราย และบาดเจ็บสาหัส 2 ราย
- * 6 ตุลาคม เทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์มีผู้เสียชีวิต 3 ราย และบาดเจ็บ 39 คน
- * 9 ธันวาคม เกิดเหตุระเบิดขึ้นที่บริเวณศาลาริมแม่น้ำปัตตานี ถนนเลียบบแม่น้ำ เขตเทศบาลนครยะลา มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 13 คน เสียชีวิต 2 ราย

พ.ศ. 2553

- * 21 เมษายน คนร้ายก่อเหตุปะทะเปิดชนิดเอ็ม 67 เข้าใส่เจ้าหน้าที่ตำรวจขณะเคารพธงชาติ ส่งผลให้มีตำรวจเสียชีวิต 1 นาย ได้รับบาดเจ็บสาหัส 1 นาย และบาดเจ็บอีก 47 ราย วันเดียวกัน คนร้ายก่อเหตุระเบิดรถยนต์ขึ้นบริเวณหน้าร้านขายยาข้าง สภ.เมืองปัตตานี มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 21 ราย บาดเจ็บสาหัส 2 ราย

พ.ศ. 2554

- * 18 มกราคม อภิสิตี เวชชาชีวะ ออกประกาศเรื่อง การขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ยกเว้นอำเภอแม่ลาน นับเป็นครั้งแรกที่ยกเลิกเฉพาะอำเภอแม่ลานจนถึงปัจจุบัน
- * 19 มกราคม คนร้ายราว 40 คน บุกล้อมฐานทหารที่จังหวัดนราธิวาส ส่งผลให้ทหารเสียชีวิต 4 ราย บาดเจ็บ 13 ราย ปืนถูกปล้น 50 กระบอก กระสุนอีก 5,000 นัด
- * 26 มกราคม อภิสิตี เวชชาชีวะ ออกคำสั่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ที่ 32/2554 เรื่อง โครงสร้างการจัดและอัตรากำลังของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ประจำปี 2554 โดยจัดกำลังทหารถึง 34,652 ราย เป็นการจัดกำลังทหารมากที่สุดแต่ตั้งมีการจัดอัตรากำลัง มากกว่าการจัดกำลังทหารโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
- * 21 เมษายน พล.ต.อักร ทิพโรจน์ รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2547 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี

* 20 พฤษภาคม หลังมีชาวบ้านมาแจ้งว่ามีคนร้ายเข้ามาในพื้นที่จังหวัดยะลา อำเภอธารโต เจ้าหน้าที่ได้นำหน่วยรบทหารพรานไปล้อมแล้วเกิดการยิงกัน คนร้ายเสียชีวิตหมด 4 คน หนึ่งในนั้น คือ มะแอ อภิบาลแบ แกนนำหลักในพื้นที่ ค่าหัว 2 ล้านบาท มีคดีรวมแล้วทั้งหมด 28 คดี รวมถึงการลอบสังหารพันตำรวจเอกสมเพียร เอกสมญา เมื่อปีที่แล้ว

* 1 มิถุนายน นายรังสี สุภัทสร ชาวบ้านถูกระเบิดได้รับบาดเจ็บระหว่างเดินทางไปกรีดยางพารา ในอำเภอกาบังต่อมา นายอัสมัน เฮาะมะสะเอ๊ะ ปลัดอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ได้เดินทางไปตรวจเหตุการณ์ชาวบ้านเหยียบกับระเบิดจนได้รับบาดเจ็บ ทันทันที่เดินทางไปถึงปรากฏว่าได้มีเหตุระเบิดขึ้นอีกครั้งเป็นเหตุให้เสียชีวิตภายหลังถูกระเบิดรวมถึงผู้ติดตาม และผู้ได้รับบาดเจ็บ 4 ราย หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ถูกระเบิดได้รับบาดเจ็บจากรเบิดอีก 1 ราย รวมทั้งหมด 6 ราย

* 24 สิงหาคม ภายในฐานปฏิบัติการหน่วยพัฒนาสันติที่ 421 คนร้ายไม่ต่ำกว่า 20 คน ยิงถล่มฐานส่งผลให้นายบาราหม และ อายุ 37 ปี สมาชิกอาสาสมัคร อำเภอกะพ้อ ถูกยิงด้วยอาวุธปืนเอ็ม 16 เข้าลำตัวหลายนัด เสียชีวิต ส่วน อส.ทพ. มามะ นาวิ อายุ 30 ปี อาสาสมัครทหารพราน ชุดพัฒนาสันติถูกยิงได้รับบาดเจ็บสาหัสถูกนำส่งโรงพยาบาลหาดใหญ่ ที่ถนนหน้ามัสยิดชีกู หมู่ที่ 5 บ้านชีกู ตำบลละหาร อำเภอสายบุรี คนร้ายใช้อาวุธปืนยิงนายอามี สือมิ อายุ 60 ปี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 บ้านชีกู ตำบลละหาร เสียชีวิต

พ.ศ. 2555

* 3 มกราคม คนร้ายใช้ระเบิดแสวงเครื่องฝังใต้ถนนสายบ้านคลองช้าง-บ้านเขาวัง หมู่ที่ 3 ตำบลตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี จุดชนวนระเบิดด้วยสายไฟ ทำให้ร้อยโท ดิเรกสิน รัตนสิน ผบ.ร้อย ร.15312 ฉก.ปัตตานี 25 และสิบเอก ยุทธยา จำปามี เสียชีวิต

* 31 มีนาคม เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ 2 จุดที่ จังหวัดยะลา มีผู้เสียชีวิต 11 ราย บาดเจ็บ 127 ราย และคาร์บอมบ์ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในโรงแรมลีการ์เด็นส์ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 3 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ 416 ราย

* 24 มิถุนายน พระไข่ วงศ์อุทัย ถูกคนร้ายแทงเสียชีวิตที่วัดป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

* 20 กรกฎาคม อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ได้เกิดเหตุระเบิดคาร์บอมบ์ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 9 ราย บ้านเรือนร้านค้าเสียหายจำนวน 4 คูหา และรถยนต์เสียหาย

* 25 กรกฎาคม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เกิดเหตุระเบิดขึ้นที่บนถนนสายบ้านอุเปาะ-บ้านปากาซาแม หมู่ที่ 7 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีเจ้าหน้าที่เสียชีวิต 5 ราย และได้รับบาดเจ็บสาหัส 1 ราย

* 31 กรกฎาคม คนร้ายจุดระเบิดบริเวณโรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี ส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 5 ราย

* 7 พฤศจิกายน พีระ ตันติเศรณี นายกเทศมนตรีนครสงขลา ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต บริเวณด้านหน้าสำนักงานสงขลาพอร์รั่ม ถนนนครใน เขตเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2556

* 13 กุมภาพันธ์ - คนร้ายบุกโจมตีฐานปฏิบัติการนาวิกโยธิน อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เกิดการปะทะกับทหารนาวิกโยธิน เบื้องต้นทราบว่าคนร้ายเสียชีวิต 17 คน รวมทั้งมะรอโซ จันทรวัตติ แกนนำคนสำคัญในจังหวัดนราธิวาส

* 6 เมษายน -คนร้ายจุดระเบิดแสวงเครื่องบรรจุถังแก๊สปิกนิกหนัก 30 กิโลกรัม ที่ซุกในท่อระบายน้ำใต้พื้นถนน ทำให้อิศรา ทองธวัช รองผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา และชาวลิต ไชยฤกษ์ ปลัดฝ่ายป้องกันจังหวัดยะลา เสียชีวิต

* 27 พฤษภาคม - อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี คนร้ายก่อเหตุวางระเบิดส่งผลให้มีเจ้าหน้าที่เสียชีวิต 2 นาย และเจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บรวม 8 นาย

* 28 มิถุนายน - คนร้ายลอบยิงเจ้าหน้าที่ บริเวณบริษัท พิธานพานิชย์ สาขานาหวี ถนนสายคลองแงะ-นาหวี อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีตำรวจเสียชีวิต 2 ราย และชาวบ้าน 1 ราย บาดเจ็บ 9 ราย บาดเจ็บสาหัส 4 ราย

* 29 มิถุนายน - คนร้ายลอบวางระเบิดในพื้นที่ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกงปิ้ง จังหวัดยะลา มีทหารเสียชีวิต 8 ราย ทหารบาดเจ็บสาหัส 2 ราย ชาวบ้านบาดเจ็บสาหัส 2 ราย

* 11 พฤศจิกายน - นายอับลูย์ก่อนี หมัดเจริญ อายุ 58 ปี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกาะแต้วถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต ที่จังหวัดสงขลา

* 22 ธันวาคม - คนร้ายลอบวางระเบิดที่อำเภอสะเดา 4 จุด จังหวัดสงขลา มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 9 ราย เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ก่อการร้ายในอำเภอสะเดาในรอบหลายปีที่ผ่านมา

พ.ศ. 2557

* 26 มีนาคม ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คำสั่ง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ที่ 129/2557 เรื่อง โครงสร้างการจัดและอัตรากำลังของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ประจำปี 2557 โดยมีอัตรากำลัง 70,487 ราย

* 6 เมษายน - เกิดเหตุระเบิด 4 จุด ในเขตเทศบาลนครยะลา ทำให้ชาวบ้านได้รับบาดเจ็บ 23 คน ในจำนวนนี้อาการสาหัส 1 คน และพบผู้เสียชีวิต 1 คน

* 21 กรกฎาคม - คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี พลเอก อุดมเดช สีตบุตร เลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ

* 25 กรกฎาคม - เกิดเหตุระเบิดซึ่งซุกซ่อนในรถยนต์บริเวณหน้าโรงแรมฮอเลียฮิลล์ (ฟูฟูน่า) บริเวณเขตเทศบาลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ทำให้มีผู้เสียชีวิต 3 ราย บาดเจ็บ 42 ราย

พ.ศ. 2558

* 1 เมษายน - พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกเลิกกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

* 3 มิถุนายน - คนร้ายยิงทหารเสียชีวิต 4 ราย ที่ถนนในท้องที่บ้านปาตุกาปาลัส หมู่ 7 ตำบลบาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

* 19 ตุลาคม - คนร้ายก่อเหตุลอบวางระเบิดมีทหารเสียชีวิต 2 ราย บาดเจ็บ 5 ราย

* 29 ตุลาคม - เกิดเหตุคนร้ายลอบวางระเบิด 7 จุด ในจังหวัดยะลา และ 1 จุด ในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

* 12 พฤศจิกายน - คนร้ายวางระเบิดบริเวณป้อมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านบ้านโคกขี้เหล็ก หมู่ที่ 7 ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีคนเสียชีวิต 4 ราย และบาดเจ็บสาหัส 4 ราย

พ.ศ. 2559

* 13 มีนาคม - คนร้ายก่อเหตุลอบวางระเบิด 6 จุด ที่อำเภอสุไหงปาดี ลอบวางระเบิด 2 จุด อำเภอเจาะไอร้อง บาดเจ็บ 9 ราย เกิดเหตุคนร้ายบุกเข้ายึดโรงพยาบาลเจาะไอร้องทำลายทรัพย์สินและพยายามเข้ายึดโรงพยาบาล มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 7 ราย

* 14 มีนาคม - คนร้ายวางระเบิด อำเภอตากใบ 1 จุด อำเภอสุไหงปาดี 1 จุด และอำเภอเจาะไอร้อง 1 จุด บาดเจ็บ 3 ราย

* 12 สิงหาคม - เกิดเหตุการณ์วางเพลิงและวางระเบิดในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้เสียชีวิต 4 ราย

* 2 พฤศจิกายน - เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ 8 จุด ในพื้นที่ จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี

* 22 พฤศจิกายน รัฐบาลประกาศใช้ พรบ.ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

พ.ศ. 2560

* 13 มกราคม - มีคำสั่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ที่ 14/2560 เรื่อง โครงสร้างการจัดและอัตรากำลังของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ประจำปี 2560 จัดเจ้าหน้าที่จำนวน 61,604 ราย

* 14 มกราคม - มีรายงานข่าว สะเปออิง บาสอ ประธานขบวนการปีอาร์เอ็น โคออดิเนต เสียชีวิต

* 6 เมษายน - เกิดระเบิดจำนวน 26 จุด ในพื้นที่ 4 จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลา ส่งผลให้ไฟฟ้าดับสนิทเป็นบริเวณกว้าง

* 1 กันยายน - ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกยุบรวมกับ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 9

* 4 ธันวาคม - พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า แทน พล.อ.อุดมเดช สีตบุตร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายอาดิตชิน หนีเร่
วันเดือนปีเกิด	5 เมษายน 2522
ตำแหน่ง	ฝ่ายกิจการฮาลาลส่งออก สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
ทุนการศึกษา	2547: ทุนมหาวิทยาลัย อัล - อัสฮัร ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ 2550 : ทุนมหาวิทยาลัย 6 th October University Of Egypt
ประสบการณ์ทำงาน	2561 - 2558 ฝ่ายกิจการฮาลาลส่งออก สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

